

ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ:ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

**«ΠΡΟΛΗΨΗ ΓΙΑ ΤΟ ΞΕΠΛΥΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΜΕΣΩ
ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΟΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ»**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:Κ.ΚΟΥΠΟΥΖΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ:ΣΟΥΝΗ ΦΩΤΕΙΝΗ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2012

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σελ.9
---------------	-------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

1.1. Ορισμός και ιστορικό του ξεπλύματος χρήματος.....	σελ.10
1.2.Ορισμός της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.....	σελ.14
1.3. Διαφορές μεταξύ ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.....	σελ.14
1.4.Τα επιμέρους οικονομικά εγκλήματα.....	σελ.16
1.5.Ο ρόλος των τραπεζών στο φαινόμενο αυτό.....	σελ.17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΟΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ,ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

2.1.Διεθνές περιβάλλον.....	σελ.19
2.1.1. Οι 40+9 συστάσεις της FATF.....	σελ.21
2.1.2.Οι 9 συμπληρωματικές συστάσεις της FATF.....	σελ.22
2.2.Ευρωπαϊκό περιβάλλον	

2.2.1. Η σύμβαση του Στρασβούργου.....	σελ.23
2.2.2. Οι οδηγίες της Ε.Ε.....	σελ.24
Α) Η οδηγία 91/308/ΕΟΚ(1 ^η κοινοτική οδηγία) – ενσωματώθηκε με τον Ν.2331/95	
Β) Η οδηγία 2001/97/ΕΚ(2 ^η κοινοτική οδηγία) – ενσωματώθηκε με τον Ν.3424/05	
Γ) Η οδηγία 2005/60/ΕΚ(3 ^η κοινοτική οδηγία) – ενσωματώθηκε με τον Ν.3691/08	
Δ) Η οδηγία 2006/70/ΕΚ – ενσωματώθηκε με τον Ν.3691/08	
Ε) Η τελευταία οδηγία ενσωματώθηκε με τον Ν.3932/11	
2.2.3. Απόφαση πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ.....	σελ.32
2.2.4. Κανονισμός 1781/2006.....	σελ.33
2.2.5. Τελευταίες εξελίξεις.....	σελ.34
2.3. Η νομοθεσία σε χώρες του εξωτερικού	
2.3.1. Μπαγκλαντές.....	σελ.36
2.3.2. Ινδία.....	σελ.36
2.3.3. Ηνωμένο βασίλειο.....	σελ.37
2.3.4. ΗΠΑ.....	σελ.38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.1. Ο Νόμος 2331/1995.....	σελ.40
-----------------------------	--------

3.2.Ο Νόμος 3424/2005.....σελ.42
3.3.Ο Νόμος 3691/2008.....σελ.48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΦΑΣΕΙΣ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

4.1.Η σκοπιμότητα ενσωμάτωσης των φάσεων σε μοντέλα.....σελ.50
4.2.Μοντέλα ενσωμάτωσης των φάσεων
4.2.1.Κυκλικά μοντέλα.....σελ.51
4.2.2.Τεχνολογικό μοντέλο.....σελ.52
4.2.3.Τα μοντέλα των φάσεων.....σελ.52
4.2.4.Το αμερικανικό μοντέλο.....σελ.53
4.3.Τεχνικές ξεπλύματος χρήματος.....σελ.56
4.3.1.Άμεση διοχέτευση των εσόδων.....σελ.57
4.3.2.Έμμεση διοχέτευση των εσόδων.....σελ.58

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

5.1. «Γνώρισε τον πελάτη σου» και «Δέουσα επιμέλεια»

5.1.1. Γνώρισε τον πελάτη σου (know your customer).....σελ.60	σελ.60
5.1.2. Ορισμός δέουσας επιμέλειας και τι περιλαμβάνει.....σελ.62	σελ.62
5.1.3. Εφαρμογή δέουσας επιμέλειας.....σελ.66	σελ.66
5.1.4.Αναγνώριση κ πιστοποίηση της ταυτότητας πελατών.....σελ.67	σελ.67
5.1.5.Διαδικασίες πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας των πελατών.....σελ.71	σελ.71

5.2. Κατηγοριοποίηση πελατών με βάση τον κίνδυνο

5.2.1.Ενδεικτικές παράμετροι αξιολόγησης με βάση τον κίνδυνο.....σελ.72	σελ.72
5.2.2.Πελάτες χαμηλού κινδύνου και μέτρα απλουστευμένης δέουσας επιμελείας.....σελ.74	σελ.74
5.2.3.Πελάτες υψηλού κινδύνου και μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας.....σελ.75	σελ.75

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΑΣΥΝΗΘΩΝ Ή ΥΠΟΠΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

6.1. Γενική τυπολογία ασυνήθων ή ύποπτων συναλλαγών

6.1.1.Ορισμός ασυνήθους ή ύποπτης συναλλαγής.....σελ.86	σελ.86
6.1.2.Διαστηρίοτητες που ενδεχομένως υποδηλώνουν ξέπλυμα χρήματος.....σελ.87	σελ.87
1.Παροχή ανεπαρκών ή ύποπτων πληροφοριών και στοιχείων	
2. Ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων	
3.Δραστηριότητα ασύμβατη με την επιχειρηματική δραστηριότητα του πελάτη	
4.Άλλες ύποπτες δραστηριότητες ή κινήσεις του πελάτη	
5. Συναλλαγές σε μετρητά	
6. Χρήση χρηματοθυρίδων	
7. Διάφορα	

- 8. Δάνεια
- 9. Αγοραπωλησία τίτλων
- 10. Αλλαγές στις συναλλαγές από τράπεζα σε τράπεζα
- 11. Υποπτη συμπεριφορά υπαλλήλου
- 12. Ξέπλυμα χρήματος μέσω του Διεθνούς Εμπορίου

6.1.3. Δραστηριότητες που ενδεχομένως υποδηλώνουν χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.....σελ.98

6.2. Ειδική τυπολογία ασυνήθων ή ύποπτων συναλλαγών κατά την έννοια των παρ.13-14 του άρθρου 4 του ν.3691/2008, ειδικώς όσον αφορά τις εταιρείες διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων και τις εταιρείες ανταλλακτηρίων συναλλάγματος

6.2.1. Παροχή ανεπαρκών ή ύποπτων πληροφοριών και στοιχείων για την πιστοποίηση ταυτότητας του πελάτη.....σελ.99

6.2.2. Έλεγχος στην Ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων και συναλλαγές σε μετρητάσελ.100

6.3 Ειδική τυπολογία ασυνήθων ή ύποπτων συναλλαγών κατά την έννοια των παρ.13-14 του άρθρου 4 του ν.3691/2008, ειδικώς όσον αφορά τις εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης και τις εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων.....σελ.101

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΗΛΕΚΤΟΝΙΚΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

7.1. Συναλλαγές μέσω διαδικτύου.....σελ.103

7.2. Ο κυβερνοχώρος.....σελ.103

7.3. Οι τράπεζες και οι τραπεζικές εργασίες στον κυβερνοχώρο.....σελ.104

7.4. Υποπτη ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων.....σελ.105

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ

8.1.Ποινικές κυρώσεις για τον εγκληματία ή τον υπάλληλο του χρηματοπιστωτικού οργανισμού.....σελ.106	
8.2.Διοικητικές κυρώσεις για την τράπεζα.....σελ.108	
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....σελ.110	

ΠΗΓΕΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πρακτική της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (γνωστή στην αγγλική ορολογία ως “money laundering”) είναι μακρόχρονη και διεθνής. Ως δίαυλοι για τη νομιμοποίηση αυτών των εσόδων χρησιμοποιούνται κατά κανόνα τα πιστωτικά ιδρύματα, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις, οι κεφαλαιαγορές, η κτηματαγορά, οι εμπορικές επιχειρήσεις και τα καζίνο. Επιπλέον, σημαντικές διαστάσεις έχει προσλάβει και ένα συναφές ζήτημα, αυτό της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, το οποίο λαμβάνει χώρα (συχνά μεν αλλά όχι υποχρεωτικά συνδεδεμένο με τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες) μέσω παρεμφερών διαύλων. Εκτιμώντας ότι όταν οι διαμεσολαβούντες χρηματοπιστωτικοί φορείς, και ειδικότερα τα πιστωτικά ιδρύματα, χρησιμοποιούνται ως δίαυλοι για τη νομιμοποίηση του προϊόντος εγκληματικών δραστηριοτήτων η φερεγγυότητα και η σταθερότητα του ενεχόμενου φορέα, αλλά και η αξιοπιστία του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο σύνολό του, μπορούν να κλονιστούν σοβαρά, με αποτέλεσμα την απώλεια της εμπιστοσύνης του κοινού σε αυτό. Παράλληλα, από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 ιδιαίτερη σημασία έχει αποδοθεί, για τους ίδιους λόγους, και στη διαμόρφωση του κατάλληλου ρυθμιστικού πλαισίου για την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελεί φαινόμενο παγκοσμίου εμβέλειας και έχει το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό να διαπράττεται συχνά από φυσικά ή νομικά πρόσωπα υπεράνω υποψίας. Θα μπορούσε κάποιος να πει ότι έχει έναν εξευγενισμένο χαρακτήρα ως πράξη που προσπαθεί να αναπτυχθεί μέσω «νομότυπων» διαδικασιών, εκμεταλλευόμενο τα διάφορα νομοθετικά κενά όπου υπάρχουν αλλά και τον ελλιπή εποπτικό έλεγχο.

Ο νέος νόμος 3681/2008 επιδιώκει να ενσωματώσει διεθνείς οδηγίες και αποφάσεις και πλέον αναθέτει την ευθύνη και σε νέους παράγοντες, όπως π.χ. δικηγόροι, προκειμένου να διευρύνει τις εποπτικές δυνατότητες του κράτους όσο το δυνατόν περισσότερο. Με το νέο νόμο έγινε αναβάθμιση των εν γένει μηχανισμών της χώρας μας για την πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, καθώς και η προστασία της ακεραιότητας και φήμης του χρηματοπιστωτικού τομέα από τα ανωτέρω αδικήματα. Ενσωματώθηκαν στη νομοθεσία της Ελλάδος ορισμένες συστάσεις της Ομάδας Χρηματοπιστωτικής Δράσης (FATF) που είναι ο πλέον αναγνωρισμένος διεθνής φορέας για τη θέσπιση διεθνών κριτηρίων και προτύπων για

την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος. Είναι γεγονός ότι το συνολικό ποσό που «ξεπλύθηκε» εντός του 2008 στην Ελλάδα, σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ (FATF), ανήλθε στα 5 δις ευρώ, ποσό που αποτελεί ποσοστό 2% επί του ΑΕΠ της χώρας.

Οι απόψεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος δίστανται και ποικίλουν. Επιλέγοντας τη σύγκρουση με το “ξέπλυμα” αντί τη μάχη με την ίδια την εγκληματική δραστηριότητα, που δημιουργεί “βρώμικο” πλούτο, μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα οι παραβάτες να μην μπορούν να ξεπλύνουν το “βρώμικο” χρήμα και άρα δεν θα δύνανται να το χρησιμοποιήσουν για νόμιμους σκοπούς, και θα είναι υποχρεωμένοι να το επενδύσουν εκ νέου στην εγκληματική δραστηριότητα» αναφέρουν κάποιои. Άρα, συμπεραίνουν, «οι πόροι που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση του “ξεπλύματος” θα πρέπει να διοχετευθούν στην καταπολέμηση του εγκλήματος, ειδάλως θα εμποδίζουμε απλώς την επιστροφή του χρήματος από την “υπόγεια” στην κανονική οικονομία». Βέβαια, συμπληρώνουν, «τα μακροπρόθεσμα αποτελέσματα είναι διαφορετικά». Και καταλήγουν στο ότι «πρέπει να λάβουμε υπόψη την ανασταλτική επίδραση μιας εγκληματικής δραστηριότητας στερούμενης κερδών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν νομίμως, και έναν αριθμό από άλλα μέτρα που αποθαρρύνουν την εγκληματική δραστηριότητα». Η πραγματικότητα είναι ότι ο νέος νόμος έχει όλα όσα προβλέπει η διεθνής νομοθεσία για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, όμως θα ήταν σκόπιμο να δοθεί έμφαση με επιμονή περισσότερο στους εποπτικούς ελέγχους και τη συχνότητα αυτών ενώ είναι εξίσου σημαντικό να υπάρχει συνεπής και άρτια εφαρμογή του νόμου όταν επιβάλλονται κυρώσεις στους ενόχους. Είναι γνωστό ότι στη χώρα μας τα ποσοστά της διαφθοράς είναι πολύ μεγάλα για μία χώρα που θέλει να κατατάσσεται ανάμεσα στις ανεπτυγμένες και όχι στις αναπτυσσόμενες χώρες, και βασική προϋπόθεση για τη μείωση της διαφθοράς και της παραοικονομίας είναι η εφαρμογή του νέου νόμου εις άρτιο, η έγκαιρη εκδίκαση των αντίστοιχων δικαστικών υποθέσεων που αφορούν παραπτώματα του νόμου αυτού και η συνεπής επιβολή κυρώσεων – ποινών στους ενόχους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

1.1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

ΟΡΙΣΜΟΣ

Ως «ξέπλυμα χρήματος» νοείται η προσπάθεια προσώπων να συγκαλύψουν την πηγή εσόδων τους, που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες (π.χ. εμπόριο όπλων, αρχαιοτήτων, ναρκωτικών κλπ), με απώτερο σκοπό το πέρασμα τους στην υγιή οικονομία. Είναι δηλαδή, η διαδικασία «μεταμφίεσης» κερδών αποκτηθέντων από παράνομη δραστηριότητα σε κέρδη δήθεν αποκτηθέντα από νόμιμη δραστηριότητα, με σκοπό να καταστεί δυνατή η περαιτέρω επένδυσή τους.

Σε απόκριση στην διαρκώς αυξανόμενη διεθνή ανησυχία σχετικά με το πρόβλημα του ξεπλύματος χρήματος και την ενδεχόμενη χρηματοδότηση τρομοκρατικών πράξεων, πολλές χώρες σε όλον τον κόσμο θέτουν σε ισχύ ή ενισχύουν τις νομοθεσίες και τους κανονισμούς τους σχετικά με αυτό το θέμα. Σύμφωνα με τους Νόμους 2331/1995 και 3424/2005, το ξέπλυμα χρήματος αποτελεί πλέον εγκληματική πράξη και στην Ελλάδα.

Η νομοθεσία για το Ξέπλυμα Χρήματος προσδιορίζει καθήκοντα τόσο για χρηματοπιστωτικά ιδρύματα όσο και για άλλες επιχειρήσεις. Η συμμόρφωση με αυτές τις υποχρεώσεις αποσκοπεί στην συμπλήρωση των δραστηριοτήτων των διωκτικών αρχών, στην εύρεση προϊόντων προερχόμενων από σοβαρές εγκληματικές πράξεις και στην παροχή βοήθειας προκειμένου να αποτραπεί αποτελεσματικά το ξέπλυμα χρήματος, η χρηματοδότηση τρομοκρατικών οργανώσεων, και η ανακύκλωση παρανόμως αποκτηθέντος χρήματος. Στόχος της πολιτικής αυτής είναι η θεμελίωση

του γενικού πλαισίου για την μάχη κατά του ξεπλύματος χρήματος, της χρηματοδότησης τρομοκρατικών οργανώσεων, οικονομικών εγκλημάτων και της διαφθοράς.

Με τον όρο «εγκληματική δραστηριότητα» εννοούμε τις αξιόποινες, εγκληματικές πράξεις που σύμφωνα με το Νόμο 2331/95, είναι οι εξής:

- διακίνηση, παραλαβή, κατοχή, παρασκευή, νοθεία, καλλιέργεια, διάδοση χρήσης, διάθεση χώρου για χρήση, πλαστογραφία ή νόθευση συνταγής για διακίνηση, διάθεση από γιατρό ή φαρμακοποιό, ναρκωτικών.
- εισαγωγή, κατοχή, κατασκευή, μετασκευή, συναρμολόγηση, εμπορία, παράδοση, μεταφορά, παραλαβή, απόκρυψη ή αποδοχή με σκοπό τη διάθεση σε τρίτους όπλων, εκρηκτικών και γενικά πολεμικού υλικού.
- ληστεία
- εκβιασμός
- αρπαγή (απαγωγή) έγκλημα κατά της προσωπικής ελευθερίας, αποβλέποντας στα λύτρα που καταβάλλονται στους απαγωγείς για την απελευθέρωση των θυμάτων
- κλοπή
- υπεξαίρεση
- απάτη
- παράνομη εμπορία αρχαιοτήτων (αρχαιοκαπηλία)
- κλοπή φορτίου πλοίου αν το αντικείμενό της είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας
- διαμεσολάβηση έναντι ανταλλάγματος σε αφαίρεση ιστών, οργάνων. Απόκτηση με σκοπό τη μεταπώληση ιστών ή οργάνων
- οικονομικά αδικήματα κατά του Δημοσίου ή νομικών προσώπων του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

- διακεκριμένη λαθρεμπορία.
- παραβιάσεις της νομοθεσίας για τις ιοντίζουσες ακτινοβολίες.
- μαστροπεία κατ' επάγγελμα ή από κερδοσκοπία.
- παραβιάσεις της νομοθεσίας για τα τυχερά παιχνίδια.
- δωροδοκία για νόμιμες πράξεις.
- δωροδοκία για παράνομες πράξεις.
- δωροδοκία δικαστή.
- τοκογλυφία, αν αυτή ασκείται κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια.
- λαθρομετανάστευση.
- λαθρεμπορία πυρηνικών υλικών και λοιπών ραδιενεργών ουσιών.
- δωροδοκία αλλοδαπού δημοσίου υπαλλήλου.
- απάτη εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
- σύσταση και συμμορία (συμφωνία ή ένωση με άλλο πρόσωπο για τη διάπραξη κακούργημάτων ή πλημμελημάτων).

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Η Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες δεν είναι ένα έγκλημα που όπως οι περισσότεροι πιστεύουν, ανακαλύφθηκε κατά τη διάρκεια της εποχής της Απαγόρευση στις Ηνωμένες Πολιτείες. Απλώς εκείνη την περίοδο αναπτύχθηκε πληθώρα μεθόδων και τεχνικών για την εφαρμογή της. Πολλές μέθοδοι επινοήθηκαν για να αποκρύψουν την προέλευση των χρημάτων που πρόεκυπταν από την πώληση του παράνομου αλκοόλ. Μετά την καταδίκη του περίφημου Αλ Καπόνε για

φοροδιαφυγή το 1931, ο μαφιόζος Meyer Lansky μετέφερε κεφάλαια από την εταιρία "Carpet Joints" της Florida σε λογαριασμούς στο εξωτερικό. Το 1934 έγινε το Swiss Banking Act το οποίο ουσιαστικά αποτέλεσε την πρώτη νομοθετική δράση που ανέλαβε το Ελβετικό Κράτος σε συνεργασία με τις Τράπεζες, προκειμένου να θεσμοθετηθεί το τραπεζικό απόρρητο. Ο Lansky αγόρασε τότε μια ελβετική τράπεζα στην οποία θα μπορούσε να κάνει την παράνομη μεταφορά κεφαλαίων του, μέσω ενός πολύπλοκου συστήματος εικονικών εταιριών, εταιριών χαρτοφυλακίου καθώς και υπεράκτιων τραπεζικών λογαριασμών. Στην μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο εποχή, οι νομοθέτες βρέθηκαν σε αμηχανία όταν βρέθηκαν αντιμέτωποι με μια αυξανόμενη σε εμπορικά, φορολογικά και περιβαλλοντικά αδικήματα που δεν προκαλούσαν άμεση βλάβη στην πραγματικότητα σε οποιοδήποτε αναγνωρίσιμο θύμα. Αποφάσισαν ότι η κατάσχεση των προϊόντων του εγκλήματος θα απέτρεπε επαρκώς τους πιθανούς εγκληματίες. Στην προσπάθειά τους να αποφύγουν την κατάσχεση, οι οργανωμένοι εγκληματίες έπρεπε να βρουν τον τρόπο να διοχετεύσουν τα τεράστια ποσά χρημάτων στην νόμιμη οικονομία, γεγονός που ήταν πολύ δύσκολο καθώς ο τρόπος με τον οποίο θα λειτουργούσαν δεν θα έπρεπε να κινήσει υποψίες, ήταν ουσιαστικά ανάγκη το χρήμα αυτό να "καθαριστεί – ξεπλυθεί". Ο όρος "ξέπλυμα χρήματος" δεν απορρέει, όπως συχνά λέγεται, από την μέθοδο του Αλ Καπόνε να κρύβει τα παράνομα χρήματα του σε συσκευές πλυντηρίων. Είναι πιο πιθανό να σημαίνει ότι το βρώμικο χρήμα γίνεται καθαρό. Ο Meyer Lansky τελειοποίησε σε υψηλό βαθμό το ξέπλυμα χρήματος, διοχετεύοντας τα παράνομα κεφάλαια του στην Ελβετία και άλλες offshore εταιρίες. Η πρώτη αναφορά στον όρο "ξέπλυμα χρήματος" γίνεται στο περίφημο σκάνδαλο Watergate. Η επιτροπή του τότε Αμερικάνου Προέδρου Richard Nixon για την επανεκλογή Προέδρου είχε διοχετεύσει όλα τα έσοδα της προεκλογικής καμπάνιας του στο Μεξικό και τα "επαναπάτρισε" μέσω της εταιρίας στο Miami, Florida. Η Βρετανική εφημερίδα "The Guardian" είναι εκείνη που αναφέρθηκε στην κίνηση αυτή με τον όρο "Laundering".

1.2. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ως «χρηματοδότηση της τρομοκρατίας» νοείται η παροχή ή συλλογή κεφαλαίων για τη διάπραξη εγκλήματος όπως αυτό ορίζεται στην απόφαση-πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, όπως η ομηρία, η πλαστογραφία διοικητικών εγγράφων και η διεύθυνση τρομοκρατικής ομάδας.

1.3. ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

	Ξέπλυμα χρήματος	Χρηματοδότηση τρομοκρατίας
Κίνητρο	Κέρδος	Ιδεολογικό
Πηγή κεφαλαίων	Εγκληματική δραστηριότητα	Αυτοχρηματοδότηση ή συγκέντρωση πόρων (έρανος)
Διοχέτευση μέσω	Τυπικού οικονομικού συστήματος	Άτυπου οικονομικού συστήματος (μεταφορές μετρητών ή hawala)
Επίκεντρο ανίχνευσης	Ύποπτες συναλλαγές	Ύποπτες σχέσεις / δεσμοί
Ποσά συναλλαγών	Υψηλά	Χαμηλά ποσά κάτω από τα όρια αναφοράς συναλλαγής
Οικονομική δραστηριότητα	Πολύπλοκη	Ακαθόριστο προφίλ επιχειρήσεων
Διαδρομή χρήματος	Κυκλική	Γραμμική

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, διαπιστώνουμε ότι στο ξέπλυμα χρήματος ο εγκληματίας έχει ως σκοπό του την απόκτηση κέρδους και τα έσοδα που ίσως διακινηθούν μέσω των τραπεζών προέρχονται από την ίδια εγκληματική

δραστηριότητα. Αντίθετα, στην χρηματοδότηση της τρομοκρατίας το κίνητρο είναι πάντοτε ιδεολογικό και τα έσοδα των τρομοκρατών προέρχονται είτε από εράνους ατόμων που ασπάζονται το ίδιο ιδεολογικό κίνητρο είτε από προσωπικούς πόρους.

Ακόμη διαπιστώνουμε πως τα ποσά που διακινούν όσοι ξεπλένουν χρήμα είναι συνήθως υψηλά, ενώ η χρηματοδότηση τρομοκρατικών ενεργειών συνήθως απαιτεί μικρότερα ποσά, με ολέθρια ωστόσο αποτελέσματα.

Τέλος, η διαδρομή που ακολουθεί το βρόμικο χρήμα προκειμένου να ξεπλυθεί είναι κυκλική δηλαδή ξεκινά από τον εγκληματία, περνά μέσα από πολύπλοκες συναλλαγές, λογαριασμούς, εταιρίες, χώρες κλπ. Και καταλήγει καθαρό πάλι στον ίδιο. Αντίθετα στη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας η διαδρομή του χρήματος είναι γραμμική, δηλαδή τα κεφάλαια περνούν από χέρι σε χέρι και ο αρχικός με τον τελικό δικαιούχο είναι διαφορετικά συνήθως πρόσωπα.

Το έγκλημα της Χ.Τ. έχει μεγάλες διαφορές από αυτό του Ξ.Χ. και με τα βασικά αδικήματα του Ξ.Χ. Η δομή του αδικήματος του Ξ.Χ. είναι ότι πρώτα τελείται ένα «βασικό αδίκημα» (π.χ. κλοπή, εμπόριο ναρκωτικών) από το οποίο προκύπτουν παράνομα έσοδα τα οποία, αν στη συνέχεια νομιμοποιηθούν (ή υπάρξει απόπειρα), σύμφωνα με τον ορισμό του Ξ.Χ., συνιστούν τη διάπραξη άλλου αδικήματος, του Ξ.Χ. Αντίθετα, η αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος της Χ.Τ. είναι η παροχή οικονομικής βοήθειας, νόμιμων ή παράνομων κεφαλαίων, προς τρομοκρατικές οργανώσεις ή ατομικούς τρομοκράτες. Ο χρηματοδότης τιμωρείται σε αμφότερες τις περιπτώσεις (νόμιμα ή παράνομα κεφάλαια), όπως ο παρέχων οικονομική ή τεχνική βοήθεια σε εγκληματική οργάνωση ή σε άλλον για να διαπράξει άλλο έγκλημα. Ο δράστης Ξ.Χ. σε αυτή την περίπτωση είναι τρίτο πρόσωπο, παρεμβαλλόμενο μεταξύ του χρηματοδότη και της τρομοκρατικής οργάνωσης, χωρίς να αποκλείεται οι δύο πρώτοι να είναι το αυτό πρόσωπο. Αυτό το τρίτο πρόσωπο προσπαθεί να αποκρύψει είτε την ταυτότητα του χρηματοδότη είτε τον προορισμό προς πρόσωπα της τρομοκρατικής οργάνωσης. Αυτή η συμπεριφορά δεν καλύπτεται πλήρως από τις επιμέρους συμπεριφορές που συνιστούν την αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος του Ξ.Χ., κύριο στοιχείο των οποίων είναι η νομιμοποίηση παράνομων εσόδων, δηλαδή να προσδοθεί νομιμοφάνεια σε έσοδα ή περιουσιακά στοιχεία προερχόμενα, άμεσα ή έμμεσα, από τη διάπραξη βασικού αδικήματος. Οι διεθνείς οργανισμοί, παρ' όλα αυτά, επιθυμούν τη συμπερίληψη της Χ.Τ. στα βασικά αδικήματα του Ξ.Χ. όχι τόσο για

νομικούς λόγους ούτε για αυστηροποίηση των ποινών για Χ.Τ., αλλά για να υπαχθεί η Χ.Τ. και οι σχετικές συναλλαγές και τα κεφάλαια στον ενδελεχή έλεγχο των εταιρειών του χρηματοπιστωτικού τομέα και των άλλων νομικών ή φυσικών προσώπων που υπόκεινται στις υποχρεώσεις της νομοθεσίας σχετικά με το Ξ.Χ., και να παρεμποδιστεί η χρηματοδότηση ή άλλη οικονομική υποστήριξη προς τρομοκρατικές οργανώσεις ή τρομοκράτες. Σε ορισμένες περιπτώσεις ο εντοπισμός αυτών των κεφαλαίων μπορεί να οδηγήσει στην εξάρθρωση τρομοκρατικών οργανώσεων ή «δικτύων».

1.4. ΤΑ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ

Ως οικονομικά εγκλήματα μπορούν να χαρακτηρισθούν

- Οι προσβολές των διατάξεων ειδικών νόμων που αφορούν τον τραπεζικό και ευρύτερα τον χρηματοπιστωτικό τομέα, εφόσον αυτές αποκτούν κατά περίπτωση αυξημένο βάρος ή αντιμετωπίζουν φαινόμενα μαζικών προσβολών
- Οι αξιόποινες πράξεις των τραπεζικών στελεχών κατά της τράπεζας, με την προσβολή γενικών διατάξεων του Ποινικού Κώδικα, ως συνέπεια της βαρύτητας ή της συχνότητας της διάπραξης τους
- Οι αξιόποινες πράξεις κατά τρίτων, κατά την τέλεση των οποίων χρησιμοποιείται η τράπεζα ως όργανο διάπραξης όπως λ.χ. η κατάχρηση εμπιστευτικών πληροφοριών, η δόλια παροχή λανθασμένων επενδυτικών συμβουλών κ.λ.π.
- Οι αξιόποινες πράξεις κατά της τράπεζας και των σε αυτή συγκεντρωμένων περιουσιακών στοιχείων, εφόσον αυτές εμπεριέχουν ιδιαίτερη βαρύτητα και τελέσθηκαν μέσω της καθημερινής τραπεζικής συναλλακτικής πρακτικής, όπως με πλαστογραφία παραστατικών, παράνομη διάθεση ενεργητικού τραπεζικών λογαριασμών ή αγιογράφων.

Τέλος, η βλάβη στην εμπιστοσύνη προς την καθημερινή συναλλακτική πρακτική και η χρησιμοποίηση των ηλεκτρονικών μέσων διατραπεζικών συναλλαγών για την τέλεση παράνομων πράξεων, προσδιορίζει τον οικονομο- εγκληματικό χαρακτήρα αυτών των αδικημάτων που τελούνται από κοινού από τραπεζικά στελέχη και τρίτους και αυτών

που, παρά το ότι η τέλεσή τους δεν βλάπτει άμεσα την τράπεζα η οποία παίζει απλά τον ρόλο του οργάνου διάπραξης ή του πεδίου εκτέλεσης, θεμελιώνουν την καχυποψία για τον τρόπο λειτουργίας του τραπεζικού αλλά και του ευρύτερου χρηματοπιστωτικού τομέα, ο οποίος μεταβάλλεται σε μοχλό προώθησης και στήριξης οργανωμένων εγκληματικών οικονομικών συμφερόντων. Είναι φυσικό ότι τέτοιου είδους εκμετάλλευση μίας τράπεζας προδίδει σοβαρά κενά στο σύστημα προστασίας και εποπτείας του χρηματοπιστωτικού συστήματος καθώς και την έλλειψη ενός αποτελεσματικού συστήματος εσωτερικών ελέγχων. Αντίθετα, οι περιστασιακές αξιόποινες πράξεις μεμονωμένων τραπεζικών στελεχών ή υπαλλήλων που δεν μπορούν να ενεργήσουν για λογαριασμό της τράπεζας, υπάγονται στη γενική εγκληματικότητα.

1.5. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΑΥΤΟ

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σήμερα κατέχουν κεντρική θέση και ρόλο στην οικονομική ζωή ολόκληρου του πλανήτη. Η βασική έννοια – λειτουργία των τραπεζών είναι η συγκέντρωση κεφαλαίων υπό τη μορφή καταθέσεων- επενδύσεων και στη συνέχεια ο δανεισμός μέρους αυτών στους ενδιαφερόμενους πελάτες τους. Η συνεχής ροή του γιγαντιαίου αυτού όγκου χρημάτων, είναι λογικό να ελκύει ταυτόχρονα και όλους εκείνους που καιροφυλακτούν να αποσπάσουν παράνομα οφέλη από τον όγκο αυτών των συναλλαγών. Η μεγαλύτερη προϋπόθεση για τη λήψη κατάλληλων προστατευτικών μέτρων είναι η κατά το δυνατόν πληρέστερη γνώση και ανίχνευση των σύγχρονων μορφών εμφάνισης των εγκληματικών πράξεων που σχετίζονται με τις τραπεζικές δραστηριότητες. Η κοινή γνώμη γνωρίζει κατά κύριο λόγο τις – πολλές φορές – εντυπωσιακές ληστείες κατά υποκαταστημάτων τραπεζών, η νομική προβληματική του ζητήματος όμως είναι πολυπλοκότερη.

Μέσα σε αυτό το πλέγμα η μεταφορά και νομιμοποίηση βρώμικου χρήματος , ως συστήματος δικτύων, έχει καταστεί σημείο αναφοράς και κίνητρο για τη θέσπιση νέων νομοθετημάτων, τον εκσυγχρονισμό των εγκληματολογικών μεθόδων και την επανεξέταση της θεωρητικής και πρακτικής σημασίας των σχέσεων μεταξύ εποπτικών και διωκτικών αρχών και χρηματοπιστωτικού τομέα. Με τη θέσπιση ενός νομοθετικού

πλαisiού για την αντιμετώπιση και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες αποβλέπεται κατά πρώτο λόγο η δυνατότητα έγκαιρης εξασφάλισης στοιχείων και πληροφοριών για πρόσωπα και δραστηριότητες στις οποίες οι εποπτικές και διωκτικές αρχές δεν έχουν πρόσβαση, κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα, με σκοπό να επιτύχουν αποτελεσματικές ποινικές διώξεις και τελικές καταδίκες υπόπτων, για τα προβλεπόμενα από τις νομοθετικές διατάξεις αδικήματα.

Επιπλέον οι εποπτικές και διωκτικές αρχές προσδοκούν από τα τραπεζικά ιδρύματα την εθελοντική τους συνεργασία για την ανίχνευση παράνομων κεφαλαίων για το πάγωμα και την κατάσχεσή τους, όπου αυτό είναι νομικά δυνατό.

Για ποιους λόγους θα πρέπει οι τράπεζες να συνεργασθούν με συνέπεια, τόσο με τις εποπτικές, όσο και με τις αρμόδιες διωκτικές αρχές; Τα κίνητρα για μία τέτοια συνεργασία μπορούμε να τα κατατάξουμε είτε σε «θετικά», με την έννοια της βούλησης φυσικών και νομικών προσώπων να αποκομίσουν κάτι από τη σχέση αυτή, είτε σε «αρνητικά» για κάθε περίπτωση κατά την οποία η συνεργασιακή αυτή σχέση προκύπτει μόνο από το φόβο ή την απειλή αρνητικών επιπτώσεων σε κάποια από τις δύο πλευρές.

Είναι βέβαιο ότι στις καθημερινές συναλλακτικές και στις ευρύτερα επικρατούσες οικονομικές συνθήκες και πρακτικές, τέτοιου είδους αρνητικές σχέσεις αποτελούν τον κανόνα.

Η αποτελεσματικότητα των νομοθετικών πλαισίων για την πρόληψη και την καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ως πρωτοβουλιών ρύθμισης του χρηματοπιστωτικού τομέα, θα κριθεί όχι τόσο από την αυστηρότητα και την ακρίβεια των διατάξεών τους, όσο από τις πραγματικές δυνατότητες εποπτείας των συστημάτων. Πρόκειται για μία θέση, της οποίας η βασιμότητα στηρίζεται στις εξελίξεις που λαμβάνουν χώρα στο αμερικάνικο χρηματοπιστωτικό σύστημα, το οποίο θεωρείται ως το περισσότερο κανονικοποιημένο και το λιγότερο εποπτευόμενο χρηματοπιστωτικό σύστημα στον κόσμο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΟΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

2.1. ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το Δεκέμβρη του 1988 υπεγράφη στη Βιέννη από 67 κράτη η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών στο πλαίσιο της οποίας προβλέπεται και η υποχρέωση λήψης όλων των αναγκαίων μέτρων για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, τη διεθνή συνεργασία, την άρση του τραπεζικού απορρήτου καθώς και την υποχρέωση ποινικοποίησης πράξεων που στοχεύουν στη νομιμοποίηση των παρανόμων εσόδων από το εμπόριο ναρκωτικών. Τη Σύμβαση αυτή υπέγραψε και η Ελλάδα και την κύρωσε με το νόμο 1990/1991.

Το νομοθέτημα αυτό ερχόμενο πρώτο να θέσει τα θεμέλια για την καταπολέμηση του ξεπλύματος, ήταν το πρώτο που όρισε κάποιες βασικές έννοιες που συναντά κάποιος στη θεματική της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Για παράδειγμα ως «έσοδα» ορίστηκε κάθε περιουσία που προέρχεται ή αποκτάται αμέσως ή εμμέσως από τη διάπραξη εγκλήματος που θεσπίζεται σύμφωνα με το νόμο αυτό ή ως «περιουσία» ορίστηκε το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων κάθε είδους, ενσώματα ή ασώματα, κινητά ή ακίνητα, απτά ή μη απτά και νομικά έγγραφα ή στοιχεία που αποδεικνύουν τίτλο ιδιοκτησίας ή συμφέρον προς απόκτηση τέτοιων στοιχείων.

Περαιτέρω, στο άρθρο 3 του νόμου προβλέπεται ως αξιόποινη πράξη : «η μετατροπή ή μεταβίβαση περιουσίας, εν γνώσει ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από οποιοδήποτε έγκλημα ή εγκλήματα από αυτά που θεσπίζονται στο νόμο αυτό ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιο έγκλημα, με σκοπό την απόκρυψη ή συγκάλυψη της παράνομης προέλευσης της περιουσίας ή την υποβοήθηση οποιουδήποτε εκπροσώπου που είναι αναμειγμένο στη διάπραξη ενός τέτοιου εγκλήματος να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεών του».

Και «η απόκρυψη ή συγκάλυψη της πραγματικής φύσης, πηγής, του τόπου όπου βρίσκεται, της διάθεσης, της διακίνησης δικαιωμάτων επί περιουσίας ή κυριότητας

περιουσίας, εν γνώσει ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από έγκλημα που θεσπίζεται σύμφωνα με το νόμο αυτό ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιο έγκλημα». Είναι εμφανές άρα, ότι ο νόμος αυτός ήρθε εκ του μηδενός να ρυθμίσει και να ορίσει βασικά θέματα τα οποία συναντάμε ακόμη και σήμερα στη συζήτηση γύρω από την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Επόμενη συνεισφορά στην καταπολέμηση του ξεπλύματος είναι η δεύτερη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών που υπεγράφη το 2000 στο Παλέρμο και από τη χώρα μας. Η Σύμβαση αυτή επικέντρωσε στο φαινόμενο του οργανωμένου εγκλήματος και στην καταπολέμησή του, όπως άλλωστε και ο τίτλος της μαρτυρεί (UN Convention against Transnational Organized Crime). Κατέστησε όμως σαφές, ότι το ξέπλυμα συναρτάται πλέον λειτουργικά με το οργανωμένο έγκλημα.

ΧΩΡΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΜΕΛΗ ΤΗΣ FATF

Αργεντινή	Ηνωμένο Βασίλειο	Κίνα
Αυστραλία	Η.Π.Α.	Νορβηγία
Αυστρία	Ιαπωνία	Νότιος Αφρική
Βέλγιο	Ιρλανδία	Ολλανδία
Βραζιλία	Ισλανδία	Πορτογαλία
Γαλλία	Ισπανία	Ρωσική Ομοσπονδία
Γερμανία	Ιταλία	Σιγκαπούρη
Δανία	Καναδάς	Σουηδία
Ελβετία	Λουξεμβούργο	Τουρκία
Ελλάς	Μεξικό	Φινλανδία
	Νέα Ζηλανδία	Χονγκ-Κονγκ

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (EC)

Συμβούλιο Συνεργασίας του Περσικού Κόλπου (GCC)

2.1.1. ΟΙ 40 ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ FATF

Η F.A.T.F. (Financial Action Task Force on Money Laundering) αποτελεί δημιούργημα των επτά ισχυρότερων οικονομικά κρατών, γνωστών και ως G7 (τότε, διότι πλέον υφίσταται η G8 αποτελούμενη από ένα ακόμη κράτος-μέλος, τη Ρωσία). Μεταφράζεται ως Επιτροπή Οικονομικής Δράσης και δημιουργήθηκε στις 16 Ιουλίου του 1989 κατά τη σύνοδο του Παρισιού. Στην ουσία πρόκειται για μια διακυβερνητική επιτροπή, της οποίας στόχος είναι μια συντονισμένη και συστηματική προσπάθεια καταπολέμησης του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Μέλη της ομάδας είναι σήμερα είκοσι εννέα κυβερνήσεις και δύο περιφερειακοί οργανισμοί(Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα Κράτη-Μέλη του Συμβουλίου Συνεργασίας του Κόλπου).

Τον Απρίλιο του 1990 η Επιτροπή αυτή εξέδωσε ένα κατάλογο από 40 Συστάσεις για την καταπολέμηση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Ο κατάλογος με τις συστάσεις αυτές αναθεωρήθηκε δύο φορές, το 1996 και το 2003, κυρίως για να ληφθούν υπόψη αλλαγές που είχαν διαπιστωθεί στις μεθόδους ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Οι Συστάσεις αυτές δεν αποτέλεσαν κάποιο αυστηρά δεσμευτικό κείμενο, παρά ένα σύνολο αρχών δράσης για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Πάντως με τον κατάλογο αυτόν, κυρίως τονιζόταν η ανάγκη λήψης μέτρων που θα βοηθούσαν τον περιορισμό του τραπεζικού απορρήτου, τη διακρατική συνεργασία και τη διαμόρφωση κοινού νομοθετικού πλαισίου για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος.

Με την πρώτη Σύσταση προτεινόταν η άμεση λήψη μέτρων για την επικύρωση και πλήρη εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών (Σύμβαση Βιέννης). Με την Τρίτη Σύσταση προτεινόταν η προώθηση της πολυμερούς συνεργασίας πάνω σε υποθέσεις που αφορούν το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Με την τέταρτη Σύσταση προτεινόταν η ποινική τυποποίηση του αδικήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και μάλιστα ευρύτερα από την πρόβλεψη της Σύμβασης της Βιέννης αφού τονιζόταν, ότι ήταν αναγκαίο να σχετιστεί η νομιμοποίηση παρανόμων εσόδων και με άλλα σοβαρά αδικήματα(που παράγουν κι αυτά έσοδα) πλην των ναρκωτικών, τα οποία θα αποτελούσαν την «προηγούμενη εγκληματική πράξη». Με την έβδομη Σύσταση προτεινόταν η λήψη μέτρων για την κατάσχεση και δήμευση της περιουσίας που νομιμοποιήθηκε, των εσόδων που αποκτήθηκαν ή και των μέσων που χρησιμοποιήθηκαν.

Αυτά είναι τα βασικότερα σημεία των 40 Συστάσεων και αυτό που αποκομίζει κάποιος

σαν συμπέρασμα μελετώντας τα Κείμενα είναι, ότι τονίζεται για μια ακόμη φορά η ανάγκη πρόληψης και καταστολής του νέου αυτού ποινικού αδικήματος, της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και μάλιστα σε διευρυμένο επίπεδο σε σύγκριση με την προγενέστερη Σύμβαση της Βιέννης που περιοριζόταν σε κύρια αδικήματα που έχουν να κάνουν με Ναρκωτικά.

2.1.2. ΟΙ 9 ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ FATF

Στις 40 συστάσεις της FATF προστέθηκαν άλλες 8 συστάσεις οι οποίες εκδόθηκαν τον Οκτώβριο του 2001. Αναθεωρήθηκαν όμως προστέθηκε η 9^η σύσταση τον Οκτώβριο του 2004. Σκοπός των 9 συμπληρωματικών συστάσεων είναι να θέσουν το βασικό πλαίσιο για τον εντοπισμό, την πρόληψη και την καταστολή της χρηματοδότησης τρομοκρατικών ενεργειών και οργανώσεων.

Συνοπτικά οι 9 συστάσεις αφορούν :

- I. Κύρωση και εφαρμογή των πράξεων του ΟΗΕ
- II. Ποινικοποίηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και των συναφών ξέπλυμα χρήματος
- III. Δέσμευση και δήμευση των περιουσιακών στοιχείων των τρομοκρατών
- IV. Την αναφορά ύποπτων συναλλαγών που σχετίζονται με την τρομοκρατία
- B. Διεθνής συνεργασία
- VI. Εναλλακτικές έμβασμα
- VII. Εμβασμάτων
- VIII. Μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί
- IX. Μετρητά ταχυμεταφορές

Οι 40 γενικές και οι 9 ειδικές Συστάσεις της FATF συστήνουν την ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ορίζουν το ποιοι πρέπει να λαμβάνουν μέτρα για την καταπολέμηση των 2 παραπάνω αδικημάτων και ποια μέτρα είναι αυτά και, τέλος υιοθετούν και

ανάλογες ποινικές , διοικητικές ή άλλες αστικές κυρώσεις που θα πρέπει να επιβάλλονται σε περίπτωση παραβάσεων .

2.2. ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

2.2.1. Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟΥ

Το Νοέμβρη του 1990 υπεγράφη στο Στρασβούργο από το Συμβούλιο της Ευρώπης η «Σύμβαση για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες». Η Ελλάδα άργησε πολύ να κυρώσει τη Σύμβαση αυτή με νόμο, με αποτέλεσμα να γίνει αυτό εν έτει 1998 με το νόμο 2655/1998, αρκετά χρόνια μετά και από την ψήφιση του νόμου 2331/1995.

Με το νόμο αυτό άρχισαν σιγά-σιγά να αποκρυσταλλώνονται ορισμοί εννοιών όπως: «προϊόν» ή «περιουσία». Το πρώτο θεωρείται ως κάθε οικονομικό πλεονέκτημα που προέρχεται από ποινικά αδικήματα και το δεύτερο θεωρείται ως το κάθε είδους περιουσιακό στοιχείο, ενσώματο ή ασώματο, κινητό ή ακίνητο καθώς και νομικές πράξεις ή έγγραφα που πιστοποιούν έναν τίτλο ή δικαίωμα επί του περιουσιακού στοιχείου. Σε γενικές γραμμές υιοθετήθηκαν από τη Σύμβαση αυτή όλα τα κοινώς αποδεκτά σημεία που μέχρι τότε διαμορφώνουν το αδίκημα του ξεπλύματος, το οποίο με τη σειρά του άρχισε να οριοθετείται.

Ήδη προς αντικατάσταση της Σύμβασης αυτής και για την ευθυγράμμιση με τις αναθεωρημένες Συστάσεις της FATF (2003) εκπονήθηκε η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 2005, η οποία δεν έχει τεθεί ακόμη σε ισχύ. Στη συγκεκριμένη Σύμβαση εντάσσεται και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας στην καταπολέμηση του ξεπλύματος. Επίσης εισάγεται νέος διευρυμένος κατάλογος αξιοποιήσιμων πράξεων.

2.2.2. ΟΔΗΓΙΕΣ

Οι οδηγίες που έχει εκδώσει η Ε.Ε. για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας είναι οι ακόλουθες:

A) Η οδηγία 91/308/ΕΟΚ(1^η κοινοτική οδηγία) – ενσωματώθηκε με τον Ν.2331/95

Η Οδηγία αυτή εκδόθηκε την 10^η Ιουνίου του 1991 και αφορούσε « την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού Συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες». Η παρούσα Οδηγία βασίστηκε στις 40 Συστάσεις της FATF σε πολύ μεγάλο βαθμό. Βασικός στόχος ήταν τότε να αντιμετωπιστεί το ξέπλυμα με ενιαίο τρόπο από τα κράτη μέλη διότι σε αντίθετη περίπτωση και αν κάθε κράτος ελάμβανε μεμονωμένα και ξεχωριστά το καθένα τα αναγκαία μέτρα που εκείνο πίστευε, θα δυσκόλευε σε μεγάλο βαθμό η ολοκλήρωση της επιτυχίας μιας ενιαίας αγοράς. Το πόσο αλληλένδετα είναι μεταξύ τους τα «γενεσιουργά» αυτά νομοθετήματα φαίνεται από το ότι γίνεται ρητή αναφορά στο γεγονός, ότι για τις ανάγκες της παρούσας Οδηγίας, ο ορισμός της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, έχει ληφθεί από τη Σύμβαση της Βιέννης. Με Βάση όμως, κυρίως, τη Σύμβαση του Στρασβούργου, ο παραπάνω ορισμός και γενικότερα το αδίκημα του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος δεν αφορά μόνο τα παράνομα έσοδα από το εμπόριο ναρκωτικών αλλά αφορά τα προϊόντα πολλών ακόμη παράνομων δραστηριοτήτων, τις οποίες τα κράτη-μέλη πρέπει να λάβουν υπόψη.

Για την παρούσα Οδηγία νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι:

-«η μετατροπή ή μεταβίβαση περιουσίας, εν γνώσει του ότι προέρχεται από παράνομη δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε παράνομη δραστηριότητα, με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής της, ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε ενέχεται στη δραστηριότητα αυτή, προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεών του,

- η απόκρυψη ή η συγκάλυψη της αλήθειας, όσον αφορά τη φύση, προέλευση, διάθεση ή διακίνηση περιουσίας ή τον τόπο στον οποίο αυτή ευρίσκεται, ή την κυριότητα επί περιουσίας ή εκ σχετικών μ' αυτή δικαιωμάτων, εν γνώσει του ότι προέρχεται από παράνομη δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε παράνομη δραστηριότητα,

-η απόκτηση, η κατοχή, η χρήση περιουσίας εν γνώσει, κατά το χρόνο της κτήσης, του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από παράνομη δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε παράνομη δραστηριότητα,

- η συμμετοχή σε μία από τις πράξεις που αναφέρουν τα προηγούμενα τρία σημεία, η σύσταση οργανώσεως για τη διάπραξή της, η υποβοήθηση, η υποκίνηση, η παροχή συμβουλών σε τρίτο για τη διάπραξή της ή η διευκόλυνση της τέλεσης της πράξης».

Αποτελεί ένα από τα βασικότερα διεθνή κείμενα στον τομέα της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, μαζί με τις προαναφερθείσες Σύμβαση Βιέννης(1988) και Σύμβαση Στρασβούργου(1990) και τις 40 Συστάσεις της FATF(1990).

Η Ελλάδα για την ενσωμάτωση της Οδηγίας αυτής προχώρησε στην ψήφιση του νόμου 2145/1993, ο οποίος προσέθεσε στον Ποινικό μας Κώδικα το άρθρο 394Α για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα. Η «προσπάθεια» όμως αυτή δεν κρίθηκε επαρκής και για το λόγο αυτό ασκήθηκε προσφυγή κατά της Ελλάδας. Έτσι, υπό την πίεση μιας καταδίκης, η χώρα μας ψήφισε το νόμο 2331/1995 για το ξέπλυμα, στον οποίο ουσιαστικά εντάχθηκε ολόκληρη η οδηγία και παράλληλα καταργήθηκε το άρθρο 394Α από τον Ποινικό Κώδικα.

Β)Η οδηγία 2001/97/ΕΚ(2^η κοινοτική οδηγία) – ενσωματώθηκε με τον Ν.3424/05

Ήδη από το 1999 είχε υποβληθεί από την Επιτροπή πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 91/308/ΕΟΚ για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Λίγο αργότερα, το έτος 2001 θεσπίστηκε ακολούθως και η δεύτερη οδηγία(2001/97/ΕΚ). Μια δεκαετία μετά την πρώτη οδηγία, ήρθε να καλύψει τα κενά που διαπιστώθηκαν, να ικανοποιήσει τις αντεγκληματικές ανάγκες που προέκυψαν και να προσαρμόσει την νομοθεσία για την καταπολέμηση του ξεπλύματος στις σύγχρονες οικονομικές και κοινωνικές κυρίως εξελίξεις. Υπενθυμίζω, ότι το 1996 είχε γίνει και αναθεώρηση των 40 Συστάσεων της FATF, γεγονός που και αυτό δημιούργουσε ανάγκες νομοθετικών αλλαγών.

Η δεύτερη οδηγία, πρώτα απ' όλα, διεύρυνε την έννοια της αξιόποινης συμπεριφοράς που εμπίπτει στις διατάξεις της σε μεγαλύτερο φάσμα σοβαρών αδικημάτων και όχι

μόνο στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος προερχόμενου από εμπόριο ναρκωτικών και συναφείς με αυτό πράξεις(άρθρο 1). Επιπλέον, επεκτείνει τις υποχρεώσεις καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος σε περισσότερες κατηγορίες επαγγελματιών και δραστηριοτήτων σε σχέση με αυτές που υπάγονταν στην πρώτη οδηγία (άρθρο 2α). Πλέον, εκτός από τον χρηματοπιστωτικό τομέα, υπάγονται τώρα στην οδηγία αυτή οι ελεγκτές, οι εξωτερικοί λογιστές, οι συμβολαιογράφοι, οι δικηγόροι, τα καζίνο και οι κτηματομεσίτες. Η μεταστροφή από τις παραδοσιακές μεθόδους ξεπλύματος χρήματος σε νέες μεθόδους, όπως είναι οι πληρωμές σε μετρητά, με την ανωνυμία που τις χαρακτηρίζει, είναι αναμφισβήτητο γεγονός. Γι' αυτό και η οδηγία του 2001 κάνει συχνά λόγο για τη μέθοδο πληρωμής μεγάλων χρηματικών ποσών σε μετρητά.

Τα κράτη μέλη οφείλουν λοιπόν να επεκτείνουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην οδηγία, ώστε αυτές να βαρύνουν και ορισμένους εμπόρους αγαθών μεγάλης αξίας όταν η πληρωμή γίνεται με μετρητά και αφορά ποσό 15.000 € και άνω. Στην Οδηγία αυτή αντιμετωπίζεται και το ζήτημα της ανάστροφης πληροφόρησης και της ανταλλαγής στοιχείων σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος μεταξύ του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα, προβλέποντας την υποχρέωση των κρατών μελών να μεριμνούν, ώστε τα ιδρύματα, οι οργανισμοί και τα πρόσωπα που υπάγονται στην οδηγία να έχουν πρόσβαση σε ενημερωμένες πληροφορίες σχετικά με τις πρακτικές των μετερχόμενων τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τις ενδείξεις για τον εντοπισμό υπόπτων συναλλαγών.

Αξιοσημείωτο είναι το ότι ειδικά η επέκταση του καθήκοντος αναφοράς υπόπτων συναλλαγών στους δικηγόρους είχε σαν συνέπεια την 2ετή καθυστέρηση των διαπραγματεύσεων, λόγω ενστάσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τις πιθανές συνέπειες των παραπάνω προβλέψεων στους τομείς της δίκαιης δίκης και της τήρησης της εμπιστευτικότητας στη σχέση δικηγόρου-εντολέα. Τελικά τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου έδωσαν και εδώ την ώθηση που οδήγησε στην υιοθέτηση της οδηγίας πριν την εκπνοή του 200146.

Η Ελλάδα ενσωμάτωσε στο εθνικό της δίκαιο την Οδηγία αυτή με την ψήφιση του νόμου 3424/2005, ο οποίος τροποποίησε σημαντικά τον προγενέστερο 2331/1995.

Γ) Η οδηγία 2005/60/ΕΚ(3^η κοινοτική οδηγία) – ενσωματώθηκε με τον Ν.3691/08

Στις 26/10/2005 θεσπίστηκε η Τρίτη Οδηγία 2005/60/ΕΚ σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Τα κυριότερα σημεία της Οδηγίας αυτής είναι τα παρακάτω.

Η προβληματική αυτή απασχόλησε πολύ τους θεωρητικούς του ποινικού δικαίου. Πάντως, η Τρίτη οδηγία έρχεται να σημειώσει, ότι προστατευόμενο έννομο αγαθό είναι η φερεγγυότητα, η ακεραιότητα και η σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών και η αξία του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο σύνολό του.

Κατά τα άλλα, ο ορισμός της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες παραμένει ο ίδιος με αυτόν που εισήγαγε η πρώτη Οδηγία 91/308/ΕΟΚ και τροποποίησε η δεύτερη Οδηγία 2001/97/ΕΚ. Ένα είναι το νέο στοιχείο που περιλαμβάνει η Τρίτη Οδηγία και αυτό είναι η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και με αυτό τον όρο εννοείται η παροχή ή συλλογή κεφαλαίων καθ' οιονδήποτε τρόπο άμεσα ή έμμεσα με την πρόθεση να χρησιμοποιηθούν ή εν γνώσει του ότι θα χρησιμοποιηθούν στο σύνολό τους ή εν μέρει για τη διάπραξη αδικήματος κατά την έννοια των άρθρων 1 έως 4 της Απόφασης Πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 13/6/2002 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Η προσθήκη όμως αυτή μας οδηγεί αμέσως σε μια πρώτη παρατήρηση. Ενώ το ξέπλυμα αφορά αποκλειστικά προϊόν εγκληματικής δραστηριότητας (παράνομες προσόδους), η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας μπορεί κάλλιστα να γίνει και με νομίμως παραχθέντα έσοδα. Έτσι στην περίπτωση αυτή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, η περιουσία που τίθεται υπό παρακολούθηση δεν είναι αναγκαία και φορέας μιας απαξίας , αλλά μπορεί να γίνει μέσο ενίσχυσης της τέλεσης συγκεκριμένων πράξεων και γι' αυτό υπάγεται στο σύστημα παρακολούθησης των συναλλαγών που αφορά το ξέπλυμα. Έτσι όμως εκπίπτει ένα βασικό χαρακτηριστικό που διαπνέει το ξέπλυμα χρήματος, που είναι η εξάρτησή του από μια προηγούμενη αξιόποινη πράξη. Δημιουργείται επομένως έτσι ένας εξαιρετικά διευρυμένος κύκλος προσώπων που υπόκεινται σε υποχρεώσεις επιτήρησης και αναφοράς παρανόμων συναλλαγών.

Περαιτέρω, η Τρίτη αυτή οδηγία έδωσε ιδιαίτερο βάρος στην εξακρίβωση της ταυτότητας του πελάτη και στον ακριβή ορισμό της έννοιας του πραγματικού

δικαιούχου σχετικά με συναλλαγές στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. «Πραγματικός δικαιούχος» θεωρείται το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που τελικά κατέχει ή ελέγχει τον πελάτη ή/και φυσικό πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου διεξάγεται η συναλλαγή. Όταν έχουμε να κάνουμε με εταιρίες «πραγματικός δικαιούχος θεωρείται αυτός που κατέχει ή ελέγχει το νομικό πρόσωπο (από ποσοστό 25% και άνω) και γενικώς τα πρόσωπα που ασκούν διαχείριση των νομικών προσώπων.

Ακόμη στο άρθρο 6 θεσπίζεται υποχρέωση να απαγορεύουν τα κράτη μέλη στα πιστωτικά ιδρύματα να τηρούν ανώνυμους λογαριασμούς ή ανώνυμα βιβλιάρια καταθέσεων, ενώ οι υφιστάμενοι κάτοχοι τέτοιων λογαριασμών θα πρέπει πριν από τη χρησιμοποίηση των λογαριασμών αυτών να υπόκεινται σε μέτρα δέουσας επιμέλειας. Αυτά είναι : η εξακρίβωση της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου, και συλλογή πληροφοριών για το σκοπό και το χαρακτήρα της επιχειρηματικής σχέσης μεταξύ πελάτη και χρηματοπιστωτικού ιδρύματος. Σε περίπτωση που το πρόσωπο ή ο οργανισμός που είναι επιφορτισμένος με το καθήκον αυτό δεν μπορέσει τελικά να εξακριβώσει τις απαραίτητες πληροφορίες, δεν θα εκτελούν την τραπεζική συναλλαγή και θα υποβάλλουν έκθεση στη Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (ΜΧΠ) σχετικά με τον πελάτη αυτόν.

Η Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών είναι κάτι που προβλέπεται για πρώτη φορά στην Οδηγία αυτή. Η ΜΧΠ ιδρύεται σε επίπεδο εθνικής αρχής και είναι υπεύθυνη να ζητά, να παραλαμβάνει, να αναλύει και να διαβιβάζει στις αρμόδιες αρχές πληροφορίες που συνιστούν ενδεχομένως νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση τρομοκρατίας (21^ο άρθρο Οδηγίας). Τα κράτη μέλη απαιτούν από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να τηρούν αρχεία και να είναι σε θέση τάχιστα να πληροφορούν τη ΜΧΠ για το αν συνήψαν επιχειρηματική σχέση κατά τη διάρκεια των πέντε τελευταίων ετών με συγκεκριμένα φυσικά ή νομικά πρόσωπα και τι ακριβώς συναλλαγή αφορούσε (32^ο άρθρο Οδηγίας). Μάλιστα, ευρωπαϊκά οι διάφορες ΜΧΠ των κρατών μελών μπορούν να ανταλλάσουν πληροφορίες μεταξύ τους και σε αυτό ακριβώς συνεισφέρει και η Επιτροπή Ε.Ε.

Αυτά είναι εν ολίγοις τα κομβικά σημεία της τρίτης οδηγίας που αφορά το ξέπλυμα. Τελειώνοντας, το 39^ο άρθρο της οδηγίας αναφέρει ότι τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι κυρώσεις εναντίον αυτών των φυσικών ή νομικών προσώπων που εμπίπτουν στο

πεδίο εφαρμογής της οδηγίας θα είναι αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές. Εδώ υπάρχει σχετική επιφύλαξη υπέρ του (αποκλειστικού;) δικαιώματος των κρατών μελών να επιβάλλουν ποινικές κυρώσεις. Το βασικό ερώτημα εδώ λοιπόν είναι, το αν οι ρυθμίσεις της τρίτης Οδηγίας για το ξέπλυμα μπορεί να αφορούν το ποινικό δίκαιο ή περιορίζονται μόνο σε ρύθμιση τεχνικών θεμάτων που αφορούν συναλλαγές, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα κλπ. Κρατούσα γνώμη επ' αυτού είναι, ότι κοινοτική ποινική αρμοδιότητα για επιβολή υποχρεώσεων ποινικοποίησης ορισμένων συμπεριφορών καθώς και για τον καθορισμό του ύψους των ποινών αυτών, δεν μπορεί να υποστηριχθεί διότι δεν προκύπτει ρητά από τις Ιδρυτικές Συνθήκες. Ερμηνευτικό πρόβλημα προέκυψε όμως το Σεπτέμβριο του 2005 με την πολύ σημαντική απόφαση που εξέδωσε το ΔΕΚ54 και με την οποία αναγνώριζε στην κοινότητα αρμοδιότητα παρέμβασης για την επιβολή στα κράτη μέλη υποχρέωσης ποινικοποίησης και για την οριοθέτηση του αξιοποίνου μέσω οδηγιών σε τομείς βασικών στόχων και ειδικότερων αντικειμένων δράσης της κοινότητας (άρθρο 2 και 3 ΣυνθΕΚ). Η ερμηνεία όμως αυτή που το ΔΕΚ αναγνώρισε στην κοινότητα προβλέπεται ρητά μόνο στη Συνθήκη για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, το οποίο όμως δεν είναι ισχύον δίκαιο και ούτε μπορεί να γίνει με απόφαση του ΔΕΚ55. Επομένως καταλήγουμε στο συμπέρασμα, ότι οι ρυθμίσεις της τρίτης οδηγίας δεν μπορούν να αφορούν την εισαγωγή ποινικών διατάξεων αλλά αφορούν θέματα προληπτικού άξονα, όπως: τη ρύθμιση υποχρεώσεων των τραπεζικών ιδρυμάτων, την παρακολούθηση κι αναφορά υπόπτων συναλλαγών, τη δημιουργία ΜΧΠ. Αυτό βέβαια δεν αποτελεί και ανυπέρβλητο κώλυμα αφού ούτως ή άλλως θέματα που αφορούν ποινικοποίηση του ξεπλύματος ρυθμίστηκαν βασικά από την Απόφαση Πλαίσιο του 2001 και τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 199056. Τις αντιρρήσεις πάντως των κρατών-μελών περί την ύπαρξη και τα όρια της ποινικής αρμοδιότητας της κοινότητας, έκαμψε η υποχρέωση «απαγόρευσης» κι όχι «ποινικοποίησης» του ξεπλύματος που πρώτη εισήγαγε η Οδηγία του 1991.

Μελετώντας τα παραπάνω, αβίαστα συμπεραίνει κανείς, ότι το πλέγμα των διατάξεων σε κοινοτικό και διεθνές επίπεδο είναι ιδιαίτερα ευρύ. Μάλιστα συνεχώς τα τελευταία χρόνια επέρχονται αλληπάλληλες τροποποιήσεις, οι οποίες διογκώνουν το υφιστάμενο νομικό καθεστώς. Αυτό συμβαίνει για διάφορους λόγους οι κυριότεροι των οποίων είναι : η ευθυγράμμιση με τις συχνά αναθεωρούμενες και συμπληρούμενες συστάσεις της FATF, οι μεταβαλλόμενες πρακτικές σε επίπεδο αγοράς και ο παγκόσμιος πόλεμος κατά της τρομοκρατίας.

Δ) Η οδηγία 2006/70/ΕΚ – ενσωματώθηκε με τον Ν.3691/08

Αποτελεί εκτελεστική οδηγία της 2005/60/ΕΚ όσον αφορά τα ακόλουθα :

1. τις τεχνικές πτυχές του ορισμού των «πολιτικώς εκτεθειμένων προσώπων» όπως αναφέρεται στο άρθρο 3 σημείο 8 της εν λόγω οδηγίας .
2. τα τεχνικά κριτήρια με βάση τα οποία εκτιμάται εάν μία κατάσταση αντιπροσωπεύει χαμηλό κίνδυνο νομιμοποίησης παράνομων εσόδων ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας όπως αναφέρεται στο άρθρο 11 παράγραφοι 2 και 5 της εν λόγω οδηγίας.
3. τα τεχνικά κριτήρια με βάση τα οποία εκτιμάται εάν, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2 της οδηγίας 2005/60/ΕΚ, αιτιολογείται η μη εφαρμογή της σε ορισμένα νομικά ή φυσικά πρόσωπα που ασκούν χρηματοπιστωτική δραστηριότητα σε περιστασιακή ή πολύ περιορισμένη κλίμακα .

Ε) Η τελευταία οδηγία ενσωματώθηκε με τον Ν.3932/11

Με το νόμο 3932/2011 με τον οποίο τροποποιήθηκε ο Ν. 3691/2008 η Επιτροπή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας μετονομάστηκε σε Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης. Η Αρχή αποτελεί την εθνική μονάδα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, και ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης συνεισφέροντας στην ασφάλεια και τη σταθερότητα της δημοσιονομικής και οικονομικής πολιτικής.

Έργο της, σύμφωνα με το ν.3691/2008, όπως τροποποιήθηκε με το ν.3932/2011, είναι η συγκέντρωση, ανάλυση διερεύνηση και επεξεργασία αναφορών υπόπτων συναλλαγών που διαβιβάζονται σ' αυτή από τα υπόχρεα νομικά και φυσικά πρόσωπα

καθώς και κάθε άλλη πληροφορία που περιέρχεται σε γνώση της και σχετίζεται με τα αδικήματα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης.

Η λειτουργία της Αρχής και τα ειδικότερα θέματα καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Οικονομικών, Εξωτερικών και Προστασίας του Πολίτη. Η σύνθεση και οι αρμοδιότητές της καθορίζονται στο άρθρο 7 του κωδικοποιημένου ν.3691/2008.

Η Αρχή αναδιάρθρωθηκε σε τρεις (3) επιμέρους Μονάδες ως εξής:

Α' Μονάδα Διερεύνησης Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών η οποία συγκροτείται από τον Πρόεδρο και επτά (7) μέλη της αρχής.

Β' Μονάδα Οικονομικών Κυρώσεων κατά Υπόπτων Τρομοκρατίας η οποία συγκροτείται από τον Πρόεδρο και δύο (2) μέλη της αρχής.

Γ' Μονάδα Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης η οποία συγκροτείται από τον Πρόεδρο και δύο (2) μέλη της αρχής. (στη Μονάδα Γ' υποβάλλεται η Δήλωση Περιουσιακής Κατάστασης των υπόχρεων, σύμφωνα με τους ανωτέρω νόμους, οντοτήτων)

Ο Πρόεδρος είναι ανώτατος Εισαγγελικός Λειτουργός εν ενεργεία (Αντεισαγγελέας Αρείου Πάγου) και επιλέγεται μαζί με τον αναπληρωτή του με απόφαση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου του Αρείου Πάγου.

2.2.3. ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΛΑΙΣΙΟ 2001/500/*ΕΥ

Αποτελεί πολύ σημαντικό τμήμα του νομοθετικού πλέγματος για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Ανήκει στο Τρίτο Πυλώνα και εξεδόθη από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης την 26^η Ιουνίου 2001. Αφορά το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την

κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος. Ήδη από το προοίμιο της Απόφασης Πλαίσιο τονίζεται από το Συμβούλιο η ιδιαίτερη σημασία της σύγκλισης κανόνων ποινικού δικαίου και ποινικής δικονομίας στον τομέα της πρόληψης και καταστολής του ξεπλύματος χρήματος. Ακολουθεί επιγραμματική αναφορά των κυριότερων σημείων της ανωτέρω απόφασης-πλαίσιο.

Στο 1^ο άρθρο αναγράφεται, ότι προκειμένου να ενισχυθεί η καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα, ούτως ώστε να μη διατυπώσουν ούτε να διατηρήσουν επιφυλάξεις για τα ακόλουθα άρθρα της Σύμβασης του 1990(Στρασβούργου):

-για το άρθρο 2 της Σύμβασης του 1990, εφόσον το έγκλημα τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή ή μέτρο ασφαλείας μέγιστης διάρκειας άνω του έτους. Τα κράτη μέλη μπορούν πάντως να διατηρήσουν επιφυλάξεις για το άρθρο 2 της Σύμβασης του Στρασβούργου όσον αφορά τη δήμευση προϊόντων φορολογικών αδικημάτων, με μόνο σκοπό να μπορούν να προβαίνουν στη δήμευση αυτών των προϊόντων, τόσο σε εθνικό όσο και σε πλαίσιο διεθνούς συνεργασίας, βάσει νομοθετημάτων του εθνικού, κοινοτικού και διεθνούς δικαίου επί θεμάτων είσπραξης φορολογικών απαιτήσεων.

-για το άρθρο 6, προκειμένου για σοβαρά αδικήματα. Τα εγκλήματα αυτά πρέπει, οπωσδήποτε, να περιλαμβάνουν τα εγκλήματα που τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή ή μέτρο ασφαλείας μέγιστης διάρκειας άνω του έτους ή, στα κράτη μέλη των οποίων το νομικό σύστημα προβλέπει ελάχιστες ποινές, τα εγκλήματα που τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή ή με μέτρο ασφαλείας ελάχιστης διάρκειας άνω των έξι μηνών.

Στο 2^ο άρθρο της Απόφασης –Πλαίσιο προβλέπεται, ότι : «Κάθε κράτος-μέλος λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα, τα οποία συνάδουν με το ισχύον σ' αυτό σύστημα, ούτως ώστε να εγκλήματα που αναφέρει το άρθρο 6 παράγ. 1 στοιχ. α και β της Σύμβασης του Στρασβούργου (αφορούν ξέπλυμα), να τιμωρούνται με ποινές στερητικές της ελευθερίας και η μέγιστη διάρκεια εκτεθείσας ποινής να μην μπορεί να είναι μικρότερη από τέσσερα έτη». Παρατηρούμε σύνδεση σε μεγάλο βαθμό της Απόφασης Πλαίσιο με τη Σύμβαση του Στρασβούργου, γεγονός όμως που δεν προκαλεί απορία αφού σε πολύ μεγάλο βαθμό ολόκληρο το νομοθετικό πλαίσιο για το ξέπλυμα είναι αλληλένδετο.

2.2.4. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 1781/2006

Τον Δεκέμβριο του 2006 δημοσιεύθηκε στην επίσημη εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθμ. 1781/2006 περί των πληροφοριών για τον πληρωτή που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών. Ως ημερομηνία έναρξης ισχύος του Κανονισμού έχει οριστεί η 1η Ιανουαρίου 2007, οι διατάξεις του είναι δεσμευτικές προς όλα τα μέρη που αφορά και ισχύει άμεσα σε κάθε-κράτος μέλος. Σύμφωνα με το άρθρο 15, τα κράτη-μέλη θεσπίζουν τους κανόνες σχετικά με τις κυρώσεις για παραβιάσεις των διατάξεων του παρόντος Κανονισμού, οι οποίες ωστόσο αρχίζουν να εφαρμόζονται από την 15η Δεκεμβρίου 2007. Με τον Κανονισμό επιδιώκεται η ενιαία εφαρμογή από τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ειδικής Σύστασης υπ. αριθμ. 7 (SR VII) της FATF, για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι διατάξεις του Κανονισμού, αφορούν τις πληροφορίες που θα πρέπει να συνοδεύουν τον εντολέα μιας μεταφοράς χρηματικού ποσού σε οποιοδήποτε νόμισμα, από και προς πάροχο υπηρεσιών πληρωμών εγκατεστημένο στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Από το αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού εξαιρούνται ή δύνανται τα κράτη-μέλη να εξαιρέσουν τις:

- (α) πληρωμές με χρεωστική ή πιστωτική κάρτα,
- (β) πληρωμές με ηλεκτρονικό χρήμα ή μέσω κινητών τηλεφώνων,
- (γ) αναλήψεις μετρητών από ίδιο λογαριασμό,
- (δ) άμεσες χρεώσεις,
- (ε) μεταφορές κεφαλαίων που προέρχονται από ηλεκτρονικό συμψηφισμό των επιταγών (Cheque transactions),
- (στ) μεταφορές ποσών εντός της επικράτειας ενός κράτους-μέλους για πληρωμή φόρων, προστίμων, ασφαλιστικών εισφορών κ.λπ.,
- (ζ) μεταφορές ποσών, μέγιστου ποσού 150 ευρώ, εντός της επικράτειας ενός κράτους-μέλους προς μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, και
- (η) τις μεταφορές ποσών, μέχρι μέγιστου ποσού 1000 ευρώ, εντός της επικράτειας ενός κράτους-μέλους, σε λογαριασμό δικαιούχου που επιτρέπει την πληρωμή για την παροχή αγαθών ή υπηρεσιών.

2.2.5. ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Από τα τέλη Απριλίου του 2010 μέχρι πολύ πρόσφατα, στο θεσμικό καθεστώς για το ξέπλυμα χρήματος που, κατ' ουσία, είχε τόσο νομοθετικά όσο και κανονιστικά, ολοκληρωθεί ένα χρόνο πριν με την Απόφ. ΕΤΠΘ 281/5/17.3.2009, έγιναν 2 σημαντικές ρυθμιστικές παρεμβάσεις.

Συγκεκριμένα, με την πρώτη (Ν.3842/2010 - ΦΕΚ Α58/23.4.2010), πλειάδα φορολογικών και τελωνειακών αδικημάτων εντάχθηκε στον κατάλογο των «βασικών εγκλημάτων» (εγκληματική δραστηριότητα) του Ν. 3691/2008. Λόγω του, ευλόγως, ιδιαίτερου ενδιαφέροντος του ζητήματος αυτού και με την επιφύλαξη περαιτέρω διεύρυνσης αυτής της ομάδας αδικημάτων, ανάλογα με την τελική διατύπωση των διατάξεων του υπό ψήφιση, κατά τη σύνταξη του παρόντος άρθρου, φορολογικού νομοσχεδίου με τίτλο «καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, στελέχωση ελεγκτικών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις...», τα αδικήματα αυτά είναι τα εξής:

- Μη υποβολή δήλωσης ή υποβολή ανακριβούς δήλωσης φορολογίας εισοδήματος και αποφυγής πληρωμής φόρου ποσού μεγαλύτερου των 15000 ευρώ, ανά διαχειριστική περίοδο
- Έκδοση ή αποδοχή εικονικών φορολογικών στοιχείων για ανύπαρκτη συναλλαγή που, στο σύνολό της ή για μέρος της, είναι ποσού πάνω από 3000 ευρώ
- Μη απόδοση ή ανακριβής απόδοση ΦΠΑ και παρακρατούμενων και επιρριπτόμενων φόρων, τελών ή εισφορών πάνω από 3000 ευρώ σε ετήσια βάση
- Μη καταβολή οφειλών προς το Δημόσιο και τρίτους, για χρέη πάνω από 120.000 ευρώ
- Μη επίδειξη βιβλίων και στοιχείων στον τακτικό έλεγχο ή μη τήρησή τους.

Με τη δεύτερη και πολύ πρόσφατη (Νόμος 3932/10.3.2011) ρυθμιστική παρέμβαση, η Επιτροπή του άρθρου 7 του Ν. 3691/2008 (αρμόδια για την παραλαβή και διερεύνηση των STR από τις Τράπεζες):

- Μετονομάστηκε σε «Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης», δηλαδή διευρύνθηκε το πεδίο αρμοδιοτήτων με τον έλεγχο και του πόθεν έσχες

- Ενισχύθηκε η διοικητική και λειτουργική ανεξαρτησία της Αρχής αυτής, με την απεξάρτησή της από την εποπτεία του Υπουργού Οικονομικών

- Επιταχύνεται η δράση της σε εφαρμογή δεσμεύσεων υπόπτων περιουσιακών στοιχείων και επιβολή συναφών οικονομικών κυρώσεων.

Έτσι, διαπιστώνεται ότι στο διαμορφούμενο ρυθμιστικό τοπίο, για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, αφενός διευρύνονται οι παραβατικές, άμεσες και έμμεσες, οικονομικές (πέραν, εννοείται, της ποινικής τους απαξίας) συμπεριφορές που εμπίπτουν στην προληπτική και κατασταλτική εμβέλειά του, αφετέρου ενισχύονται περαιτέρω οι εκτελεστικοί και συμβουλευτικοί μηχανισμοί (Φορείς, Αρχές κ.λπ.) αντιμετώπισης των φαινομένων αυτών.

2.3. Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Πολλές χώρες του εξωτερικού υποχρεώθηκαν να εκδώσουν ή να υιοθετήσουν κατάλογο

ειδικών βασικών εγκλημάτων περί του Ξεπλύματος Χρήματος.

2.3.1. ΜΠΑΓΚΛΑΝΤΕΣ

Στο Μπαγκλαντές, το θέμα του Ξεπλύματος Χρήματος αντιμετωπίζεται από το Βούλευμα για την Πρόληψη της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες δραστηριότητες, (Prevention of Money Laundering Act- Νόμος αριθ. VII, 2002). Όπως αναφέρεται στην παράγραφο 2 (ΤΗΑ), Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος προκύπτει από

(α) ακίνητα που αποκτήθηκαν άμεσα ή έμμεσα με παράνομα μέσα

(β) την παράνομη μεταφορά, μετατροπή, απόκρυψη περιουσιακών στοιχείων που έχουν αποκτηθεί ή κερδηθεί άμεσα ή έμμεσα μέσω νόμιμων ή παράνομων μέσων. Σε αυτό το νόμο, ως περιουσιακά στοιχεία εννοούνται κινητά ή ακίνητα αποκτήματα οιοσδήποτε μορφής.

2.3.2. ΙΝΔΙΑ

Το Βούλευμα για την Πρόληψη της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες δραστηριότητες, (Prevention of Money Laundering Act- Νόμος αριθ. VII, 2002), τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 2005. Στο Άρθρο 3 του νόμου περιλαμβάνεται το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στο οποίο εμπίπτουν τα εν λόγω πρόσωπα ή οντότητες που άμεσα ή έμμεσα προσπαθούν να επιδοθούν ή εν γνώσει τους βοηθούν ως συμβαλλόμενα μέρη ή συμμετέχουν στην πραγματικότητα σε κάθε διαδικασία ή δραστηριότητα που συνδέεται με το προϊόν του εγκλήματος.

Το Άρθρο 4 του νόμου προβλέπει τιμωρία για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με την αυστηρή ποινή φυλάκισης για περίοδο που δεν πρέπει να είναι μικρότερη των τριών ετών, αλλά η οποία μπορεί να επεκταθεί έως και σε επτά χρόνια.

Το Άρθρο 12 ορίζει τις υποχρεώσεις των τραπεζών, των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των μεσαζόντων για (α) να διατηρούν αρχεία που καταγράφουν λεπτομερώς τη φύση και την αξία των συναλλαγών, είτε αν οι πράξεις αυτές περιλαμβάνουν μια ενιαία πράξη ή μια σειρά συναλλαγών και εφόσον η σειρά των συναλλαγών που πραγματοποιούνται γίνεται σε διάρκεια ενός μήνα (β) να παρέχουν πληροφορίες των συναλλαγών που αναφέρονται στο σημείο (α) στο Διευθυντή εντός καθορισμένης προθεσμίας και (γ) να ελέγχουν και να διατηρούν στα μητρώα τους την ταυτότητα όλων των πελατών τους για δέκα τουλάχιστον χρόνια μετά το κλείσιμο των λογαριασμών. Οι διατάξεις του νόμου στην Ινδία αναθεωρούνται συχνά και υπάρχουν διάφορες τροπολογίες που εγκρίθηκαν από καιρό σε καιρό.

2.3.3. ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Το καθεστώς του Ηνωμένου Βασιλείου απέναντι στην εγκληματικότητα γενικά, είναι πιο συλλογικό.

Η Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στη νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου διέπεται από τέσσερις πράξεις πρωτογενούς νομοθεσίας.

- i. Πράξη Τρομοκρατίας 2000
- ii. Πράξη Κατά των εγκλημάτων τρομοκρατίας 2001
- iii. Πράξη των Προϊόντων του Εγκλήματος 2002
- iv. Πράξη κατά του Οργανωμένου Εγκλήματος 2005

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, «ξέπλυμα χρήματος» δεν συνεπάγεται κατ'ανάγκη τα ίδια τα χρήματα (σχετικά με τα περιουσιακά στοιχεία κάθε είδους, τόσο υλικά όσο και άυλα), ούτε και η μετακύλισή τους στο ενεργητικό. Δεν υπάρχει κατώτατο όριο στο τι πρέπει να αναφερθεί εάν θεωρηθεί ύποπτο-μια ύποπτη συναλλαγή που περιλαμβάνει 1 μόλις πένα πρέπει να αναφερθεί. Από τεχνική άποψη, ο καθένας, και όχι μόνο οι εργαζόμενοι σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες ή επιχειρήσεις, οφείλει να υποβάλει έκθεση και αναφορά, για ύποπτες δραστηριότητες που αφορούν χρήματα και όχι μόνο. Το προϊόν εγκλήματος ή μίας απλής παράνομης πράξης είναι το ίδιο σημαντικό να ανιχνευθεί κατά την τοποθέτησή του, σε κάθε περίπτωση. Σύμφωνα με τη νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου, αδίκημα ξεπλύματος χρήματος συντελείται, όταν ένα πρόσωπο προβαίνει ή συμμετέχει στη διαδικασία επένδυσης ή εκμετάλλευσης προϊόντων εγκληματικών πράξεων. Αυτό αφορά τους δικηγόρους και άλλους επαγγελματίες συμβούλους οι οποίοι ενεργώντας για τους πελάτες τους, ενδέχεται να χρεώνονται τα εγκλήματα αυτά, δεδομένου ότι τίθενται υπό την ίδια νομοθεσία.

2.3.4. ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Σύμφωνα με τη νομοθεσία ΗΠΑ, οι συναλλαγές που «νοείται» να κάνει μία επιχείρηση χωρίς να θεωρούνται ύποπτες, δεν θα πρέπει να ξεπερνούν κατά μέσο όρο το ποσό των

\$500. Η νομοθεσία θεωρεί ως δεδομένο ότι πάνω από το ποσό αυτό οι περισσότεροι άνθρωποι πληρώνουν μέσω πιστωτική κάρτας, επιταγής ή άλλου τρόπου πίστωσης. Οι εταιρίες γενικώς πρέπει να είναι και να φαίνονται νομότυπες. Οι νόμοι για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος αναφέρονται συνήθως σε άλλα αδικήματα, όπως «tipping off» (προειδοποίηση), «willful blindness», «μη αναφερόμενη ύποπτη δραστηριότητα», «συνειδητή διευκόλυνση για ξέπλυμα χρήματος» κλπ.

Βάσει νόμου που υφίσταται από το 1970, οι Τράπεζες υποχρεούνται να αναφέρουν συναλλαγές μετρητών άνω των \$10.000,01. Από το 1986 μάλιστα, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ορίζεται ως ομοσπονδιακό έγκλημα. Από το 2001, οι αμερικάνικοι νόμοι της προηγούμενης νομοθεσίας επεκτάθηκαν σε περισσότερους τύπους χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, με έμφαση στην χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, διευκρινίζοντας ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να λάβουν συγκεκριμένα μέτρα για την πολιτική Know Your Customer (KYC).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Υστερα από την έκδοση της Οδηγίας 91/308/ΕΟΚ για την οποία έγινε λόγος στο προηγούμενο μέρος, τα κράτη μέλη έπρεπε να ενσωματώσουν την Οδηγία αυτή στην εθνική τους νομοθεσία. Και αυτό έπρεπε να το πράξουν το αργότερο μέχρι την 1^η Ιανουαρίου 1993, όπως ορίζεται στο άρθρο 16 § 1 της Οδηγίας 91/308/ΕΟΚ. Έτσι και η Ελλάδα προχώρησε στην ψήφιση του νόμου 2145/1993, ο οποίος προσέθεσε στον Ποινικό μας Κώδικα το άρθρο 394Α για τη «Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα». Για να διαπιστωθεί η πρόοδος που είχε κάνει μέχρι εκείνο το σημείο το Ελληνικό κράτος αναφορικά με την πρόληψη και καταστολή του ξεπλύματος, διενεργήθηκε επιτόπια «αμοιβαία εξέταση» τον Ιανουάριο του 1994 στην Αθήνα από εμπειρογνώμονες της FATF. Στις 23 Απριλίου 1994 οι εμπειρογνώμονες της FATF κατέληξαν σε συμπεράσματα δυσάρεστα για την ελληνική νομοθεσία και στην έκθεση που παρέδωσαν ανέφεραν εν ολίγοις ότι η χώρα μας παρά τα όποια θετικά βήματα είχε κάνει μέχρι τότε για την καταπολέμηση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, δεν είχε θεσπίσει ένα πλήρες πρόγραμμα για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Η Ελλάδα, λόγω της γεωγραφικής της θέσης αποτελούσε ελκυστικό στόχο για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και κρινόταν σκόπιμο να ληφθούν περαιτέρω πρωτοβουλίες από το τραπεζικό σύστημα της χώρας και να γίνουν μεγαλύτερες προσπάθειες για την πλήρη εφαρμογή των συστάσεων και οδηγιών της FATF. Η Ελληνική Κυβέρνηση θα πληροφορούσε τα μέλη της FATF για την πρόοδο που είχε κάνει σχετικά με την εφαρμογή των 40 Συστάσεων πριν από το τέλος του 1994. Η δεύτερη αμοιβαία εξέταση της Ελλάδος, θα γινόταν κατά την έναρξη του δεύτερου γύρου, στις αρχές του 1996». Η προσπάθεια λοιπόν που κατέβαλε η Ελλάδα δεν κρίθηκε επαρκής και πέρα από τα παραπάνω ασκήθηκε και προσφυγή σε βάρος της Ελλάδος για πλημμελή ενσωμάτωση της Οδηγίας 91/308/ΕΟΚ. Υπό την πίεση μιας καταδίκης η Ελλάδα προχώρησε στη λήψη άμεσων μέτρων. Ακολούθησε απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, τον Ιούνιο του 1994, με την οποία συγκροτήθηκε ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή για την κατάρτιση σχεδίου νόμου για την συμπλήρωση της ελληνικής νομοθεσίας σχετικά με την πρόληψη και την καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα. Το σχέδιο που κατήρτισε η επιτροπή αυτή, υπεβλήθη στον Υπουργό Δικαιοσύνης δέκα περίπου μέρες πριν τα

Χριστούγεννα του 1994. Έτσι η χώρα μας προέβη στην ψήφιση του νόμου 2331/1995 για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, στον οποίο ουσιαστικά εντάχθηκε ολόκληρη η οδηγία και καταργήθηκε το άρθρο 394Α από τον Ποινικό μας Κώδικα.

3.1. Ο ΝΟΜΟΣ 2331/1995

Στα πρώτα άρθρα του νόμου παρατίθενται βασικοί ορισμοί εννοιών που χρησιμοποιούνται συχνότατα στις υπόλοιπες ρυθμίσεις του νόμου. Ορίζεται εξ αρχής τι περιλαμβάνει ο όρος «εγκληματική δραστηριότητα» και ποια αδικήματα εσωκλείει στην αναφορά του. Επίσης, παρατίθενται ορισμοί για τις έννοιες της περιουσίας, του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος και του χρηματοπιστωτικού οργανισμού, της αρμόδιας αρχής κτλ. Σε ένα σημείο και πιο συγκεκριμένα στην παράγραφο 4 του άρθρου 2 αναφέρεται ότι «Τα εγκλήματα του άρθρου αυτού τιμωρούνται ακόμη και στην περίπτωση που η εγκληματική δραστηριότητα έλαβε χώρα στην αλλοδαπή και δεν υπόκειται στη δικαιοδοσία των ελληνικών ποινικών δικαστηρίων». Από τη διάταξη αυτή φαίνεται ότι η Ελλάδα επιφυλάσσει για τον εαυτό της το δικαίωμα να τιμωρήσει το δράστη της νομιμοποίησης εσόδων στην Ελλάδα, ανεξάρτητα από το αν θα τιμωρηθεί ο υπαίτιος της προηγούμενης εγκληματικής δραστηριότητας, ο οποίος για την αξιόποινη πράξη που πραγμάτωσε στην αλλοδαπή μπορεί να υπάγεται στη δικαιοδοσία εκείνης της χώρας. Ο συγκεκριμένος νόμος θα μπορούσε να θεωρηθεί μία καλή βάση και αρχή των όσων επακολούθησαν στην ελληνική νομοθεσία, παρουσίαζε όμως αρκετά κενά και διφορούμενες αναφορές του νομοθέτη, οι οποίες αργότερα καλύφθηκαν με την αντικατάσταση του νόμου από τον ν.3691/2008 για τον οποίο θα αναφερθούμε παρακάτω. Ένα βασικό μειονέκτημα του λόγου ήταν σημειολογικό και αφορούσε το λεγόμενο έννομο αγαθό. Πιο συγκεκριμένα, η εγκληματική συμπεριφορά ως «κακό» προσβάλλει αυτονόητα ένα «καλό», προς χαρακτηρισμό του οποίου χρησιμοποιείται η λέξη : έννομο αγαθό. Το έννομο αγαθό δεν είναι τίποτε άλλο από ένα «όνωμα» με το οποίο χαρακτηρίζουμε το θετικό μέγεθος που πλήττεται από το έγκλημα. Πέρα από οποιοδήποτε δυσνόητο ορισμό που θα μπορούσαμε να

αναφέρουμε, είναι κοινώς παραδεκτό ότι ως έννομο αγαθό εννοούμε το εκάστοτε αγαθό που προστατεύει ένας ποινικός νόμος, δεδομένου ότι δεν υπάρχει ποινικός νόμος που να μην προστατεύει κάποιο έννομο αγαθό. Έτσι και η νομοθεσία για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα προστατεύει ένα έννομο αγαθό. Έχει υποστηριχθεί, ότι προστατευόμενο έννομο αγαθό είναι η ίδια η κοινωνία, η ίδια η οικονομία και η ομαλή λειτουργία της και ακόμη ο υγιής ανταγωνισμός, που διαταράσσονται από τη νομιμοποίηση αυτή καθ' αυτή. Επιπλέον έχει διατυπωθεί η άποψη ότι προστατευόμενο έννομο αγαθό είναι η απονομή της δικαιοσύνης. Έχει περαιτέρω διατυπωθεί η άποψη ότι προστατευόμενο έννομο αγαθό είναι το χρηματοπιστωτικό ή γενικότερα το οικονομικό σύστημα. Από τα παραπάνω καθίσταται σαφές ότι η γραμματική διατύπωση του άρθρου 2 του ν.2331/95 αδυνατεί να προσφέρει μια πειστική πρόταση για το αντικείμενο που θέλησε να προστατεύσει ο νομοθέτης, διαμορφώνοντας τη συγκεκριμένη διάταξη. Ανάλογα εννοιολογικά προβλήματα προέκυψαν και από τον ορισμό της «νομιμοποίησης» και τις ενέργειες από τις οποίες προέκυπτε ο παράνομος χαρακτήρας της.

Ο ν. 2331/95 έχει χαρακτηριστεί σαν νόμος που θεσπίζει διατάξεις που εύκολα μπορούν να εξελιχθούν σε ρωγμή στην εγγυητική λειτουργία του ποινικού δικαίου, μέσα από την άκριτη και διωκτικά ενστικτώδη εφαρμογή του, υποκαθιστώντας την αποδοχή προϊόντων εγκλήματος σε μια ιδιαίτερα διευρυμένη εκδοχή της. Μεγαλύτερο όμως πρόβλημα για το συγκεκριμένο νόμο ήταν η γενικότερη αναποτελεσματικότητά του, γεγονός που αναγνωρίστηκε και από την πολιτική εξουσία.

Στην αναποτελεσματικότητα αυτή συνέβαλαν σε μεγάλο βαθμό τα εγγενή προβλήματα του νόμου αλλά και η «προσαρμοστικότητα» των δραστών που γνώριζαν την υπάρχουσα νομοθεσία και φρόντιζαν κάθε φορά να προσαρμόζουν ανάλογα τη συμπεριφορά τους εκμεταλλευόμενοι πιθανά κενά ή ελλείψεις. Σοβαρός λόγος αναποτελεσματικότητας θα πρέπει να αναζητηθεί και στο γεγονός ότι η αντιμετώπιση του ξέπλυματος λειτουργεί ανταγωνιστικά, τόσο στα συμφέροντα των τραπεζικών και άλλων συναφών ιδρυμάτων, όσο και στα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα που αντιδρούν σε κάθε διαδικασία περιορισμού της ελεύθερης δράσης τους, αλλά και στα συμφέροντα του ιδίου του κράτους, το οποίο ακόμη κι όταν δηλώνει ότι ενδιαφέρεται να πατάξει ο ξέπλυμα του χρήματος, έχει ταυτόχρονα άμεσο συμφέρον στην εισροή κεφαλαίων, κυρίως όταν η οικονομία του δεν είναι αρκετά ισχυρή.

3.2. Ο ΝΟΜΟΣ 3424/2005

Ο ν. 3424/2005 συντάχθηκε και ψηφίστηκε με σκοπό την Τροποποίηση, συμπλήρωση και αντικατάσταση διατάξεων του ν.2331/1995 (ΦΕΚ 173Α΄) και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2001/97/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος με σκοπό τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και άλλες διατάξεις. Ο νέος νόμος περιλαμβάνει σημαντικές αλλαγές οι οποίες περιγράφονται συνοπτικά παρακάτω. Ενώ με την παλαιότερη διατύπωσή του ο ν. 2331/1995 καθόριζε την «προηγούμενη εγκληματική δραστηριότητα» στο άρθρο 1 με πίνακα αποκλειστικά απαριθμούμενων εγκλημάτων, όπου περιλαμβάνονταν 24 κατηγορίες εγκλημάτων, με την τροποποίηση του ν. 3424/2005 ο πίνακας υπέστη μετατροπή και , εκτός του ότι μεταβαπτίζει την «προηγούμενη εγκληματική δραστηριότητα» σε «βασικό έγκλημα», περιλαμβάνει πλέον 16 βασικά εγκλήματα, τα οποία αναφέρονταν κατά βάση και στον αρχικό ν. 2331/1995 και επιπλέον μία ακόμα γενική κατηγορία εγκλημάτων: « κάθε αξιόποινη πράξη» που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας άνω των 6 μηνών, εφόσον προέκυψε από την τέλεσή της περιουσία μεγαλύτερη των €15.000.

Σύμφωνα με την πρόβλεψη του άρθρου 1 παρ. α Ν.2331/1995 , για την εφαρμογή των διατάξεων του πρώτου κεφαλαίου του ίδιου νόμου, ο όρος «εγκληματική δραστηριότητα» ως στοιχείο της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος της «νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα» (όπως αυτό περιγράφεται στο άρθρο 1 παρ. β Ν. 2331/1995 και τιμωρείται στο άρθρο 2 του ίδιου νόμου), νοηματοδοτείται μέσα από μία σειρά εγκλημάτων. Η πρώτη σημαντική διαφοροποίηση, σε σχέση με ό,τι ίσχυε μέχρι την πρόσφατη τροποποίηση, διαπιστώνεται από την ανάγνωση του οικείου καταλόγου. Έτσι λοιπόν , ενώ στον παλαιότερο πίνακα απαριθμούνται περιοριστικά 24 επιμέρους κατηγορίες εγκλημάτων, ακολουθείται πλέον ένα διπλό σύστημα προσδιορισμού των εγκληματικών δραστηριοτήτων. Συγκεκριμένα, στην πρώτη κατηγορία απαριθμούνται σε πίνακα στον οποίο προβλέπονται περιοριστικά 16 υπό-κατηγορίες εγκλημάτων, τα οποία και καλούνται «βασικά εγκλήματα», ενώ στη δεύτερη κατηγορία γενικά και

αφηρημένα προβλέπονται εγκλήματα με βάση την προβλεπόμενη ποινή και το ύψος της περιουσίας που προέκυψε από την πραγμάτωση της αξιόποινης πράξης. Βέβαια, από άποψη ορολογίας δεν γίνεται εύκολα αντιληπτή η χρήση του όρου «βασικά εγκλήματα» για να προσδιορισθούν μόνο τα εγκλήματα της πρώτης κατηγορίας και όχι της δεύτερης, ενώ και τα πρώτα και τα δεύτερα καλούνται να λειτουργήσουν ακριβώς με τον ίδιο τρόπο: το μεν νοηματοδοτώντας την «προηγούμενη εγκληματική δραστηριότητα», το δε οριοθετώντας τη σχέση της «βασικής» προηγούμενης εγκληματικής πράξης και της επόμενης, «νομιμοποιητικής» του περιουσιακού αποτελέσματος της πρώτης εγκληματικής ενέργειας. Με το νέο νόμο 3424/2005 προστέθηκαν νέοι παράγοντες που υποχρεούνται να βοηθήσουν τις αρχές στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και είναι οι εξής:

- Τα Πιστωτικά Ιδρύματα
- Οι Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί
- Οι Εταιρίες Χρηματοδοτικής Μίσθωσης
- Οι Εταιρίες Πρακτορείας Επιχειρηματικών Απαιτήσεων Τρίτων
- οι εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου
- οι ορκωτοί λογιστές, ελεγκτές και εξωτερικοί λογιστές, καθώς και οι ελεγκτικές εταιρείες
- οι φορολογικοί ή φοροτεχνικοί σύμβουλοι και οι εταιρείες φορολογικών ή φοροτεχνικών συμβουλών
- οι κτηματομεσίτες και οι κτηματομεσιτικές εταιρείες
- τα καζίνο, τα καζίνο του διαδικτύου (internet) και οι εταιρείες διοργάνωσης τυχερών παιχνιδιών
- οι οίκοι δημοπρασίας
- οι έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας και οι εκπλειστηριαστές όταν η αξία της συναλλαγής υπερβαίνει τα 15.000 ευρώ είτε η πληρωμή γίνεται εφάπαξ είτε με δόσεις
- οι συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι όταν συμμετέχουν είτε βοηθώντας στο σχεδιασμό ή στην υλοποίηση συναλλαγών για τους πελάτες τους σχετικά με την αγορά και πώληση ακινήτων ή επιχειρήσεων, τη διαχείριση χρημάτων, τίτλων ή άλλων περιουσιακών στοιχείων των πελατών τους, το άνοιγμα ή τη διαχείριση τραπεζικών λογαριασμών ταμιευτηρίου ή λογαριασμών τίτλων, την οργάνωση των εισφορών των

αναγκαίων για τη δημιουργία, λειτουργία ή διοίκηση εταιρειών, τη σύσταση, λειτουργία ή διοίκηση καταπιστευματικών εταιρειών, επιχειρήσεων ή ανάλογων μονάδων, είτε ενεργώντας εξ ονόματος και για λογαριασμό των πελατών τους στο πλαίσιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών ή συναλλαγών επί ακινήτων. Η παροχή νομικών συμβουλών εξακολουθεί να υπόκειται στην τήρηση του επαγγελματικού απορρήτου, εκτός εάν ο ίδιος ο νομικός σύμβουλος συμμετέχει σε δραστηριότητες νομιμοποίησης παράνομων εσόδων, εάν οι νομικές συμβουλές παρέχονται με αποκλειστικό σκοπό τη νομιμοποίηση παράνομων εσόδων ή εάν ο δικηγόρος γνωρίζει ότι ο πελάτης του ζητεί νομικές συμβουλές προκειμένου να προβεί σε νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

- οι ταχυδρομικές εταιρείες, μόνο στην έκταση που ασκούν τη δραστηριότητα της διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων. Η Τράπεζα της Ελλάδος, στα πλαίσια της εποπτείας της επί των εταιρειών αυτών, συνεργάζεται με το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών και με την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων.

Ένα ακόμη ζήτημα που προέκυψε από τη θέσπιση του νόμου 3424/2005 είναι η Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή με την επωνυμία : « Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες». Εισήχθη στην Ελληνική έννομη τάξη με το άρθρο 7 ν.3424/2005¹⁷⁴, το οποίο αντικατέστησε το άρθρο 7 ν. 2331/1995. Αντικαταστάθηκε λοιπόν έτσι η επιτροπή του (προγενέστερου) άρθρου 7 από την Εθνική αυτή Αρχή που στόχο έχει την ουσιώδη συμβολή στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Πρόκειται για μια ενδεκαμελή επιτροπή, την οποία προεδρεύει επίτιμος δικαστικός και η οποία συγκροτείται από εκπροσώπους Υπουργείων και διαφόρων ελεγκτικών φορέων, μετέχει δε σε αυτήν και εκπρόσωπος της Ένωσης Τραπεζών που έτσι καθίσταται κι ελεγχόμενος κι ελέγχων εν ταυτό φορέας. Πάντως ο δικαστικός που προεδρεύει πρέπει οπωσδήποτε να τελεί επί τιμή, εξαιτίας του άρθρου 89§3 του Συντάγματος, το οποίο απαγορεύει την ανάθεση διοικητικών καθηκόντων σε δικαστικούς λειτουργούς.

Η Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες έχει συγκεκριμένες αρμοδιότητες οι οποίες ορίζονται από το άρθρο 7 ως εξής:

- συγκεντρώνει, διερευνά και αξιολογεί τις πληροφορίες που διαβιβάζονται σε αυτήν και σχετίζονται με ύποπτες συναλλαγές νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 6 του ν. 2331/1995.
- δέχεται, διερευνά και αξιολογεί κάθε πληροφορία σχετική με συναλλαγές νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες που διαβιβάζεται σε αυτήν από αλλοδαπούς φορείς, με τους οποίους και συνεργάζεται για την παροχή κάθε δυνατής συνδρομής.
- έχει πρόσβαση σε κάθε μορφής αρχείο δημόσιας αρχής τήρησης και επεξεργασίας δεδομένων, περιλαμβανομένου του συστήματος Τειρεσίας. Στο πλαίσιο των ερευνών της δεν ισχύει το φορολογικό απόρρητο.
- μπορεί να διενεργεί οικονομικούς ελέγχους, σε σοβαρές κατά την κρίση της περιπτώσεις, σε οποιαδήποτε δημόσια υπηρεσία ή σε οργανισμούς και επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα, χωρίς προηγούμενη ενημέρωση άλλης Αρχής.
- ζητά, κατά τη διάρκεια των ελέγχων της προηγούμενης περίπτωσης, στοιχεία που αφορούν την κίνηση τραπεζικών λογαριασμών ή λογαριασμών άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.
- ζητά τη συνεργασία υπηρεσιών και οργανισμών οποιασδήποτε μορφής και την παροχή στοιχείων, ακόμα και από δικαστικές αρχές, εξ αφορμής του ελέγχου και της έρευνας στοιχείων σχετικών με εγκληματικές δραστηριότητες νομιμοποίησης εσόδων, προερχόμενων από την τέλεση των εγκλημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 1.
- ενημερώνει εγγράφως ή με ασφαλές ηλεκτρονικό μέσο τον διαβιβάζοντα την πληροφορία ότι την έλαβε και του παρέχει άλλα σχετικά στοιχεία χωρίς όμως να παραβιάζεται το απόρρητο των προανακριτικών της ενεργειών ή να δυσχεραίνεται η άσκηση των αρμοδιοτήτων της.
- αξιολογεί και διερευνά πληροφορίες και αναφορές που διαβιβάζονται σε αυτή από αρμόδιους φορείς της χώρας μας ή από τα αρμόδια όργανα διεθνών οργανισμών και αφορούν το έγκλημα της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, σύμφωνα με την αριθμ. 1373/2002 Απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και με τους Κανονισμούς του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης αριθ. 467/2001, 2580/2001 και 308/2002 όπως και με κάθε άλλη συναφή προς το θέμα αυτό πράξη των διεθνών οργανισμών και λαμβάνει τα απαραίτητα σχετικά μέτρα για την εφαρμογή των ανωτέρω πράξεων.

- Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Αρχής έχουν υποχρέωση να τηρούν τις αρχές της αντικειμενικότητας και αμεροληψίας και έχουν καθήκον να τηρούν εχεμύθεια για πληροφορίες, των οποίων λαμβάνουν γνώση κατά την άσκηση των καθηκόντων τους για πέντε έτη μετά την ακούσια ή εκούσια αποχώρησή τους από την Αρχή.
- Η Αρχή υποστηρίζεται από επιστημονικό, διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό που αποσπάται από τα Υπουργεία και τους δημόσιους φορείς που αναφέρονται στην παράγραφο 4, συμπεριλαμβανομένου του προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων, της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού και του Λιμενικού Σώματος των Υπουργείων Εθνικής Άμυνας, Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας. Για το σκοπό αυτόν, με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, ύστερα από πρόταση του Προέδρου της Αρχής, συνιστώνται και κατανέμονται έως πενήντα (50) συνολικά θέσεις, οι οποίες πληρούνται μόνο με απόσπαση. Ειδικότερα, σε θέσεις επιστημονικού προσωπικού αποσπώνται άτομα με ειδικές γνώσεις και εμπειρία σε αντιμετώπιση υποθέσεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι αποσπάσεις του προσωπικού που αναφέρεται στα προηγούμενα εδάφια γίνονται κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων, με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του αρμόδιου Υπουργού, ύστερα από πρόταση του Προέδρου της Αρχής. Οι υπηρετούντες με απόσπαση στην Αρχή λαμβάνουν το σύνολο των πάσης φύσεως αποδοχών και επιδομάτων από την υπηρεσία από την οποία έχουν αποσπασθεί, πλην αυτών που σχετίζονται με την ενεργό άσκηση των καθηκόντων τους.
- Για τα εγκλήματα που προβλέπονται και τιμωρούνται από το νόμο αυτόν και τα συναφή με αυτά, οι υπάλληλοι της Αρχής θεωρούνται ειδικοί προανακριτικοί υπάλληλοι. Οι υπάλληλοι αυτοί δεν κωλύονται να εξεταστούν ως μάρτυρες στο ακροατήριο εκ του ότι ενήργησαν ανακριτικές πράξεις για τα εγκλήματα τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις του νόμου αυτού και τα συναφή με αυτά. Ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Αρχής, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 243 Κ.Π.*, εποπτεύουν τους προαναφερόμενους ειδικούς προανακριτικούς υπαλλήλους κατά τη διενέργεια προανάκρισης και προκαταρκτικής εξέτασης. Η εποπτεία αυτή συνίσταται ιδίως στο δικαίωμα να ενημερώνονται για όλες τις πληροφορίες ή καταγγελίες που περιέρχονται στις υπηρεσίες της Αρχής, να λαμβάνουν γνώση όλων των υποθέσεων που χειρίζονται και να παρακολουθούν την πορεία τους, να δίδουν οδηγίες, να

κατευθύνουν και να παρίστανται κατά τη διενέργεια των ανακριτικών πράξεων. Κατά τη διάρκεια της προδικαστικής έρευνας επιτρέπεται, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, η προσαγωγή μαρτύρων και υπόπτων στην έδρα της Αρχής για εξέταση. Η κατά τα ανωτέρω σχηματιζόμενη δικογραφία διαβιβάζεται μετά την περάτωσή της στον αρμόδιο για την ποινική δίωξη Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών.

- Όταν η Αρχή θεωρεί ορισμένη σύμβαση ή συναλλαγή ύποπτη νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, συντάσσει αιτιολογημένο πόρισμα και το αποστέλλει μαζί με το φάκελο της υπόθεσης στον αρμόδιο Εισαγγελέα. Σε διαφορετική περίπτωση θέτει την υπόθεση στο αρχείο, από όπου είναι δυνατόν να ανασυρθεί, συσχετιζόμενη με την ίδια ή με οποιαδήποτε άλλη ύποπτη κατά την προαναφερόμενη έννοια, σύμβαση ή συναλλαγή.

- Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζονται τα ειδικότερα θέματα που αφορούν τη λειτουργία της Αρχής.

- Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζονται, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης, οι αποδοχές του Προέδρου, η αποζημίωση των Μελών, καθώς και τυχόν πρόσθετες αμοιβές του προσωπικού που υπηρετεί με απόσπαση και βαρύνουν τις πιστώσεις του προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

- Ο Πρόεδρος της Αρχής και τα Μέλη αυτής υποβάλλουν κατ' έτος στην Εισαγγελία του Αρείου Πάγου την προβλεπόμενη από το ν. 3023/2002 (ΦΕΚ 146 Α'), όπως εκάστοτε ισχύει, δήλωση περιουσιακής κατάστασης.

3.3. Ο ΝΟΜΟΣ 3691/2008

Βάση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου αποτελεί ο Ν.3691/05.08.2008, ο οποίος αναβαθμίζει σημαντικά τους μηχανισμούς πρόληψης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας της χώρας μας και ενσωματώνει τις διατάξεις της

Οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, καθώς και της Οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αποτελεί εφαρμοστέο μέτρο της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ. Ο Ν.3691/2008 είναι ο τρίτος κατά σειρά νόμος που ψηφίζεται στη χώρα μας για την θωράκισή της από το ξέπλυμα χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας μετά τον Ν.2331/1995 και τον Ν.3424/2005 που ενσωμάτωσαν στην ελληνική νομοθεσία τις διατάξεις των Οδηγιών 91/308/ΕΟΚ και 2001/97/ΕΚ αντιστοίχως.

Αντικείμενο του Ν.3691/05.08.2008, αποτελεί η πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και η προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος από τους κινδύνους που ενέχουν οι ανωτέρω δραστηριότητες.

Τα πρόσωπα που υπόκεινται στις υποχρεώσεις του νέου νόμου είναι:

- Τα πιστωτικά ιδρύματα
- Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί
- Οι εταιρίες κεφαλαίου επιχειρηματικών συναλλαγών
- Οι ορκωτοί λογιστές, ελεγκτές, εξωτερικοί λογιστές και οι ελεγκτικές εταιρίες
- Οι φορολογικοί ή φοροτεχνικοί σύμβουλοι και οι αντίστοιχες εταιρίες
- Οι κτηματομεσίτες και οι κτηματομεσιτικές εταιρίες
- Οι οίκοι δημοπρασίας
- Οι έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας για αξία συναλλαγής μεγαλύτερη των €15.000 (εφάπαξ ή τμηματικά)
- Οι συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι
- Οι εταιρίες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου
- Τα καζίνο, τα καζίνο επί πλοίων με ελληνική σημαία και οι επιχειρήσεις 0 οργανισμοί του δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα που διοργανώνουν τυχερά παιχνίδια και πρακτορεία που σχετίζονται με τις δραστηριότητες αυτές
- Ο εκπλειστηριαστές
- Οι ενεχυροδανειστές
- Τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες σε εταιρίες και καταπιστεύματα.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 του ανωτέρω νόμου, η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, συνίσταται καταρχήν στη μετατροπή ή μεταβίβαση περιουσίας εν γνώσει του γεγονότος ότι αυτή προέρχεται από

εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε αυτές, με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής της ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε εμπλέκεται στις δραστηριότητες αυτές, προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεών του.

Το ρυθμιστικό πλαίσιο του νόμου 3691/2008 καταλαμβάνει και τις περιπτώσεις απόκρυψης ή συγκάλυψης της αλήθειας, με οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο, όσον αφορά στη φύση, προέλευση, διάθεση, διακίνηση ή χρήση περιουσίας ή στον τρόπο με τον οποίον αυτή αποκτήθηκε ή την κυριότητα επί περιουσιακών στοιχείων ή σχετικών με αυτά δικαιωμάτων, εν γνώσει του γεγονότος, ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιου είδους δραστηριότητες.

Περαιτέρω, «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» αποτελεί και η απόκτηση, κατοχή, διαχείριση ή χρήση περιουσίας, εν γνώσει κατά το χρόνο της κτήσης ή της διαχείρισης του γεγονότος, ότι αυτή προέρχεται από παράνομες δραστηριότητες ή, ομοίως, από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες, καθώς και η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την τοποθέτηση σε αυτόν, ή τη διακίνηση μέσω αυτού, εσόδων που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες, με σκοπό να προσδοθεί νομιμοφάνεια στα εν λόγω έσοδα.

Στις διατάξεις του ίδιου ως άνω νόμου υπάγεται και η περίπτωση της σύστασης και λειτουργίας οργάνωσης ή ομάδας δύο τουλάχιστον ατόμων για τη διάπραξη μιας ή περισσότερων από τις παραπάνω αναφερόμενες πράξεις και η συμμετοχή σε τέτοια οργάνωση ή ομάδα. Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες υπάρχει και όταν οι δραστηριότητες από τις οποίες προέρχεται η προς νομιμοποίηση περιουσία έλαβαν χώρα στο έδαφος άλλου κράτους, εφόσον αυτές θα ήταν βασικό αδίκημα αν διαπράττονταν στην Ελλάδα και θεωρούνται αξιόποινες σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΦΑΣΕΙΣ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

4.1. Η ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΤΩΝ ΦΑΣΕΩΝ ΣΕ ΜΟΝΤΕΛΑ

Αντιμετωπίζοντας πλέον το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ως μία διεθνούς κλίμακας διαδικασία «ανακύκλωσης βρώμικου χρήματος» με κύριο χαρακτηριστικό της τη μυστικότητα, είμαστε υποχρεωμένοι για τη κατά το δυνατό μεγαλύτερη κατανόησή της να καταφύγουμε στη μέθοδο ανάπτυξης μοντέλων. Η περιπτωσιολογική έρευνα αποδεικνύει ότι κατά τη διεκπεραίωση της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, εμφανίζονται επαναλαμβανόμενα τελούμενες συγκεκριμένες πράξεις, γεγονός το οποίο μας επιτρέπει να τις συστηματοποιήσουμε σε ένα μοντέλο. Η λύση αυτή είναι προσφορότερη από την απλή εκ παραλλήλου παράθεση των πραγματικών περιστατικών της κάθε υπόθεσης, αφού επιτρέπει αφενός μεν την ταυτόχρονη επεξεργασία πολλαπλάσιων αντιπροσωπευτικών υποθέσεων και αφετέρου την βαθύτερη θεωρητική και συστηματική κατανόηση του φαινομένου.

Η οικονομία των κρατών είναι σήμερα μια από τις πιο σημαντικές προτεραιότητες. Ιδιαίτερα μετά την κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης υπερτονίστηκε η έννοια της αγοράς και μάλιστα, σε μεγάλο βαθμό διευρύνθηκε η έννοια αυτή. Πολύ παλαιότερα μπορεί να έπαιζε τεράστιο ρόλο η στρατιωτική δύναμη μιας χώρας αλλά σήμερα αυτό που καταξιώνει ένα κράτος ως διεθνή δύναμη είναι η οικονομική του δύναμη και το κατά πόσον προσελκύει κεφάλαια κι επενδύσεις. Παράλληλα πολλά κεφάλαια συγκεντρώνονται και σε χέρια ιδιωτών, ενώ μεγάλο ρόλο διαδραματίζουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Το χρήμα λοιπόν πρωταγωνιστεί κι έχει εξέχουσα σημασία, κατά τα φαινόμενα. Κάθε κράτος έτσι, ανάλογα με την ένταση της επιβολής φορολογίας και την κανονιστική δραστηριότητα, προσελκύει και τα ανάλογα κεφάλαια ή όχι. Βασικό μέλημα των κρατών έπρεπε να αποτελέσει επομένως η αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Κατά καιρούς έγιναν προσπάθειες να απεικονισθεί η διαδικασία νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε μοντέλα, τα οποία παρουσιάζονται παρακάτω με σκοπό την πληρέστερη κατανόηση του φαινομένου.

4.2. ΜΟΝΤΕΛΑ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΤΩΝ ΦΑΣΕΩΝ

4.2.1. ΚΥΚΛΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ

Έγινε λοιπόν λόγος, ότι η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες μπορεί να αναλυθεί σαν ένα κυκλοφοριακό σύστημα, σύμφωνα με το οποίο τα έσοδα των εγκληματικών πράξεων εισέρχονται στη νόμιμη αγορά όπου τοποθετούνται και διαστρωματώνονται/συσσωρεύονται (placement/ layering). Στη συνέχεια επανατοποθετούνται είτε άμεσα σε νέες εγκληματικές δραστηριότητες (illicit activity) είτε έμμεσα μέσω νομίμων επενδύσεων (intergration).

Παρόμοιο με το παραπάνω είναι και το γνωστό ως μοντέλο του Zünd στο οποίο παρομοιάζεται το κυκλοφοριακό σύστημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες με αυτό του υδρολογικού συστήματος. Πρόκειται για ένα μοντέλο που αντιλαμβάνεται το φαινόμενο ως μία κλειστή διαδικασία ανακύκλωσης, με βάση την οποία τα εγκληματικής προέλευσης περιουσιακά στοιχεία επενδύονται αποκλειστικά εκ νέου σε νέες αξιόποινες πράξεις.

4.2.2. ΤΕΛΕΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Αναπτύχθηκε από τον Ελβετό Dr. Jürg-Beat Ackermann σε συνεργασία με τον Αμερικανό Καθηγητή Dr. James Preston και εστιάζει στους σκοπούς της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Για την πραγμάτωση των στόχων αυτών είναι διαθέσιμοι ορισμένοι τρόποι δράσης. Εφόσον έχουν οριστεί οι σκοποί και οι τρόποι δράσης, ο δράστης χρησιμοποιεί υφιστάμενους νομικούς και πραγματικούς ενισχυτικούς παράγοντες, οι οποίοι εξυπηρετούν το «καμουφλάρισμα» των περιουσιακών στοιχείων.

Το μοντέλο αυτό περιλαμβάνει τρία επίπεδα:

α) Σκοποί της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες:

- Ολοκλήρωση (μετατροπή/ απόκρυψη)
- Επένδυση
- Φοροδιαφυγή, Φοροαποφυγή

- Χρηματοδότηση εγκληματικών πράξεων
- β) Δυνατότητες Δράσης:
- Εσωτερικό, εξωτερικό, υπεράκτια κέντρα
 - Εταιρίες βιτρίνα, μεγάλες εταιρίες
 - Αξιόγραφα, λογαριασμοί, εμπράγματα αξίες
 - Χρηματοδότηση εγκληματικών ενεργειών, διαφθορά
- γ) Ενισχυτικοί παράγοντες
- Διεθνής χαρακτήρας των δραστηριοτήτων, πλημμελής άσκηση οικονομικής εποπτείας και ανυπαρξία συντονισμού εθνικών αρχών
 - Προστασία του απορρήτου
 - Απόκρυψη μέσω νομικών προσώπων, κατάτμηση και αλυσιδωτά αποτελέσματα (layering)
 - Ηλεκτρονικό σύστημα πληρωμών

4.2.3. ΤΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΤΩΝ ΦΑΣΕΩΝ

Πρωταρχικός στόχος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι η αποτροπή της αποκάλυψης και κατά συνέπεια της μετατροπής περιουσιακών στοιχείων, κυρίως όσον αφορά την εγκληματική προέλευσή τους. *εν είναι όμως και ο μοναδικός στόχος. Απλή απόκρυψη δεν προσφέρει ουσιαστικά κάτι στο δράστη αφού για να τα αξιοποιήσει ή χρησιμοποιήσει ή επενδύσει πρέπει οι πρόσοδοι αυτοί να ενταχθούν ως νόμιμοι πια στην οικονομία.

Εμπνευστής των μοντέλων αυτών είναι ο Ελβετός Paolo Bernasconi, ο οποίος και αποτέλεσε πρωτεργάτη της εισαγωγής διατάξεων στον Ελβετικό Ποινικό Κώδικα για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Το μοντέλο βασικά ξεχωρίζει το ξέπλυμα σε πρώτου και δευτέρου βαθμού. Διακρίνει ακόμη σε χώρες εμπορίου(όπου γίνεται η κύρια πράξη από την οποία προέρχεται το βρώμικο χρήμα) και σε χώρες ξεπλύματος (μεγάλα χρηματοοικονομικά κέντρα, γνωστά και ως φορολογικοί παράδεισοι).

1η Φάση

- Νομιμοποίηση περιουσιακών στοιχείων, άμεσα προερχομένων από ποινικά κολάσιμες πράξεις
- Μετρητό χρήμα(κατά κανόνα)
- Βραχυπρόθεσμες συναλλαγές
- Ο δράστης επιδιώκει να εμποδίσει την αναγνώριση των περιουσιακών στοιχείων.

2η Φάση

- Νομιμοποίηση περιουσιακών στοιχείων προερχομένων αποκλειστικά από την τέλεση ποινικά κολάσιμων πράξεων
- Μέσο-μακροπρόθεσμες επιχειρήσεις
- Στόχος η απάλειψη του στίγματος της παρανομίας από τα εγκληματικής προέλευσης περιουσιακά στοιχεία, προσδίδοντάς τους τον χαρακτήρα νόμιμης οικονομικής δραστηριότητας.

4.2.4. ΤΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΦΑΣΕΩΝ

Η συστηματοποίηση η οποία γίνεται ευρέως αποδεκτή τόσο από την αμερικανική όσο και από την ευρωπαϊκή θεωρία είναι αυτή η οποία προέκυψε από τη σχετική έκθεση των τελωνειακών υπηρεσιών των Η.Π.Α. και με βάση αυτήν διακρίνονται τρεις φάσεις στη διαδικασία νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

1) Φάση τοποθέτησης (placement stage), κατά την οποία το ρευστό χρήμα διοχετεύεται και αναμιγνύεται με νόμιμα κεφάλαια ή ακόμη απλά κατατίθεται σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Το στάδιο αυτό συμπεριλαμβάνει και τη «φυσική», διασυνοριακή μεταφορά χαρτονομισμάτων. Κλασικά ακόμη παραδείγματα είναι η αγορά περιουσιακών στοιχείων μεγάλης αξίας, πχ αντικείμενα τέχνης ή εταιρικά μερίδια. Πρόκειται για φάση υψηλής επικινδυνότητας αφού το εξωλογιστικό χρήμα μπορεί να εντοπιστεί ευκολότερα. Με την ολοκλήρωση της φάσης αυτής τα έσοδα των εγκληματικών ενεργειών δεν έχουν πλέον μορφή ρευστού χρήματος.

2) Φάση διαστρωμάτωσης-συσσώρευσης (layering stage), κατά την οποία με ένα σύνθετο πλέγμα ενεργειών γίνεται η αποσύνδεση των παρανόμων εσόδων από την πραγματική-εγκληματική προέλευσή τους. Μπορεί λ.χ. να γίνει μεταφορά, λογιστικά

πλέον, σε ένα διεθνές οικονομικό κέντρο (φορολογικό παράδεισο- βλ. offshore τραπεζικά κέντρα) που πάνω από όλα εξασφαλίζει κινητικότητα και διακριτικότητα.

3) Φάση ολοκλήρωσης (integration stage), ένταξη των περιουσιακών στοιχείων στο οικονομικό σύστημα έχοντας αποκτήσει νομιμοφάνεια. Απλή απόκρυψη θα προστάτευε μόνο βραχυπρόθεσμα από τις διωκτικές αρχές. Επιθυμητό όμως είναι τα παράνομα έσοδα να αποκτήσουν νομιμοφανή υπόσταση ώστε να μπορούν να αξιοποιηθούν- επενδυθούν-χρησιμοποιηθούν.

1. ΦΑΣΗ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗΣ

Σε αντίθεση με την τάση που επικρατεί στις νόμιμες εμπορικές δραστηριότητες, όπου η χρήση του ρευστού χρήματος συνεχώς περιθωριοποιείται, το μεγαλύτερο ποσοστό των εσόδων που προέρχονται από το λιανικό εμπόριο και τη διακίνηση των ναρκωτικών εξακολουθεί να διοχετεύεται ως ρευστό χρήμα σε τραπεζικούς λογαριασμούς και σε διάφορα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα με στόχο τη μετατροπή τους σε νόμιμες αξίες και την ενσωμάτωσή τους στις νόμιμες «καθαρές» οικονομίες. Στις Η.Π.Α. έχουν γίνει πολύ μεγάλες προσπάθειες για την καταπολέμηση του φαινομένου της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και ένα σημείο που αφορά τα ανωτέρω είναι η θεσμοθέτηση υποχρεωτικής αναφοράς όλων των συναλλαγών που ανέρχονται σε ποσό μεγαλύτερο των \$10.000. Η τοποθέτηση των εσόδων αυτών είναι μία διαδικασία που ανάγεται σε άμεση και κύρια υποχρέωση εκείνων που διαπράττουν τα αντίστοιχα αδικήματα καθώς η ποσότητα του διαθέσιμου ρευστού χρήματος, εκτός από μεγάλη αξία έχει και μεγάλη δυσκολία για να νομιμοποιηθεί στα διάφορα οικονομικά συστήματα. Η μεταφορά τεράστιων ποσοτήτων χαρτονομισμάτων και ο κίνδυνος κλοπής ή υπεξαίρεσής τους, όσο είναι εκτεθειμένα, είναι κίνδυνοι που οδηγούν τους κατόχους τους στην διοχέτευση του ρευστού αυτού στο νόμιμο οικονομικό και χρηματοπιστωτικό σύστημα του εσωτερικού ή και του εξωτερικού, μέσω της μετατροπής / μεταμφίεσής του σε συνήθεις μορφές χρηματικών αξιών. Μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα τοποθέτησης είναι οι καταθέσεις μετρητών σε πιστωτικά ιδρύματα (με ή χωρίς τη συνδρομή υπαλλήλων), η φυσική εξαγωγή μετρητών και η χρησιμοποίηση μετρητών για αγορά περιουσιακών στοιχείων μεγάλης αξίας όπως ακίνητα, έργα τέχνης, πολυτελή αυτοκίνητα και σκάφη αναψυχής μέχρι και ιδιωτικά αεροπλάνα αλλά και εταιρικά μερίδια.

Το στάδιο αυτό θεωρείται το κρισιμότερο για την αποκάλυψη της παράνομης δραστηριότητας καθώς σύμφωνα με τον Andelman D. ("The Drug Money Maze", 1994)

είναι η «φάση υψηλής επικινδυνότητας», όπου είναι ευκολότερη η ανίχνευση της παράνομης δραστηριότητας από τις εποπτικές αρχές.

Με την ολοκλήρωση της τοποθέτησης τα έσοδα από παράνομες δραστηριότητες δεν έχουν πλέον τη μορφή χρήματος.

2. ΦΑΣΗ ΔΙΑΣΤΡΩΜΑΤΩΣΗΣ Η ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗΣ

Ως διαστρωμάτωση ορίζεται ο διαχωρισμός των παράνομων εσόδων από την πηγή τους, δημιουργώντας ένα πλέγμα οικονομικών συναλλαγών, σχεδιασμένο να καλύψει το εποπτικό ίχνος και να εξασφαλίσει ανωνυμία (Bank Of England, December 1990).

Στη φάση αυτή τα χρήματα έχουν ήδη «τοποθετηθεί» και μεταφέρονται με μορφή λογιστικού χρήματος ή με μορφή πολύτιμων μετάλλων σε διεθνή οικονομικά κέντρα που εγγυώνται διακριτικότητα. Είναι ένα πολύπλοκο πλέγμα διαστρωματώσεων και ηλεκτρονικών μεταφορών χρήματος μεταξύ λογαριασμών, εταιριών- βιτρίνα και επενδύσεων με στόχο να καταστήσουν την ανίχνευση της προέλευσής του αδύνατη. Σαν πρώτος σταθμός προτιμούνται κατά κανόνα τα μικρά υπεράκτια τραπεζικά κέντρα, από τα οποία μεταφέρουν τα κεφάλαια με συνηθισμένου τύπου συναλλαγές στα κυριότερα παγκόσμια χρηματοπιστωτικά κέντρα, από τα οποία μετέπειτα διαχέονται μέσω αλληπάλληλων μετακινήσεων σε περίπλοκα δίκτυα τραπεζικών λογαριασμών. Η προστασία των δραστών σε αυτή την περίπτωση συνήθως προκύπτει από διάφορα νομοθετικά ή εθιμικά και τοπικά κατοχυρωμένα επαγγελματικά απόρρητα και από την ύπαρξη offshore εταιριών που εμφανίζονται ως δικαιούχοι των λογαριασμών. Αυτή η χρήση των εξαιρετικά διασκορπισμένων λογαριασμών χρησιμοποιείται για το ξέπλυμα χρήματος και είναι εξαιρετικά διαδεδομένη σε εκείνες τις χώρες ή περιοχές που δεν συνεργάζονται για την καταπολέμηση του φαινομένου.

3. ΦΑΣΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ

Εάν η διαδικασία τοποθέτησης έχει επιτύχει, οι χειρισμοί ολοκλήρωσης επανατοποθετούν τα νομιμοποιούμενα έσοδα στην οικονομία, με τρόπο ώστε να επανέλθουν στα οικονομικά συστήματα εμφανιζόμενα ως κανονικά επιχειρηματικά κεφάλαια (Bank Of England, December 1990).

Η διαδικασία της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ολοκληρώνεται, μόνο αφού τα περιουσιακά στοιχεία αποκτώντας νομιμοφάνεια, είτε επαναμεταβιβάζονται στον κύκλο του «υποκινητή», είτε διοχετεύονται σε άλλες επενδύσεις μικρής ή μεσαίας διάρκειας συνήθως.

Είναι προφανές ότι αυτή και μόνο η απλή απόκρυψη των παράνομων εσόδων θα εξυπηρετούσε κατ' αρχήν το στόχο της προφύλαξής τους από τις διωκτικές αρχές. Τόσο όμως ο κίνδυνος της φυσικής τους απώλειας, όσο και η επιτακτική ανάγκη της επένδυσης των εσόδων αυτών, οδηγεί τους δράστες στη διοχέτευση και ενσωμάτωσή τους στο νόμιμο χρηματοπιστωτικό και οικονομικό σύστημα. Δεδομένου όμως ότι για την εξασφάλιση των περιουσιακών αυτών στοιχείων, δεν αρκεί η απλή κεκαλυμμένη τοποθέτησή τους σε κάποιο τραπεζικό λογαριασμό, ο τελικός στόχος της απόκρυψης της εγκληματικής προέλευσης των χρημάτων τους και της νομιμοποίησής τους εξυπηρετείται μόνο με τη συνεχή διοχέτευσή τους στις χρηματοοικονομικές αγορές.

4.3. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

Θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε κάποιες εκτιμήσεις των τελωνιακών υπηρεσιών των Η.Π.Α. προκειμένου να απεικονίσουμε τις κυριότερες τεχνικές που χρησιμοποιούνται διεθνώς για την νομιμοποίηση των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και στις τρεις φάσεις που προαναφέραμε.

ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ

- Ψευδής παρουσίαση ή απόκρυψη της πραγματικής προέλευσης των δικαιούχων και χρησιμοποίηση εταιριών- βιτρίνα, διατραπεζικές συναλλαγές και εξαιρέσεις από την υποχρέωση αναφοράς και εξακρίβωσης ταυτότητας.
- Μέθοδος του μυρμηγκιού
- Συνεργία από το εσωτερικό κάποιου χρηματοπιστωτικού οργανισμού
- Διασυνοριακή λαθραία φυσική μεταφορά χρημάτων μέσω πλοίων, αεροπλάνων, απεσταλμένων συσκευασμένα ως εμπορεύματα
- Απόκτηση υλικών αντικειμένων (ακίνητα, πολύτιμα κοσμήματα και μέταλλα, πλοία, αυτοκίνητα, αεροπλάνα) ή χρηματιστηριακών τίτλων, επιταγών και άλλων τραπεζογραμματίων.

ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗ

- Ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων μέσω διαδικτύου
- Μετατροπή χρήματος σε άλλες χρηματοοικονομικές μορφές
- Πώληση ή εξαγωγή περιουσιακών στοιχείων
- Παραποίηση εξαγωγικών και εισαγωγικών εγγράφων

ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ

- Εταιρίες βιτρίνα
- Συνεργία αλλοδαπής τράπεζας
- Απόκτηση περιουσιακών στοιχείων

4.3.1. ΑΜΕΣΗ ΔΙΟΧΕΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

Ανάμεσα στις ανωτέρω τεχνικές, είναι ορισμένες στις οποίες κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούμε με περισσότερα λόγια, λόγω του κοινού γνωρίσματος που κατέχουν και αφορά την αμεσότητα προώθησης των παράνομων αυτών εσόδων αλλά και για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που κατέχει κάθε μία από αυτές και για ξεχωριστούς λόγους σε κάθε περίπτωση.

Η μέθοδος του μυρμηγκιού (smurfing) αποτελεί ίσως την πλέον διαδεδομένη μέθοδο νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και η διαδικασία της είναι σχετικά απλή. Βασίζεται στη διάσπαση του βρώμικου χρήματος μέσω πληθώρας συναλλαγών, η κάθε μία εκ των οποίων δεν υπερβαίνει το όριο αναφοράς (π.χ. τα 10.000\$ που ορίζουν οι Η.Π.Α.). Η μέθοδος αυτή απαιτεί την ύπαρξη μεσολαβητών υπεράνω υποψίας, οι οποίοι αναλαμβάνουν να κάνουν τυχόν καταθέσεις σε τραπεζικούς λογαριασμούς ή να εκδώσουν τραπεζογραμμάτια τα οποία μετέπειτα μεταβιβάζουν σε δεύτερους και τρίτους μεσάζοντες οι οποίοι με τη σειρά τους τα επανατοποθετούν σε άλλες τράπεζες (συνήθως του εξωτερικού) ή τα πιστώνουν κατευθείαν στους λογαριασμούς των δικαιούχων. Το πλήθος των μεσολαβητών αυτών θα μπορούσε να είναι πολύ μεγάλο, στοιχεία στις Η.Π.Α. αποκάλυψαν την ύπαρξη άνω των 500 μεσολαβητών σε υπόθεση ενός και μόνο κυκλώματος που εκδικάστηκε στα αμερικανικά δικαστήρια.

Ένας άλλος τρόπος, ο οποίος είναι ίσως και ο παλαιότερος και απλούστερος, είναι η φυσική μεταφορά χρήματος η οποία γίνεται με απλή τοποθέτηση των χρημάτων σε διάφορες συσκευασίες, βαλίτσες, εμπορεύματα τα οποία αποστέλλονται με απλό ταχυδρομείο στον προορισμό τους. Συνήθως αυτός ο προορισμός είναι κάποια χωρο-φορολογικός παράδεισος, όπου τα μέτρα της νομοθεσίας για το τραπεζικό απόρρητο

είναι εξαιρετικά αυστηρά σε αντίθεση με τη συναλλαγματική πολιτική η οποία είναι πολύ χαλαρή (π.χ. Cayman Islands, Λουξεμβούργο κλπ).

Κοινό σημείο των ανωτέρω τεχνικών είναι ότι δεν είναι απαραίτητη η δόλια συνδρομή-συνεργία τραπεζικού υπαλλήλου ή και τραπεζικού ιδρύματος. Υπάρχει όμως και αυτή η περίπτωση καθώς αποτελεί συχνό φαινόμενο να υπάρχει δωροδοκία, εκβιασμός και ακόμα και εκμετάλλευση μίας δύσκολης οικονομικής κατάστασης ενός τραπεζικού ιδρύματος, προκειμένου να γίνουν ελαστικότερες ή ακόμα και να παραβλεφθούν εντελώς οι διαδικασίες δήλωσης και αναγνώρισης του πραγματικού δικαιούχου. Η τεχνική αυτή εφαρμόζεται συνήθως σε συναλλαγές που αφορούν μεγάλα ποσά. Η πλειοψηφία των γνωστών περιπτώσεων διαφθοράς τραπεζικών υπαλλήλων προέρχεται από τις Η.Π.Α., λιγότερες από την Ελβετία και την Γερμανία, όμως σίγουρα υπάρχουν παγκοσμίως ανάλογα κρούσματα τα οποία είτε είναι λιγότερα δημοφιλή και σημαντικά, είτε δεν έχουν δει το φως της δημοσιότητας.

4.3.2. ΕΜΜΕΣΗ ΔΙΟΧΕΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

Από τις τεχνικές που προαναφέραμε, είναι μία ομάδα εξ αυτών που σε αντίθεση με την τεχνική του μυρμηγκιού και τις υπόλοιπες τεχνικές άμεσης προώθησης του χρήματος με τη φυσική του μορφή, έχουν ως μεθοδολογία την τροποποίηση του χρήματος σε άλλες μορφές για τη διοχέτευσή του στα οικονομικά και χρηματοπιστωτικά κανάλια.

Υπάρχουν χαρακτηριστικά παραδείγματα ευφάνταστων τεχνικών που χρησιμοποιήθηκαν στο παρελθόν και κυρίως σε χώρες της Αμερικανικής Ηπείρου. Στο Πουέρτο Ρίκο μία Κουβανική εγκληματική οργάνωση χρησιμοποιούσε την λαχειοφόρο αγορά για το ξέπλυμα των παράνομων εσόδων της. Είχε αποκτήσει τον έλεγχο των κληρώσεων και γνωρίζοντας προφανώς τα στοιχεία των νικητών τους πρότεινε την άμεση καταβολή ολόκληρου του ποσού των κερδών τους αφορολόγητα και σε μετρητά, ενώ η νόμιμη διαδικασία προϋπέθετε τη φορολόγηση των ποσών αυτών με συντελεστή 20% και καταβολή σε βάθος χρόνου, αναλόγως του μεγέθους του ποσού. Όπως είναι λογικό, οι τυχεροί δέχονταν την απρόσμενη αυτή προσφορά και κατόπιν τα μέλη της εγκληματικής οργάνωσης εξαργύρωναν με τις νόμιμες διαδικασίες τα τυχερά λαχεία, δεχόμενοι την πληρωμή του φόρου, πετυχαίνοντας όμως τον «καθαρισμό» σημαντικών ποσών παράνομου χρήματος.

Στην Ελβετία αποκαλύφθηκε πριν μερικά χρόνια ένα κύκλωμα που ξέπλενε χρήμα μέσω ενός μεγάλου αριθμού παράνομων ιδιωτικών τραπεζικών θυρίδων οι οποίες ουσιαστικά σχημάτιζαν ολόκληρη παρατράπεζα μέσω της οποίας εκδίδονταν δάνεια-

πιστώσεις, καρνέ επιταγών και πολλά άλλα. Οι λεγόμενες παρατράπεζες είναι ουσιαστικά εξειδικευμένα συστήματα στη μετατροπή συναλλάγματος, στην εξαγορά πολύτιμων μετάλλων και στην εξαγωγή κεφαλαίων και εγγυούνται πάνω από όλα την απόλυτη ανωνυμία, βασιζόμενα βέβαια και στην απόλυτη αμοιβαία εμπιστοσύνη με τους «πελάτες» τους. Σημαντικό κεφάλαιο και θεμέλιο αυτής της εμπιστοσύνης των «πελατών» αποτελεί ο «επιχειρηματίας» ή γενικότερα η οντότητα, φυσική ή νομική, που αντιπροσωπεύει ή βρίσκεται πίσω από την παρατράπεζα. Η οντότητα αυτή απαιτείται να είναι εγνωσμένης κοινωνικής, οικονομικής ή και πολιτικής θέσης ισχύος, διακεκριμένη στον περιβάλλοντα χώρο της, ούτως ώστε να προσδίδει όλα όσα χρειάζεται ένας δυνητικός «πελάτης» προκειμένου να την εμπιστευτεί. Όλα τα ανωτέρω αποτελούν δράσεις που αφορούν συστήματα και οικονομικά κυκλώματα που από τη γένεση τους χαρακτηρίζονται παράνομα.

Όσον αφορά τα νόμιμα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και κατά κύριο λόγο τις Τράπεζες, είναι δεδομένο ότι δεν νοείται η Τράπεζα να δεχθεί καταθέσεις χρημάτων χωρίς να γνωρίζει τα στοιχεία του καταθέτη, όποιος κι αν είναι αυτός (φυσικό – νομικό πρόσωπο).

Ο μόνος τρόπος που θα μπορούσαν τα παράνομα κυκλώματα να επηρεάσουν τις διαδικασίες μίας τράπεζας και να προβούν σε συναλλαγές διατηρώντας την ανωνυμία τους θα ήταν με τη δωροδοκία κάποιου υπαλλήλου ή με την εκμετάλλευση των αναγκών μίας τράπεζας να αυξήσει τα ρευστά διαθέσιμά της, ειδικά σε περιόδους κρίσεων και μεγάλων δημοσίων ελλειμμάτων. Οι καταθέσεις αυτές γίνονται πολύ συχνά μέσω αχυράνθρωπων οι οποίοι ουσιαστικά συλλέγουν το παράνομο χρήμα και το τοποθετούν σε προσωπικούς λογαριασμούς που διαθέτουν σε διάφορα τραπεζικά ιδρύματα. Κατόπιν μετατρέποντας το χρήμα αυτό σε τραπεζικές επιταγές ή χρησιμοποιώντας το διαδίκτυο, μεταφέρουν το χρήμα στις «τσέπες» των δικαιούχων.

Η έμμεση διοχέτευση εσόδων πετυχαίνεται επίσης μέσω των υπεράκτιων χρηματοοικονομικών κέντρων, αλλιώς αποκαλούμενων και ως φορολογικών παραδείσων. Το βασικό χαρακτηριστικό τους είναι ότι λειτουργούν κάτω από ιδιαιτέρως χαλαρά ελεγκτικά καθεστώτα και προσφέρουν ταυτόχρονα σημαντικές διοικητικές διευκολύνσεις και πολύ χαμηλή, αν όχι μηδενική, φορολογία. Κράτη που χαρακτηρίζονται ως φορολογικοί παράδεισοι είναι το Λουξεμβούργο, το Μονακό, η Μάλτα, το Λιχτενστάιν, η Ανδόρα, ο Παναμάς, τα Cayman Islands, τα Cook Islands κλπ. Τέλος, το διαδίκτυο ως εργαλείο για την διεξαγωγή τραπεζικών συναλλαγών αποτελεί την πεμπτούσια στις ενέργειες των παράνομων κυκλωμάτων που επιχειρούν να «σβήσουν» τα ίχνη των συναλλαγών τους. Η δυνατότητα που τους προσφέρεται να πραγματοποιούν μέσα σε ελάχιστο χρόνο άπειρες μεταφορές χρημάτων από λογαριασμό σε λογαριασμό, ελαχιστοποιεί τις πιθανότητες ανίχνευσής τους και τους

προσφέρει ταυτόχρονα τη δυνατότητα συναλλαγών μεταξύ τραπεζών διαφορετικών χωρών, άρα και τη δυνατότητα μετακίνησης χρημάτων από offshore χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε αντίστοιχα της ενδοχώρας τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

5.1. «ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ ΣΟΥ» ΚΑΙ «ΔΕΟΥΣΑ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ»

5.1.1. ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ ΣΟΥ (Know your customer)

Κεντρικό στοιχείο της αρχής αυτής είναι ότι η διαμόρφωση του οικονομικού /συναλλακτικού προφίλ του πελάτη αποσκοπεί στην σύγκριση/αξιολόγηση των πράγματι διενεργούμενων συναλλαγών του σε σχέση με τις λογικώς αναμενόμενες σύμφωνα με το προσδιορισμένο προφίλ του, ούτως ώστε να είναι δυνατή η διαπίστωση και αξιολόγηση τυχόν αποκλίσεων. Για την υλοποίηση της βασικής αρχής «Γνώρισε τον πελάτη σου» και κατά την έναρξη της πελατειακής σχέσης, πρέπει :

A) Να συλλέγονται επαρκείς πληροφορίες για την πραγματική ταυτότητα του πελάτη.

- Τα στοιχεία όπως: ονοματεπώνυμο, πατρώνυμο, αριθμός ταυτότητας ή διαβατηρίου, διεύθυνση κατοικίας, ασκούμενο επάγγελμα, διεύθυνση επαγγέλματος, Α.Φ.Μ.) θα πρέπει να πιστοποιούνται από επίσημα έγγραφα και να φυλάσσονται.

Απαραίτητη είναι η λήψη δείγματος της υπογραφής για όλους τους δικαιούχους του λογαριασμού. Όλα τα στοιχεία των πελατών, είτε φυσικών είτε νομικών προσώπων,

που πρέπει να πιστοποιηθούν καθώς και τα έγγραφα με τα οποία γίνεται η πιστοποίηση αναλύονται διεξοδικά στις αντίστοιχες εγκύκλιες οδηγίες.

• Επιπλέον, και ανάλογα με την εκτίμηση των κινδύνων που τυχόν υπάρχουν κατά την αναμενόμενη χρήση των προϊόντων και των υπηρεσιών, ο υποψήφιος πελάτης είναι σκόπιμο να συμπληρώνει και να υπογράφει ένα έντυπο με στοιχεία όπως :

α. Σκοπός ανοίγματος του λογαριασμού του ή της σύναψης της επιχειρηματικής σχέσης

β. Προβλεπόμενη κίνηση του λογαριασμού του

γ. Είδη συναλλαγών που μπορεί να γίνουν

δ. Αναμενόμενη πηγή κεφαλαίων που θα πιστώνονται στον λογαριασμό

ε. Αναμενόμενος προορισμός εξερχομένων εμβασμάτων ή πληρωμών

στ. Μέγεθος και πηγές περιουσιακών στοιχείων πελάτη

ζ. Περιγραφή επαγγελματικής δραστηριότητας πελάτη:

Οι πληροφορίες που λαμβάνονται από έναν πελάτη κατά το άνοιγμα του λογαριασμού του ή κατά την δημιουργία μιας οποιασδήποτε πελατειακής σχέσης θα πρέπει να εμπλουτίζονται με νέα στοιχεία όταν αυτά προκύπτουν και ανάλογα με τον εκτιμώμενο κίνδυνο να επιβεβαιώνονται κατά διαστήματα. Όταν ο πελάτης συνεργάζεται με περισσότερα του ενός καταστήματα, είναι σκόπιμη, για την πληρέστερη εικόνα του πελάτη, η ανταλλαγή πληροφοριών τηρουμένης βέβαια της διακριτικότητας και της εχεμύθειας.

Β) Να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για εξακρίβωση της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου, σε περίπτωση που υπάρχουν βάσιμες αμφιβολίες σχετικά με το εάν κάποιος πελάτης ενεργεί για λογ/σμό του ή για λογαριασμό άλλου. Εάν ο συναλλασσόμενος ενεργεί για λογαριασμό τρίτου, πρέπει εκτός από την απόδειξη των δικών του στοιχείων, να πιστοποιεί τα στοιχεία του προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί, καθώς και να τεκμηριώνει την σχέση του με αυτό.

Γ) Να εξετάζεται εάν ο πελάτης (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) περιλαμβάνεται στους διεθνείς ή εγχώριους καταλόγους υπόπτων για νομιμοποίηση παράνομων εσόδων και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ή έχει κάποια συναλλακτική σχέση με τα εν λόγω πρόσωπα.

Δ) Να μην ξεκινά επιχειρηματική σχέση με πελάτες που αρνούνται ή αμελούν να προσκομίσουν τα στοιχεία πιστοποίησής τους. Όταν προκύπτουν αμφιβολίες ως προς την γνησιότητα των εγγράφων ή δυσκολίες στην συμπλήρωση και ενημέρωση των

στοιχείων ταυτοποίησης σε περίπτωση υφιστάμενου πελάτη, να εξετάζεται ακόμα και η διακοπή της επιχειρηματικής σχέσης.

Ε) Να τηρείται αρχείο για τουλάχιστον πέντε χρόνια από την λήξη της επιχειρηματικής σχέσης ή τη διενέργεια της τελευταίας συναλλαγής με όλα τα στοιχεία και τα δικαιολογητικά έγγραφα που πρέπει υποχρεωτικά να προσκομίζονται από τους πελάτες.

5.1.2. ΟΡΙΣΜΟΣ ΔΕΟΥΣΑΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΙ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ

Δέουσα επιμέλεια είναι το σύνολο των διαδικαστικών και ουσιαστικών μέτρων/υποχρεώσεων που προβλέπονται για τις Τράπεζες από το νομοθετικό πλαίσιο, αναφορικά με την πιστοποίηση της ταυτότητας των πελατών τους, την διαμόρφωση του οικονομικού/συναλλακτικού τους προφίλ και την αξιολόγηση της συναλλακτικής τους συμπεριφοράς, σε σχέση με ζητήματα πρόληψης ή χειρισμού ενδεχόμενου ΞΒΧ ή ΧΤ.

Οι διαβαθμίσεις της δέουσας επιμέλειας σύμφωνα με τον Νόμο είναι:

Α) Απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια:

Ο Νόμος εκτιμώντας ότι ορισμένες κατηγορίες πελατών εμφανίζουν περιορισμένους κινδύνους εμπλοκής σε ΞΒΧ ή ΧΤ (είτε λόγω αυστηρού εποπτικού πλαισίου ή και ιδιότητας), καθιερώνει την ΑΠΔΕ , που σημαίνει ότι τα μέτρα αυτά είναι πολύ περιορισμένα (καθαρά διαδικαστικό βήμα νομιμοποίησης εκπροσώπων των παραπάνω φορέων δηλαδή με ποιόν γίνονται οι συναλλαγές με δέσμευση του νομικού προσώπου).

- Μέτρα απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας εφαρμόζονται στα παρακάτω Νομικά Πρόσωπα :
- Εταιρίες εισηγμένες σε μία ή περισσότερες οργανωμένες αγορές χώρας- μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Εταιρίες Αμοιβαίων Κεφαλαίων ή Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου που εδρεύουν σε χώρες-μέλη της ΕΕ.

- Ελληνικές Δημόσιες Αρχές ή ΝΠΔΔ, ή Επιχειρήσεις ή Οργανισμοί που ανήκουν κατά 51 % τουλάχιστον στο Δημόσιο.
- Δημόσιες Αρχές ή Δημόσιοι Οργανισμοί άλλων χωρών –μελών της ΕΕ.
- Τράπεζες ή Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί που εδρεύουν στην ΕΕ ή σε τρίτη (δηλαδή εκτός ΕΕ) χώρα με θεσμικό πλαίσιο ισοδύναμο της Οδηγίας 2005/60 ΕΚ
- Επίσης, ΑΠΔΕ εφαρμόζεται και για πελάτες στους οποίους διατίθενται τα παρακάτω ασφαλιστικά και ηλεκτρονικά προϊόντα:
 - i. Ασφαλιστικές συμβάσεις ζωής, εάν το ποσό του ασφαλιστρού ή των περιοδικών ασφαλιστρών στην διάρκεια του έτους δεν υπερβαίνει τα 1000 ευρώ, ή τα 2500 ευρώ στην εφάπαξ καταβολή.
 - ii. Ηλεκτρονικό χρήμα (πρόκειται για τις προπληρωμένες κάρτες prepaid cards): εάν είναι μη επαναφορτιζόμενο αξίας μέχρι 150 ευρώ, εάν είναι επαναφορτιζόμενο συνολικών ετήσιων συναλλαγών μέχρι 2500 ευρώ.

Β) Συνήθης δέουσα επιμέλεια:

Τα μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας που εφαρμόζονται ως προς τον πελάτη περιλαμβάνουν :

- Την πιστοποίηση ταυτότητας του πελάτη/εντολέα/πραγματικού δικαιούχου
- Τη συλλογή πληροφοριών για τον σκοπό/φύση των συναλλαγών του πελάτη ή πραγματικού δικαιούχου.
- Τη συνεχή εποπτεία/αξιολόγηση συναλλαγών του πελάτη με το οικονομικό/επαγγελματικό profile του.
- Την εξέταση των συναλλαγών / δραστηριοτήτων που μπορεί να συνδέονται με ΞΒΧ ή ΧΤ.
- Τη λήψη πρόσφορων μέτρων , όπως μη κατάρτιση συναλλαγής ή άρνηση παροχής υπηρεσιών, εφόσον ανακύπτουν ατέλειες πιστοποίησης/επαλήθευσης του πελάτη .
- Την τήρηση αρχείων με έγγραφα, δεδομένα, πληροφορίες για τον πελάτη. Τα μέτρα της συνήθους δέουσας επιμέλειας εφαρμόζονται για την συντριπτική πλειοψηφία της πελατείας της Τράπεζας εκτός από τις περιπτώσεις εκείνες όπου εφαρμόζεται η απλουστευμένη ή η αυξημένη δέουσα επιμέλεια.

Γ) Αυξημένη δέουσα επιμέλεια:

Ως αυξημένη δέουσα επιμέλεια νοείται η λήψη πρόσθετων μέτρων (πέραν των όσων αναφέρονται στην δέουσα επιμέλεια) και εφαρμόζεται σε ορισμένες κατηγορίες πελατών / συναλλαγών που με βάση κριτήρια ποιοτικά μπορούν να χαρακτηρισθούν ως υψηλού κινδύνου και είναι οι εξής :

- Λογαριασμοί πελατών μη κατοίκων Ελλάδος
- Λογαριασμοί πολιτικώς εκτεθειμένων προσώπων (Εξαιρούνται σύμφωνα με τον Νόμο τα ημεδαπά πολιτικά πρόσωπα)
- Λογαριασμοί Εταιριών με ανώνυμες μετοχές στον κομιστή.
- Λογαριασμοί υπεράκτιων εταιριών και εταιριών ειδικού σκοπού.
- Λογαριασμοί ενώσεων προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα
- Λογαριασμοί διαχείρισης χαρτοφυλακίου σημαντικών πελατών
- Συναλλαγές χωρίς φυσική παρουσία του πελάτη
- Διασυνοριακές σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης με τρίτες χώρες.
- Χώρες που δεν εφαρμόζουν επαρκώς τις συστάσεις της FATF.

Επιπλέον ως λογαριασμοί υψηλού κινδύνου μπορούν να θεωρηθούν :

i. Με κριτήριο το αντικείμενο εργασιών της επιχείρησης :

- τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος
- τα πρακτορεία ταξιδιών
- τα Καζίνο
- η εμπορία αυτοκινήτων-ανταλλακτικών
- η εμπορία έργων τέχνης, δερματίνων ειδών, γουναρικών, χρυσού , πολυτίμων λίθων.

- Η διενέργεια εισαγωγών-εξαγωγών

ii. Με γεωγραφικά κριτήρια, συναλλαγές και φυσικά η νομικά πρόσωπα που σχετίζονται με χώρες

- για τις οποίες η FATF συστήνει προσοχή στις συναλλαγές και τήρηση αυξημένης δέουσας επιμέλειας.
- φορολογικούς παραδείσους
- έναντι των οποίων η Διεθνής Κοινότητα (Συμβούλιο Ασφαλείας Ηνωμένων Εθνών, Ευρωπαϊκή Ένωση, Υπουργείο Εξωτερικών ΗΠΑ) θέσπισε περιοριστικά μέτρα ως προς τις συναλλαγές.

- για τις οποίες από διεθνείς οργανισμούς και διεθνή μέσα ενημέρωσης είναι γνωστό ότι ανθεί η διαφθορά καθώς και κάθε είδους εγκληματική δραστηριότητα
- iii. Με κριτήριο την ιδιότητα των φυσικών προσώπων που διενεργούν τις συναλλαγές
- τα πρόσωπα για τα οποία κυκλοφορούν αρνητικές φήμες
- τα πρόσωπα οι συναλλαγές των οποίων έχουν αναφερθεί ως ύποπτες στο αρμόδιο Διευθυντικό στέλεχος της Τράπεζας ή στην Επιτροπή Καταπολέμησης Νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες) Εφόσον στις παραπάνω κατηγορίες δεν συγκεντρώνονται επαρκή στοιχεία ή εγκυμονεί κίνδυνος για την διασφάλιση των συμφερόντων της Τράπεζας, κατά περίπτωση δίνεται η δυνατότητα αποφυγής της συναλλαγής ή επανεξέτασης της επιχειρηματικής σχέσης.

5.1.3. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΕΟΥΣΑΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ

Τα ΠΙ εφαρμόζουν, σύμφωνα με το άρθρο 12 του Ν. 3691/2008, τα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη στις εξής περιπτώσεις:

- α) όταν συνάπτουν επιχειρηματικές σχέσεις,
- β) όταν διενεργούν οποιαδήποτε συναλλαγή, το ποσό της οποίας είναι ισότιμο των 15.000 ευρώ τουλάχιστον, είτε διενεργείται με μια πράξη, είτε με περισσότερες μεταξύ των οποίων φαίνεται να υπάρχει κάποια σχέση. Τα ΠΙ πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να είναι σε θέση να εντοπίζουν αν μια συναλλαγή έχει εκτελεστεί σε πολλαπλές πράξεις,

γ) όταν υπάρχει υπόνοια νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ανεξάρτητα από οποιοδήποτε κατώτατο όριο, παρέκκλιση ή εξαίρεση,

δ) όταν υπάρχουν αμφιβολίες για την ακρίβεια, την πληρότητα ή την καταλληλότητα των στοιχείων που προσκομίστηκαν για την πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη, άλλου προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης και του πραγματικού δικαιούχου.

5.1.4. Αναγνώριση και πιστοποίηση της ταυτότητας πελατών

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΝΟΜΟ	ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΟΥΝ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
Στοιχεία ταυτότητας	<ul style="list-style-type: none">• Δελτίο αστυνομικής ταυτότητας• Διαβατήριο σε ισχύ• Ταυτότητα υπηρετούντων στα Σώματα Ασφαλείας και στις Ένοπλες

	Δυνάμεις
Παρούσα διεύθυνση κατοικίας	<ul style="list-style-type: none"> • Πρόσφατος λογαριασμός Οργανισμού Κοινής Ωφέλειας • Μισθωτήριο Συμβόλαιο που έχει κατατεθεί σε Οικονομική Εφορία • Εκκαθαριστικό σημείωμα Οικονομικής Εφορίας • Ισχύουσα άδεια διαμονής ή παραμονής
Ασκούμενο επάγγελμα και παρούσα επαγγελματική διεύθυνση	<ul style="list-style-type: none"> • Βεβαίωση του εργοδότη • Εκκαθαριστικό σημείωμα Οικονομικής Εφορίας • Αντίγραφο τελευταίας μισθοδοσίας • Δήλωση έναρξης επιτηδεύματος • Επαγγελματική ταυτότητα • Παραστατικό Ασφαλιστικού Φορέα
Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ)	<ul style="list-style-type: none"> • Εκκαθαριστικό σημείωμα Οικονομικής Εφορίας

Τα στοιχεία που απαιτούνται κατ' ελάχιστον για την πιστοποίηση της ταυτότητας των φυσικών προσώπων είναι τα εξής:

1. Ονοματεπώνυμο και πατρώνυμο
2. Αριθμός δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου
3. Εκδούσα αρχή
4. Ημερομηνία και τόπος γέννησης
5. Παρούσα Διεύθυνση κατοικίας
6. Τηλέφωνο επικοινωνίας
7. Ασκούμενο Επάγγελμα και παρούσα επαγγελματική διεύθυνση
8. Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ)
9. Υπόδειγμα υπογραφής πελάτη

Η επαλήθευση των ανωτέρω στοιχείων των φυσικών προσώπων πραγματοποιείται βάσει πρωτότυπων εγγράφων που εκδίδονται από αξιόπιστες και ανεξάρτητες πηγές και καταγράφονται στο εγχειρίδιο διαδικασιών καταπολέμησης ΞΧ και ΧΤ του ΠΙ. Ειδικότερα, τα υπ' αριθμ. 1-4 στοιχεία του ανωτέρω πίνακα επαληθεύονται βάσει του Δελτίου Αστυνομικής Ταυτότητας ή του Διαβατηρίου (ή ισότιμου εγγράφου) σε ισχύ ή του δελτίου ταυτότητας υπηρετούντων στα Σώματα Ασφαλείας και στις Ένοπλες Δυνάμεις. Τα υπ' αριθμ. 5-8 στοιχεία του ανωτέρω πίνακα επαληθεύονται από έγγραφα τα οποία είναι δύσκολο να παραποιηθούν ή να αποκτηθούν με παράνομο τρόπο όπως, ενδεικτικά, πρόσφατο λογαριασμό Οργανισμού Κοινής Ωφελείας, μισθωτήριο συμβόλαιο κατοικίας ή επαγγελματικής στέγης που έχει κατατεθεί σε Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (ΔΟΥ), παραστατικά έγγραφα εκδόσεως ΔΟΥ, άδεια παραμονής αλλοδαπού, βεβαίωση εργοδότη, αντίγραφο τελευταίας μισθοδοσίας, δήλωση έναρξης επιτηδεύματος, επαγγελματική ταυτότητα ή παραστατικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης.

Αντίγραφα των ανωτέρω εγγράφων επαλήθευσης ταυτότητας φυλάσσονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 35 παρ. 1β του Ν. 3691/2008, για χρονικό διάστημα

τουλάχιστον πέντε ετών μετά το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης ή της συναλλαγής, με τρόπο που διασφαλίζει την εμπιστευτικότητα των λαμβανομένων στοιχείων.

Τα στοιχεία και έγγραφα που απαιτούνται κατ' ελάχιστον για την πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας των νομικών προσώπων είναι τα εξής:

1. Ανώνυμες εταιρείες, εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, περιλαμβανομένων των υποκαταστημάτων αλλοδαπών εταιρειών αντίστοιχης νομικής μορφής:

A. Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (Φ.Ε.Κ.) του Τεύχους Ανωνύμων Εταιρειών και Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης όπου έχει δημοσιευθεί περίληψη του καταστατικού της Α.Ε. και της Ε.Π.Ε., το οποίο περιέχει εκτός των άλλων:

- την επωνυμία, την έδρα, τον σκοπό, τον αριθμό των μελών του διοικητικού συμβουλίου και τα ονόματα των διαχειριστών της Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.),

- τον τρόπο εκπροσώπησης της εταιρείας,

- τον αριθμό και χρονολογία της απόφασης της αρχής που ενέκρινε τη σύσταση της ανώνυμης εταιρείας ή τον αριθμό της πράξης καταχώρισης του άρθρου 8 παρ. 1 του Ν. 3190/1955 «περί εταιρειών περιορισμένης ευθύνης»,

- τα Φ.Ε.Κ. με τις τυχόν τροποποιήσεις του καταστατικού που αφορούν τα παραπάνω, συνοδευόμενα από πρόσφατα πιστοποιητικά μεταβολών/ τροποποιήσεων του καταστατικού εκδιδόμενα από τις αρμόδιες αρχές (Πρωτοδικείο της έδρας όσον αφορά τις Ε.Π.Ε. και Νομαρχία της έδρας όταν πρόκειται για Α.Ε.),

- τα στοιχεία πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας των πραγματικών δικαιούχων, όπου απαιτείται, των νομίμων εκπροσώπων, και όλων των ατόμων που είναι εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται το λογαριασμό της εταιρείας, όπως περιγράφονται ανωτέρω στην παράγραφο 5.5.1. (όσα δεν επαληθεύονται από τα επίσημα νομιμοποιητικά έγγραφα).

B. Επί ανωνύμων εταιρειών, πέραν των ανωτέρω, απαιτείται πρακτικό Γενικής Συνέλευσης της Α.Ε. περί εκλογής του Διοικητικού Συμβουλίου και πρακτικό Διοικητικού Συμβουλίου περί εξουσιοδότησεως των προσώπων που δεσμεύουν με την υπογραφή τους την εταιρεία καθώς και βεβαίωση του Μητρώου Α.Ε. περί καταχώρισης των δύο ανωτέρω πρακτικών ή το ΦΕΚ στο οποίο δημοσιεύτηκε η βεβαίωση αυτή.

Προσωπικές εταιρείες:

- επικυρωμένο αντίγραφο του αρχικού καταστατικού που έχει κατατεθεί στο Πρωτοδικείο καθώς και τυχόν τροποποιήσεών του,
- πρόσφατο πιστοποιητικό του Πρωτοδικείου της έδρας της εταιρείας περί των τροποποιήσεων του αρχικού καταστατικού
- στοιχεία πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας των εταίρων-των νομίμων εκπροσώπων και όλων των προσώπων που είναι εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται το λογαριασμό της εταιρείας, όπως περιγράφονται ανωτέρω στην παράγραφο 5.5.1. (όσα δεν επαληθεύονται από τα επίσημα νομιμοποιητικά έγγραφα)

Λοιπά Νομικά Πρόσωπα ή οντότητες χωρίς νομική προσωπικότητα:

- προσήκοντα, κατά περίπτωση, νομιμοποιητικά έγγραφα πρωτότυπα ή επικυρωμένα από Δημόσια Αρχή,
- στοιχεία ταυτότητας των νομίμων εκπροσώπων και όλων των προσώπων που είναι εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται το λογαριασμό του προσώπου ή της οντότητας,

Προκειμένου για νομικά πρόσωπα ή οντότητες που έχουν συσταθεί εκτός Ελλάδος χωρίς εγκατάσταση στη χώρα, τα ΠΙ ζητούν έγγραφα που φέρουν τη σφραγίδα Apostille, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Χάγης, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ακόλουθη πληροφόρηση: πλήρη επωνυμία, νόμιμη σύσταση του νομικού προσώπου κατά το δίκαιο της χώρας ίδρυσής του, φύση και σκοπό, χώρα ίδρυσης και εγκατάστασης, διεύθυνση, στοιχεία ταυτότητας των πραγματικών δικαιούχων, όπου απαιτείται, των νομίμων εκπροσώπων, και όλων των ατόμων που είναι εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται το λογαριασμό της εταιρείας.

Συναλλαγές για λογαριασμό τρίτου (φυσικού ή νομικού) πρόσωπου

Όταν ο συμβαλλόμενος ή συναλλασσόμενος ενεργεί για λογαριασμό άλλου, εκτός από την απόδειξη της δικής του ταυτότητας οφείλει να προβαίνει σε σχετική δήλωση και να αποδεικνύει τα στοιχεία του τρίτου, φυσικού ή νομικού προσώπου, για λογαριασμό

του οποίου ενεργεί. Τα ΠΙ σε κάθε περίπτωση εξακριβώνουν την αλήθεια των στοιχείων αυτών και όταν ο συμβαλλόμενος ή συναλλασσόμενος δεν προβεί στην ως άνω δήλωση, αλλά υπάρχει αμφιβολία για το αν ενεργεί για δικό του λογαριασμό. Αν κατά τη διάρκεια της επιχειρηματικής σχέσης δημιουργηθούν αμφιβολίες στο ΠΙ για το αν οι συμβαλλόμενοι ή συναλλασσόμενοι ενεργούν για ίδιο λογαριασμό, τα ΠΙ λαμβάνουν τα απαιτούμενα μέτρα, προκειμένου να συλλέξουν πληροφορίες για την πραγματική ταυτότητα των προσώπων για λογαριασμό των οποίων αυτοί ενεργούν.

5.1.5. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ

Με την απόφαση εισάγονται 3 βασικές υποχρεώσεις προς τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς:

- Απαγορεύουν το άνοιγμα και τήρηση μυστικών και ανωνύμων λογαριασμών οι λογαριασμών που δεν εμφανίζονται με το πλήρες όνομα του δικαιούχου του λογαριασμού σύμφωνα με τα έγγραφα πιστοποίησης της ταυτότητας.
- Απαιτούν την αναγνώριση και πιστοποίησης της ταυτότητας των συναλλασσομένων α) κατά τη σύναψη κάθε είδους συμβάσεων και β) κατά την εκτέλεση οποιασδήποτε συναλλαγής, το πόσο της οποίας είναι ισότιμα των 15000 € τουλάχιστον είτε διενεργείτε με μια πράξη, είτε με περισσότερες που γίνονται την ίδια ημέρα ή ανοίγονται στην ίδια έννομη σχέση.
- Οφείλουν να ζητούν από τον πελάτη φυσικό η νομικό πρόσωπο, εκείνα τα έγγραφα πιστοποίησης της ταυτότητας που είναι δύσκολο να παραποιηθούν η να αποκτηθούν με παράνομο τρόπο ανεξάρτητα από τον τύπο του τραπεζικού λογαριασμού ή των υπηρεσιών που παρέχονται.

Τέλος, τα εποπτευόμενα ιδρύματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της απόφασης διασφαλίζουν ότι τα στοιχεία ταυτότητας των πελατών τους ενημερώνονται πλήρως καθ' όλη τη διάρκεια της επιχειρηματικής σχέσης.

5.2. Κατηγοριοποίηση πελατών με βάση τον κίνδυνο

5.2.1. Ενδεικτικές παράμετροι αξιολόγησης με βάση τον κίνδυνο

Τα ΠΙ εφαρμόζουν τα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και είναι σε θέση να αιτιολογήσουν στην Τράπεζα της Ελλάδος ότι η έκταση των μέτρων είναι ανάλογη με τον κίνδυνο ΞΧ και ΧΤ, καθώς και ότι εφαρμόζουν αυτά τα μέτρα με συνέπεια και αποτελεσματικότητα.

Οι κατάλληλες διαδικασίες και μέτρα που εφαρμόζονται για τη διαχείριση του κινδύνου ΞΧ και ΧΤ καθορίζονται με βάση το μέγεθος, τη δομή και τη πολυπλοκότητα των εργασιών κάθε ΠΙ. Για τον εντοπισμό και την αξιολόγηση του συνολικού κινδύνου που αντιμετωπίζει, κάθε ΠΙ λαμβάνει υπόψη τουλάχιστον τα εξής:

- Τον κίνδυνο που απορρέει από την επιχειρηματική ή επαγγελματική δραστηριότητα των πελατών του ΠΙ (π.χ. πολύπλοκη δομή ιδιοκτησίας νομικών προσώπων, εταιρείες με ανώνυμες μετοχές, εταιρείες που έχουν συσταθεί σε υπεράκτια κέντρα, Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα, πελάτες με μεγάλες συναλλαγές σε μετρητά κτλ).
- Τον κίνδυνο από τη συναλλακτική συμπεριφορά του πελάτη (π.χ. διενέργεια συναλλαγών χωρίς εμφανή νόμιμο οικονομικό/εμπορικό σκοπό, δυσκολίες στην εξακρίβωση της πηγής και προέλευσης των περιουσιακών στοιχείων του πελάτη, απροθυμία από τον πελάτη να αποκαλύψει τους πραγματικούς ιδιοκτήτες νομικού προσώπου κτλ).
- Τον κίνδυνο από την διενέργεια συναλλαγών που ευνοούν την ανωνυμία του πελάτη (π.χ. πελάτες εξ' αποστάσεως).
- Τον κίνδυνο από τα προϊόντα και υπηρεσίες που παρέχονται στον πελάτη, (π.χ. εμπάσματα, υπηρεσίες private banking, επενδυτικά προϊόντα κτλ).

• Τον κίνδυνο από τη χώρα ή περιοχή προέλευσης ή προορισμού των κεφαλαίων ή διεξαγωγής των εργασιών του πελάτη.

Τα ΠΙ προβαίνουν στην διαβάθμιση των πελατών σε τρεις τουλάχιστον κατηγορίες κινδύνου:

-χαμηλού,

-κανονικού

-υψηλού

η οποία συνοδεύεται από τα αντίστοιχα μέτρα επιμέλειας, περιοδικής παρακολούθησης και ελέγχων.

Ενδεικτικές παράμετροι ενός συστήματος αξιολόγησης και διαβάθμισης του κινδύνου είναι:

- επαγγελματική δραστηριότητα του φυσικού προσώπου
- χώρα προέλευσης ή διεξαγωγής εργασιών του πελάτη
- συναλλαγές με χρήση νέων τεχνολογιών
- πολυπλοκότητα συναλλαγών
- χώρα προέλευσης και προορισμού των κεφαλαίων
- νομικό καθεστώς και χώρα ίδρυσης του νομικού προσώπου
- πραγματικός ιδιοκτήτης ή δικαιούχος του νομικού προσώπου
- απόκλιση από το οικονομικό/συναλλακτικό προφίλ του πελάτη
- όγκος, μέγεθος και είδος των επιχειρηματικών συναλλαγών
- τομέας δραστηριοποίησης του νομικού προσώπου

5.2.2. Πελάτες χαμηλού κινδύνου και μέτρα απλουστευμένης δέουσας επιμελείας

Σύμφωνα με το άρθρο 17 παρ. 1 του Ν. 3691/2008, τα ΠΙ εφαρμόζουν μέτρα απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας, όταν ο πελάτης είναι πιστωτικό ίδρυμα ή

χρηματοπιστωτικός οργανισμός που εδρεύει στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός που εδρεύει σε τρίτη χώρα η οποία επιβάλλει υποχρεώσεις τουλάχιστον ισοδύναμες προς αυτές της Οδηγίας 2005/60/EK και το εν λόγω ίδρυμα ή οργανισμός που εδρεύει στην τρίτη χώρα τελεί υπό εποπτεία όσον αφορά τη συμμόρφωσή του προς τις υποχρεώσεις αυτές.

II. Τα ΠΙ δεν υπόκεινται στις υποχρεώσεις επαλήθευσης της ταυτότητας των πελατών, όταν οι πελάτες είναι:

(α) εταιρείες των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες σε μία ή περισσότερες οργανωμένες αγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 43 του ν. 3606/2007, ή της νομοθεσίας άλλου κράτους – μέλους, συμβατής με τις διατάξεις της Οδηγίας 2004/39/EK,

(β) εταιρείες που λειτουργούν ως οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 3283/2004 και εταιρείες που λειτουργούν ως οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες, εδρεύουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και διέπονται από διατάξεις της νομοθεσίας του κράτους της έδρας τους που είναι συμβατές με τις διατάξεις της Οδηγίας 85/611/EOK, όπως ισχύει,

(γ) ελληνική δημόσια αρχή ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή επιχείρηση ή οργανισμός που ανήκει κατά 51% τουλάχιστον στο Δημόσιο,

(δ) δημόσιες αρχές ή δημόσιοι οργανισμοί οι οποίοι πληρούν όλα τα ακόλουθα κριτήρια:

- i) τους έχει ανατεθεί δημόσιο λειτούργημα σύμφωνα με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις Συνθήκες για τις Κοινότητες ή το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο,
- ii) η ταυτότητά τους είναι δημοσίως γνωστή, διαφανής και καθορισμένη,
- iii) οι δραστηριότητες και οι λογιστικές τους πρακτικές είναι διαφανείς,
- iv) είτε είναι υπόλογοι σε κοινοτικό θεσμικό όργανο ή σε αρχές κράτους- μέλους, είτε εφαρμόζονται κατάλληλες διαδικασίες που διασφαλίζουν την εποπτεία και τον έλεγχο της δραστηριότητάς τους.

Επίσης, τα ΠΙ εφαρμόζουν μέτρα απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας στην περίπτωση του ηλεκτρονικού χρήματος, κατά την έννοια του άρθρου 14 παράγραφος 3

του νόμου 3148/2003, εφόσον η νομισματική αξία που είναι αποθηκευμένη στο ηλεκτρονικό απόθεμα, αν αυτό δεν μπορεί να επαναφορτιστεί, δεν υπερβαίνει τα 150 ευρώ ή εφόσον το ηλεκτρονικό απόθεμα μπορεί να επαναφορτιστεί, το συνολικό ποσό των συναλλαγών για ένα ημερολογιακό έτος δεν υπερβαίνει τα 2.500 ευρώ. Εάν ο κομιστής εξαργυρώσει, βάσει της παραγράφου 6 του άρθρου 14 του νόμου 3148/2003, ποσό 1.000 ευρώ ή μεγαλύτερο κατά το ίδιο ημερολογιακό έτος, απαιτείται η επαλήθευση των στοιχείων της ταυτότητάς του.

5.2.3. Πελάτες υψηλού κινδύνου και μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας

Στις περιπτώσεις που τα ΠΙ εκτιμούν ότι υπάρχει αυξημένος κίνδυνος επιδεικνύουν αυξημένη δέουσα επιμέλεια, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο κεφάλαιο 4 της παρούσας, επαναξιολογώντας τουλάχιστον ετησίως τους πελάτες και τη συναλλακτική σχέση. Για το σκοπό αυτό συντάσσεται, από το κατάστημα ή την υπηρεσιακή μονάδα, συνοπτική έκθεση στην οποία αναφέρονται συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα της επαναξιολόγησης των πελατών υψηλού κινδύνου και αποστέλλεται στο Αρμόδιο Διευθυντικό Στέλεχος. Οι εκθέσεις τυγχάνουν επεξεργασίας από το Αρμόδιο Διευθυντικό Στέλεχος, το οποίο υποβάλλει συνολική έκθεση με εισήγηση διακοπής της επιχειρηματικής σχέσης με ορισμένους εξ' αυτών, στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΠΙ, για τη λήψη σχετικής απόφασης. Κατωτέρω καταγράφονται οι κατ' ελάχιστον κατηγορίες υψηλού κινδύνου.

- **Λογαριασμοί πελατών μη κατοίκων**

Για πελάτες που ο τόπος κατοικίας τους είναι εκτός Ελλάδος, ζητούνται οι ίδιες πληροφορίες και εφαρμόζονται οι ίδιες διαδικασίες που ισχύουν για την πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας πελατών που κατοικούν μόνιμα στην Ελλάδα. Ειδικότερα, ζητούνται ισχύοντα διαβατήρια (ή δελτία ταυτότητας για προερχόμενους από κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης) που έχουν εκδοθεί από την χώρα της υπηκοότητάς τους, και επιπλέον για τους εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης προερχόμενους προσωρινή άδεια παραμονής ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο, βίζα εισόδου ή σφραγίδα εισόδου, όπου αυτή απαιτείται. Περαιτέρω, όπου εγείρεται οποιαδήποτε αμφιβολία

για την ταυτότητα προσώπου, εξακριβώνονται τα στοιχεία των σχετικών εγγράφων και η γνησιότητα αυτών από την Πρεσβεία ή το Προξενείο της χώρας του, ή από αξιόπιστα ΠΙ που βρίσκονται στη χώρα προέλευσής του.

Οι πιο πάνω πληροφορίες είναι απαραίτητες για την τήρηση των διατάξεων περί περιοριστικών μέτρων που επιβάλλονται εναντίον διαφόρων χωρών ή προσώπων από τον ΟΗΕ ή την Ευρωπαϊκή Ένωση. Για το σκοπό αυτό πρέπει πάντοτε να καταγράφονται το ονοματεπώνυμο, ο αριθμός, η ημερομηνία και η χώρα έκδοσης του διαβατηρίου του πελάτη.

• Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα

Ι. Ως Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα (ΠΕΠ), νοούνται τα φυσικά πρόσωπα στα οποία έχει ή είχε ανατεθεί σημαντικό δημόσιο λειτούργημα, οι άμεσοι στενοί συγγενείς τους και τα πρόσωπα που είναι γνωστά ως στενοί συνεργάτες τους.

Σύμφωνα με το άρθρο 22 του Ν. 3691/2008, στα φυσικά πρόσωπα στα οποία έχει ή είχε ανατεθεί σημαντικό δημόσιο λειτούργημα συμπεριλαμβάνονται:

- α) Οι αρχηγοί κρατών, οι αρχηγοί κυβερνήσεων, οι υπουργοί, οι αναπληρωτές υπουργοί και οι υφυπουργοί,
- β) τα μέλη κοινοβουλίων,
- γ) τα μέλη ανώτατων δικαστηρίων, συνταγματικών δικαστηρίων και άλλων υψηλού επιπέδου δικαστικών οργάνων των οποίων οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε περαιτέρω ένδικα μέσα, πλην εξαιρετικών περιστάσεων,
- δ) τα μέλη ελεγκτικών δικαστηρίων,
- ε) τα μέλη διοικητικών συμβουλίων κεντρικών τραπεζών,
- στ) οι πρεσβευτές και οι επιτετραμμένοι διπλωμάτες,
- ζ) οι υψηλόβαθμοι αξιωματικοί ενόπλων δυνάμεων,
- η) τα μέλη διοικητικών, διαχειριστικών ή εποπτικών οργάνων κρατικών επιχειρήσεων.

Καμία από τις κατηγορίες που αναφέρονται στα σημεία (γ) έως (η) δεν αφορά πρόσωπα κατέχοντα ενδιάμεσες ή χαμηλές θέσεις της υπαλληλικής ιεραρχίας. Οι κατηγορίες που αναφέρονται ανωτέρω (β-ζ) περιλαμβάνουν τα λειτουργήματα που ασκούνται σε κοινοτικό και διεθνές επίπεδο.

Στους άμεσους στενούς συγγενείς των προσώπων που αναφέρονται στην ανωτέρω παράγραφο περιλαμβάνονται:

(α) ο (η) σύζυγος·

(β) κάθε σύντροφος που θεωρείται από την εθνική νομοθεσία ως ισοδύναμος (-η) με τον (την) σύζυγο·

(γ) τα φυσικά ή θετά παιδιά και οι σύζυγοι ή σύντροφοί τους·

(δ) οι γονείς.

Στα «πρόσωπα που είναι γνωστά ως στενοί συνεργάτες» περιλαμβάνονται:

(β) οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο είναι μόνος πραγματικός δικαιούχος νομικής

(α) οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο για το οποίο είναι γνωστό ότι είναι από κοινού πραγματικός δικαιούχος νομικής οντότητας ή νομικών σχημάτων με πρόσωπο αναφερόμενο στην πιο πάνω παράγραφο ή είναι γνωστό ότι συνδέεται με το πρόσωπο αυτό με οποιαδήποτε άλλη στενή επιχειρηματική σχέση-οντότητας ή νομικών σχημάτων, τα οποία είναι γνωστό ότι συστάθηκαν προς όφελος προσώπου που αναφέρεται στην πιο πάνω παράγραφο.

Με την επιφύλαξη της εφαρμογής των αυξημένων μέτρων δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, ανάλογα με το βαθμό κινδύνου, το πρόσωπο που παύει να κατέχει σημαντικό δημόσιο λειτούργημα για περίοδο ενός έτους δεν θεωρείται υποχρεωτικά από τα ΠΙ ως ΠΕΠ.

II. Τα ΠΙ υιοθετούν τα πιο κάτω πρόσθετα μέτρα δέουσας επιμέλειας όταν συνάπτουν επιχειρηματική σχέση με ΠΕΠ:

α) εφαρμόζουν τις κατάλληλες διαδικασίες, ανάλογα με το βαθμό κινδύνου, για να καθορίζουν εάν ο πελάτης είναι ΠΕΠ,

β) εξασφαλίζουν την έγκριση από τα ανώτερα διοικητικά στελέχη για τη σύναψη επιχειρηματικών σχέσεων με τους πελάτες αυτούς,

γ) λαμβάνουν επαρκή μέτρα για να διαπιστώνουν την πηγή του πλούτου και την προέλευση των κεφαλαίων τα οποία αφορά η επιχειρηματική σχέση ή η συναλλαγή,

δ) διενεργούν αυξημένη και συνεχή παρακολούθηση της επιχειρηματικής σχέσης.

III. Στην περίπτωση λογαριασμών νομικών προσώπων και λοιπών οντοτήτων, οι εφαρμοζόμενες διαδικασίες έχουν ως στόχο να εξακριβωθεί κατά πόσον οι πραγματικοί δικαιούχοι, νόμιμοι εκπρόσωποι και πρόσωπα εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται τον οικείο λογαριασμό αποτελούν ΠΕΠ. Σε περίπτωση εντοπισμού ενός από των πιο πάνω ως ΠΕΠ, τότε αυτόματα ο λογαριασμός των νομικών προσώπων και

λοιπών νομικών οντοτήτων θα υπόκειται στα μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας που αναφέρονται στο νόμο και την παρούσα απόφαση.

IV. Ως προς τα ΠΕΠ τα οποία είναι εγκατεστημένα στην Ελλάδα, εφαρμόζονται μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας.

- **Εταιρείες με ανώνυμες μετοχές**

Τα ΠΙ εφαρμόζουν κατ' ελάχιστον τα παρακάτω πρόσθετα μέτρα επιμέλειας σε εταιρείες με ανώνυμες μετοχές:

i. Προβαίνουν στην πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας των πραγματικών δικαιούχων, των νομίμων εκπροσώπων και των ατόμων που είναι εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται τους τραπεζικούς λογαριασμούς της εταιρείας, πριν από το άνοιγμα του λογαριασμού, με τη βοήθεια αξιόπιστων και ανεξάρτητων πηγών ή/και με επίσκεψη στα γραφεία της εταιρείας για το σκοπό αυτό.

ii. Συγκρίνουν σε τακτά χρονικά διαστήματα την πραγματική κίνηση του λογαριασμού με την αναμενόμενη, σύμφωνα με το οικονομικό/ συναλλακτικό της προφίλ. Σημαντικές αποκλίσεις διερευνώνται και τα αποτελέσματα καταχωρούνται στο σχετικό φάκελο της εταιρείας.

iii. Λαμβάνουν γραπτή δήλωση από το νόμιμο εκπρόσωπο με την οποία δεσμεύεται ότι, σε περίπτωση που οι μετοχές των πραγματικών δικαιούχων μεταβιβαστούν σε τρίτο ή συμβεί οποιαδήποτε ουσιώδη μεταβολή στο καθεστώς της εταιρείας, αυτός θα το ανακοινώσει αμέσως στο ΠΙ, εκτός αν υπάρχει αντίστοιχη δέσμευση σε συναφθείσα με την εταιρεία σύμβαση. Εάν υπάρξει αλλαγή στους πραγματικούς δικαιούχους της εταιρείας, τα ΠΙ εξετάζουν κατά πόσον ενδείκνυται η συνέχιση της επιχειρηματικής σχέσης.

iv. Λαμβάνουν υπόψη την σχετική βάση πληροφοριών που υπάρχει στην ηλεκτρονική διεύθυνση του Εθνικού Τυπογραφείου www.et.gr, προκειμένου να διαπιστώνουν

αλλαγές στο ιδιοκτησιακό καθεστώς της εταιρείας ή άλλες ουσιώδεις μεταβολές (όπως λύση, εκκαθάριση κ.ά.).

ν. Εξετάζουν αν η εταιρεία που ζητεί το άνοιγμα λογαριασμού έχει εγκαταστήσει την κεντρική της διοίκηση, υποκαταστήματα, θυγατρικές εταιρείες ή δραστηριοποιείται με οποιοδήποτε τρόπο σε άλλες χώρες.

Λογαριασμοί υπεράκτιων εταιριών (εταιριών εξωχώριων δραστηριοτήτων) και εταιριών ειδικού σκοπού

Στις περιπτώσεις που ο συναλλασσόμενος είναι εταιρεία εξωχώριων δραστηριοτήτων, δηλαδή δεν έχει εμπορική ή παραγωγική δραστηριότητα στον τόπο εγκατάστασής της, όπως η υπεράκτια (off-shore) εταιρεία ή η εταιρεία του Α.Ν. 89/67, όπως ισχύει, ή είναι οντότητα ειδικού σκοπού (special purpose vehicle) επιδεικνύεται από τα ΠΙ αυξημένη δέουσα επιμέλεια.

Για τον καθορισμό των χωρών στις οποίες λειτουργούν υπεράκτιες (εξωχώριες) εταιρείες λαμβάνεται υπόψη η απόφαση του Υφυπουργού Οικονομικών 1108437/2565/ΔΟΣ (ΦΕΚ Β. 1590/16-11-2005) ή οποιαδήποτε κανονιστική πράξη την έχει τροποποιήσει ή αντικαταστήσει.

Τα ΠΙ εφαρμόζουν κατ' ελάχιστον τα παρακάτω πρόσθετα μέτρα επιμέλειας για τις ανωτέρω εταιρείες:

Λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για την πλήρη διαπίστωση της διάρθρωσης της κυριότητας και του ελέγχου της εταιρείας και την εξακρίβωση της ταυτότητας των πραγματικών δικαιούχων φυσικών προσώπων. Για τον εντοπισμό των πραγματικών δικαιούχων απαιτείται: (i) είτε η έγγραφη δήλωση του νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας με την προσκόμιση επικυρωμένων αντιγράφων πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητάς τους (ii) είτε η πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητάς τους από αρμόδιο για τις χρηματοδοτήσεις στέλεχος του ΠΙ, ύστερα από έγκριση ανώτερου διευθυντικού στελέχους, βάσει εγγράφων, δεδομένων ή πληροφοριών από αξιόπιστη και ανεξάρτητη πηγή. Στην τελευταία περίπτωση, τα ΠΙ τηρούν φάκελο της υπεράκτιας εταιρείας, όπου φυλάσσονται όλα τα σχετικά έγγραφα, τα οποία είναι επικαιροποιημένα και τίθενται, εφόσον ζητηθούν αρμοδίως, στη διάθεση της Τράπεζας της Ελλάδος.

•Λαμβάνουν γραπτή δήλωση από το νόμιμο εκπρόσωπο με την οποία δεσμεύεται ότι, σε περίπτωση που οι μετοχές των πραγματικών δικαιούχων μεταβιβαστούν σε τρίτο ή

συμβεί οποιαδήποτε σημαντική μεταβολή στο καθεστώς της εταιρείας, θα το ανακοινώσει άμεσα στο ΠΙ. Εάν υπάρξει αλλαγή στους πραγματικούς δικαιούχους της εταιρείας, τα ΠΙ εξετάζουν κατά πόσον ενδείκνυται η συνέχιση της επιχειρηματικής σχέσης.

• Συγκρίνουν σε τακτά χρονικά διαστήματα την πραγματική κίνηση του λογαριασμού της εταιρείας με την αναμενόμενη, σύμφωνα με το οικονομικό/συναλλακτικό της προφίλ. Σημαντικές αποκλίσεις διερευνώνται και τα αποτελέσματα καταχωρούνται στο σχετικό φάκελο της εταιρείας.

• **Στερούμενα νομικής προσωπικότητας σχήματα ή οντότητες, που διαχειρίζονται κεφάλαια ή άλλες ομάδες περιουσιακών στοιχείων**

Τα σχήματα εμπιστευματικής διαχείρισης δεν αποτελούν χωριστή νομική οντότητα και, ως εκ τούτου, η σύναψη της επιχειρηματικής σχέσης γίνεται μέσω των εμπιστευματοδόχων, οι οποίοι ενεργούν εκ μέρους του εμπιστεύματος. Τα ΠΙ λαμβάνουν εύλογα μέτρα, αναλόγως του βαθμού κινδύνου, για να κατανοήσουν τη διάρθρωση της κυριότητας και του ελέγχου του εμπιστεύματος.

Όταν τα ΠΙ συνάπτουν τέτοιες σχέσεις διαπιστώνουν και επαληθεύουν: το όνομα και την ημερομηνία σύστασης, την ταυτότητα των εμπιστευματοπαρόχων, εμπιστευματοδόχων και πραγματικών δικαιούχων, τη φύση και το σκοπό της σύστασης και των δραστηριοτήτων του σχήματος αυτού καθώς και την πηγή και προέλευση των χρημάτων. Τα ΠΙ λαμβάνουν αντίγραφα των σχετικών εγγράφων σύστασης του εμπιστεύματος και κάθε άλλη αναγκαία πληροφορία για τους πραγματικούς δικαιούχους και τηρούν τα σχετικά στοιχεία και πληροφορίες στο φάκελο του πελάτη.

Για τους σκοπούς της παρούσας παραγράφου ως πραγματικός δικαιούχος νοείται:

- i. το φυσικό πρόσωπο ή τα φυσικά πρόσωπα που δικαιούνται ποσοστό 25% τουλάχιστον των περιουσιακών στοιχείων της νομικής οντότητας ή του νομικού σχήματος, εφόσον οι μελλοντικοί δικαιούχοι έχουν ήδη προσδιορισθεί,
- ii. η κατηγορία προσώπων προς το συμφέρον της οποίας κυρίως έχει συσταθεί ή λειτουργεί η νομική οντότητα ή το νομικό σχήμα, εφόσον οι δικαιούχοι του νομικού προσώπου ή του νομικού σχήματος δεν έχουν προσδιορισθεί ακόμη,

iii. το φυσικό πρόσωπο ή τα φυσικά πρόσωπα που ασκούν έλεγχο σε ποσοστό 25% τουλάχιστον επί των περιουσιακών στοιχείων της νομικής οντότητας ή του νομικού σχήματος.

- **Λογαριασμοί ενώσεων προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα**

Στις περιπτώσεις λογαριασμών στο όνομα φορέων, οργανισμών, οργανώσεων, σωματείων, κοινωνιών και άλλων μορφών ενώσεων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ή κοινωφελούς σκοπού, καθώς και αφανών εταιρειών, τα ΠΙ βεβαιώνονται για τη νομιμότητα της σύστασης και των σκοπών λειτουργίας τους, ζητώντας την προσκόμιση επικυρωμένου αντίγραφου της συστατικής πράξης τους (καταστατικού, ιδιωτικού συμφωνητικού, κ.ά.), της άδειας λειτουργίας τους, του πιστοποιητικού εγγραφής τους και του αριθμού μητρώου τους που τηρείται σε οποιαδήποτε δημόσια αρχή. Για τους λογαριασμούς οντοτήτων της κατηγορίας αυτής εξακριβώνεται η ταυτότητα όλων των ατόμων που έχουν δικαίωμα υπογραφής και διαχείρισης του λογαριασμού, σύμφωνα με τις διαδικασίες προσδιορισμού της ταυτότητας φυσικών προσώπων που αναφέρονται στην παρούσα πράξη.

- **Λογαριασμοί διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων σημαντικών πελατών**

Τα ΠΙ λαμβάνουν τα εξής πρόσθετα μέτρα επιμέλειας στην περίπτωση που αναλαμβάνουν τη διαχείριση χαρτοφυλακίου περιουσιακών στοιχείων σημαντικών πελατών:

- Έγκριση από ανώτερο διευθυντικό στέλεχος της αποδοχής νέων σημαντικών πελατών που ανοίγουν λογαριασμούς διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων
- Πιστοποίηση ταυτότητας όλων των πραγματικών δικαιούχων των εν λόγω λογαριασμών
- Εξακρίβωση εάν δικαιούχος του λογαριασμού είναι Πολιτικώς Εκτεθειμένο Πρόσωπο
- Προσδιορισμός της πηγής των κεφαλαίων των περιουσιακών στοιχείων που τίθενται υπό διαχείριση και της αναμενόμενης χρήσης του λογαριασμού από τους δικαιούχους
- Έλεγχος εάν η κίνηση του λογαριασμού είναι συνεπής με το οικονομικό/συναλλακτικό προφίλ των δικαιούχων και με το σκοπό για τον οποίο ανοίχθηκε.

- **Έναρξη Επιχειρηματικής Σχέσης & Συναλλαγές χωρίς φυσική παρουσία του πελάτη**

Τα ΠΙ που παρέχουν στους πελάτες τους τη δυνατότητα να εκτελούν συναλλαγές χωρίς φυσική παρουσία και ειδικά το άνοιγμα λογαριασμού (μέσω τηλεφώνου, διαδικτύου κλπ) υιοθετούν ειδικές και κατάλληλες οργανωτικές, λειτουργικές και τεχνολογικές διαδικασίες που εξασφαλίζουν την συμμόρφωσή τους στις απαιτήσεις του Ν. 3691/2008 και της παρούσας απόφασης, σχετικά με την πιστοποίηση ταυτότητας των συναλλασσομένων, προς αντιμετώπιση του υψηλότερου κινδύνου που παρουσιάζουν οι περιπτώσεις αυτές, ιδίως δε εφαρμόζουν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα μέτρα:

- i. διασφαλίζουν ότι η ταυτότητα του πελάτη εξακριβώνεται με πρόσθετα αποδεικτικά έγγραφα, δεδομένα ή πληροφορίες,
 - ii. λαμβάνουν συμπληρωτικά μέτρα για τον έλεγχο ή την πιστοποίηση των υποβληθέντων εγγράφων ή απαιτούν επιβεβαιωτική πιστοποίηση από πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό εγκατεστημένο σε χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή κράτος με ισοδύναμο καθεστώς εποπτείας,
 - iii. διασφαλίζουν ότι η πρώτη πληρωμή, στο πλαίσιο της επιχειρηματικής σχέσης ή των μεμονωμένων συναλλαγών, πραγματοποιείται μέσω λογαριασμού, ο οποίος έχει ανοιχθεί επ' ονόματι του πελάτη σε ΠΙ εγκατεστημένο σε χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή κράτους με ισοδύναμο καθεστώς εποπτείας,
 - iv. επαληθεύουν το ονοματεπώνυμο, διεύθυνση και υπογραφή του πελάτη από ΠΙ που λειτουργεί στη χώρα καταγωγής του,
 - v. λαμβάνουν συστατική επιστολή από τρίτο υπόχρεο πρόσωπο που εφαρμόζει τις διαδικασίες πιστοποίησης του Ν. 3691/2008,
 - vi. ζητούν από τον πελάτη την αποστολή στο ΠΙ των επικυρωμένων φωτοαντιγράφων των εγγράφων πιστοποίησης ταυτότητας π.χ. διαβατήριο, δελτίο ταυτότητας,
- Οι ίδιες απαιτήσεις που καθορίζονται πιο πάνω σε σχέση με φυσικά πρόσωπα, εφαρμόζονται για εταιρείες ή οργανισμούς που ζητούν το άνοιγμα λογαριασμού μέσω του ταχυδρομείου ή του διαδικτύου.

- **Διασυνοριακές σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης**

Όσον αφορά τις διασυνοριακές σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης με τραπεζικά ιδρύματα τρίτων χωρών, τα ΠΙ:

α) Συγκεντρώνουν επαρκείς πληροφορίες σχετικά με το ίδρυμα τραπεζικής ανταπόκρισης για να κατανοήσουν πλήρως το είδος και τη φύση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του και να εκτιμήσουν, από τις δημόσια διαθέσιμες πληροφορίες, τη φήμη του ιδρύματος και την ποιότητα της εποπτείας που ασκείται επ' αυτού,

β) αξιολογούν τους ελέγχους του ιδρύματος τραπεζικής ανταπόκρισης κατά της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,

γ) λαμβάνουν υπόψη τις εκθέσεις αξιολόγησης χωρών της Ομάδας Χρηματοπιστωτικής Δράσης (FATF), του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Παγκόσμιας Τράπεζας, καθώς και άλλων ανεξάρτητων και αξιόπιστων πηγών, για την αξιολόγηση της επάρκειας του συστήματος πρόληψης του ΞΧ και του ΧΤ της χώρας εγκατάστασης του ιδρύματος τραπεζικής ανταπόκρισης,

δ) λαμβάνουν από το ίδρυμα τραπεζικής ανταπόκρισης, συμπληρωμένο και υπογεγραμμένο ερωτηματολόγιο όπως, ενδεικτικά, το ερωτηματολόγιο της Ομάδας Wolfsberg, στο οποίο καταγράφονται οι πολιτικές και διαδικασίες του ΠΙ για την πρόληψη του ΞΤ και της ΧΤ,

ε) εξασφαλίζουν την έγκριση ανώτερων διοικητικών στελεχών πριν από τη σύναψη νέων σχέσεων τραπεζικής ανταπόκρισης,

στ) διευκρινίζουν με σαφή τρόπο τις δικές τους αρμοδιότητες και αυτές του ιδρύματος τραπεζικής ανταπόκρισης, στα πλαίσια της σύμβασης τραπεζικής ανταπόκρισης,

ζ) διασφαλίζουν ότι το ίδρυμα τραπεζικής ανταπόκρισης, στους λογαριασμούς πλάγιας πρόσβασης, έχει ελέγξει την ταυτότητα και εφαρμόζει συνεχή έλεγχο των πελατών που έχουν πρόσβαση σε αυτούς και ότι μπορεί να παράσχει χωρίς καθυστέρηση στοιχεία και δεδομένα σχετικά με τη δέουσα επιμέλεια ως προς τους πελάτες, κατόπιν αιτήματος του ΠΙ.

Τα ΠΙ απαγορεύεται να συνάπτουν ή να συνεχίζουν σχέση τραπεζικής ανταπόκρισης με εικονική τράπεζα και απαγορεύεται να συνάπτουν ή να συνεχίζουν σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης με τράπεζα η οποία είναι γνωστό ότι επιτρέπει να χρησιμοποιούνται οι λογαριασμοί της από εικονικές τράπεζες.

- **Χώρες οι οποίες δεν εφαρμόζουν επαρκώς τις συστάσεις της FATF**

Τα ΠΙ εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή τις συναλλαγές και εφαρμόζουν επιπρόσθετες διαδικασίες συνεχούς παρακολούθησης επιχειρηματικών σχέσεων και συναλλαγών με πρόσωπα, φυσικά ή νομικά, συμπεριλαμβανομένων πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών, που προέρχονται από χώρες που χαρακτηρίζονται από τη FATF ως μη συνεργάσιμες ή χώρες που δεν εφαρμόζουν ή εφαρμόζουν ανεπαρκώς τις συστάσεις της FATF.

Όλες οι συναλλαγές με πρόσωπα, φυσικά ή νομικά, από τις χώρες αυτές, πρέπει να εξετάζονται με ιδιαίτερη προσοχή και, εάν μετά την εξέταση της συναλλαγής υπάρχουν αμφιβολίες ως προς τη νόμιμη προέλευση των κεφαλαίων, υποβάλλεται αναφορά στην Επιτροπή Καταπολέμησης. Τα αποτελέσματα της εξέτασης πρέπει να καταγράφονται και να τηρούνται σε αρχείο για τουλάχιστον πέντε έτη, με συνημμένα τα αποδεικτικά έγγραφα.

Για τον προσδιορισμό του κινδύνου που παρουσιάζει μια χώρα, από πλευράς ΞΧ και ΧΤ, και τη σχετική αξιολόγησή της, τα ΠΙ λαμβάνουν υπόψη τους τα εξής στοιχεία:

- ανακοινώσεις της Ομάδας Χρηματοπιστωτικής Δράσης (FATF) σχετικά με χώρες ή περιοχές που δεν εφαρμόζουν επαρκώς τις συστάσεις της,
- εκθέσεις αξιολόγησης χωρών που εκδίδονται από τη FATF, τα περιφερειακά σώματα που έχουν συσταθεί και λειτουργούν στα πρότυπά της (π.χ. Επιτροπή Moneyval του Συμβουλίου της Ευρώπης), το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Παγκόσμια Τράπεζα,
- κατάλογο των χωρών ή περιοχών, οι οποίες σύμφωνα με την Κοινή Θέση της Επιτροπής για την Πρόληψη της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας, που επικουρεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, διαθέτουν κανονιστικό πλαίσιο ισοδύναμο με το κοινοτικό,
- χώρες που χαρακτηρίζονται από τη FATF ως μη συνεργάσιμες ή ως φορολογικοί παράδεισοι,
- κατάλογοι Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ηνωμένων Εθνών, και OFAC (Office of Financial Assets Control) με πρόσωπα ή οντότητες για τα οποία έχουν εκδοθεί περιοριστικά μέτρα,
- χώρες-μέλη της FATF,
- εφαρμογή των σχετικών οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- αρχές του Wolfsberg Group

• χώρες που έχουν επικυρώσει τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1988 για τη διακίνηση των ναρκωτικών.

- **Συναλλαγές σε μετρητά**

Τα ΠΙ εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή συναλλαγές σε μετρητά σημαντικού ύψους, προκειμένου να διαπιστώσουν την προέλευση των μετρητών και κατά πόσον το ύψος και η φύση της συναλλαγής συνάδει με το οικονομικό/συναλλακτικό προφίλ του πελάτη. Τα ΠΙ λαμβάνουν, πέραν των μέτρων δέουσας επιμέλειας που αναφέρονται στην παρ. 5.4 στοιχείο νί, τα αποδεικτικά έγγραφα και όλα τα στοιχεία που κρίνουν απαραίτητα προκειμένου να τεκμηριώνουν την αναγκαιότητα εκτέλεσης κάθε συναλλαγής σημαντικού ύψους σε μετρητά.

Σε περίπτωση αιτήματος ανάληψης ποσού μεγαλύτερου των €250.000 σε μετρητά, τα χρήματα συνιστάται να αποδίδονται στον πελάτη μέσω έκδοσης τραπεζικής επιταγής ή εντολής πληρωμής σε τραπεζικό λογαριασμό, εκτός αν συντρέχουν ειδικοί και επαρκώς τεκμηριωμένοι λόγοι που καθιστούν αναγκαία την ανάληψη σε μετρητά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΓΕΝΙΚΗ Κ ΕΙΔΙΚΗ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΑΣΥΝΗΘΩΝ Η΄ ΥΠΟΠΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

6.1. ΓΕΝΙΚΗ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΑΣΥΝΗΘΩΝ Ή ΥΠΟΠΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡ.13-14 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4 ΤΟΥ Ν.3691/2008

6.1.1. Ορισμός ασυνήθους και ύποπτης συναλλαγής ή δραστηριότητας

Ως ασυνήθης συναλλαγή ή δραστηριότητα νοείται εκείνη που δεν συνάδει με την συναλλακτική επιχειρηματική ή επαγγελματική συμπεριφορά του συναλλασσόμενου ή

του πραγματικού δικαιούχου ή με την οικονομική τους επιφάνεια ή που δεν έχουν προφανή σκοπό ή κίνητρο οικονομικής, επαγγελματικής ή προσωπικής φύσεως.

Ως **ύποπτη** συναλλαγή ή δραστηριότητα νοείται εν γένει εκείνη που μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι ασυμβίβαστη με τις γνωστές και νόμιμες εργασίες του πελάτη ή τις προσωπικές του δραστηριότητες ή με το συνηθισμένο κύκλο εργασιών του συγκεκριμένου λογαριασμού. Οι Εταιρείες οφείλουν να εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή κάθε ύποπτη συναλλαγή. Σε κάθε περίπτωση οι Εταιρείες εξετάζουν τις επιχειρηματικές σχέσεις και συναλλαγές με πελάτες που προέρχονται από χώρες που χαρακτηρίζονται από τη FATF ως μη συνεργαζόμενες χώρες. Τα αποτελέσματα της εξέτασης των ύποπτων συναλλαγών τηρούνται εγγράφως ή σε ηλεκτρονική μορφή με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του άρθρου 13. Οι σχετικές αναφορές των υπαλλήλων πρέπει να είναι αιτιολογημένες και καταχωρούνται σε ειδικό αρχείο και φέρουν ημερομηνία και την υπογραφή του υπαλλήλου.

6.1.2. ΔΙΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΣ ΥΠΟΔΗΛΩΝΟΥΝ ΞΕΠΛΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

1 Παροχή ανεπαρκών ή ύποπτων πληροφοριών και στοιχείων για την πιστοποίηση της ταυτότητάς του πελάτη

1.1. Πελάτης κατά τη σύναψη σύμβασης με πιστωτικό ίδρυμα – για παράδειγμα, κατά το άνοιγμα λογαριασμού – ή με χρηματοπιστωτικό οργανισμό, χρησιμοποιεί έγγραφα από τα οποία δεν μπορούν να πιστοποιηθούν τα στοιχεία της ταυτότητάς του ή παρουσιάζει στοιχεία ταυτότητας που φαίνονται ασυνήθη ή ύποπτα, δίνει ανεπαρκείς ή ανακριβείς πληροφορίες ή διαπιστώνεται ότι έδωσε πληροφορίες που είναι εξαιρετικά δύσκολο ή δαπανηρό για τα ιδρύματα να τις επαληθεύσουν.

1.2. Αντιπρόσωπος εταιρείας που επιχειρεί να συνάψει σύμβαση για λογαριασμό εταιρείας – για παράδειγμα, να ανοίξει νέο λογαριασμό – διστάζει να δώσει πληροφορίες ή παρέχει ανεπαρκείς πληροφορίες για τη φύση και το σκοπό των εργασιών της εταιρείας, για τον τόπο της εγκατάστασής της, την προσδοκώμενη κίνηση

των λογαριασμών της, τις προηγούμενες δοσοληψίες της με Π.Ι τα ονόματα των υπαλλήλων και διευθυντών της ή άλλες αιτούμενες πληροφορίες.

1.3. Πελάτης που προτίθεται ν' αγοράσει διαπραγματεύσιμους τίτλους, δεν ανταποκρίνεται με προθυμία στην απαίτηση του υπαλλήλου του πιστωτικού ιδρύματος ή χρηματοπιστωτικού οργανισμού να καταγράψει τα στοιχεία της ταυτότητάς του, όταν η συναλλαγή είναι αξίας ποσού άνω του απαιτούμενου ορίου.

1.4. Πελάτης κάνει συχνές συναλλαγές ή συναλλαγές μεγάλης αξίας και η τράπεζα ή ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός δε διαθέτει ιστορικό ή αρχείο με στοιχεία προηγούμενης ή παρούσας επαγγελματικής εμπειρίας του.

1.5. Πελάτης αρνείται να δώσει επαρκείς πληροφορίες για την ταυτότητά του, γεγονός που υπό κανονικές συνθήκες θα του εξασφαλίσει πιστώσεις ή άλλες χρήσιμες τραπεζικές υπηρεσίες.

1.6. Γίνεται πίστωση λογαριασμού δικαιούχου από πληθώρα ατόμων χωρίς επαρκή αιτιολόγηση.

1.7. Σε εντολές πληρωμών, ο εντολέας δεν ανταποκρίνεται πρόθυμα στην απαίτηση της τράπεζας ή του χρηματοπιστωτικού οργανισμού που θα εκτελέσει την εντολή πληρωμής για καταγραφή των στοιχείων της ταυτότητάς του και των στοιχείων της συναλλαγής.

1.8. Ο πελάτης δεν ανταποκρίνεται με προθυμία ή προσπαθεί να πείσει ή να παρεμποδίσει τον υπάλληλο του πιστωτικού ιδρύματος ή χρηματοπιστωτικού οργανισμού από το να καταγράψει τις αναγκαίες πληροφορίες που αφορούν την ταυτότητά του ή να συμπληρώσει τα έγγραφα της συναλλαγής με τα απαιτούμενα στοιχεία, ή ομάδα πελατών προσπαθούν να πείσουν τον υπάλληλο να μην καταγράψει τα στοιχεία της συναλλαγής, ώστε να μην τηρηθεί ο απαιτούμενος τύπος της συναλλαγής, παρεμποδίζοντας έτσι την εξέλιξη της συναλλαγής.

1.9. Οιαδήποτε συναλλαγή με αντιπρόσωπο εταιρίας όπου η ταυτότητα του τελικού δικαιούχου ή συναλλασσομένου είναι άγνωστη ή ανεπαρκώς προσδιοριζόμενη, σε αντίθεση με τη συνήθη διαδικασία για αυτόν τον τύπο των εργασιών.

1.10. Μια τράπεζα δεν μπορεί να εντοπίσει τον πραγματικό δικαιούχο του λογαριασμού ανταπόκρισης ή το δικαιούχο συγκεντρωτικών λογαριασμών.

1.11. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίδεται σε πελάτη που είναι συστημένος από ξένο υποκατάστημα ή θυγατρική πιστωτικού ιδρύματος, ή άλλο πιστωτικό ίδρυμα που είναι εγκατεστημένο σε χώρες όπου γίνεται παραγωγή και διακίνηση ναρκωτικών.

1.12. Ποσά κατατίθενται ή αναλαμβάνονται και είναι λίγο κάτω από τα όρια που απαιτούνται για την εφαρμογή της διαδικασίας πιστοποίησης της ταυτότητας του πελάτη ή καταγραφής της συναλλαγής.

2. Ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων

2.1. Πελάτης καταθέτει κεφάλαια σε διάφορα μικρά ποσά, που συνενώνονται ακολούθως σε κύριο λογαριασμό και μεταφέρονται εκτός της χώρας, ειδικώς προς ή μέσω μιας περιοχής ειδικού ενδιαφέροντος (π.χ. χώρες χαρακτηρισμένες ως μη συνεργάσιμες από εθνικές αρχές ή τη FATF).

2.2. Λογαριασμοί φυσικών ή νομικών προσώπων, οι οποίοι δεν εμφανίζουν κανονική δραστηριότητα, αλλά χρησιμοποιούνται μόνο για κινήσεις κεφαλαίων στο εξωτερικό.

2.3. Μεταφορές κεφαλαίων από και προς χώρες που θεωρούνται φορολογικοί παράδεισοι ή καταφύγια τραπεζικού απορρήτου ή από και προς μια γεωγραφική περιοχή υψηλού κινδύνου, χωρίς εμφανή επιχειρηματικό λόγο ή όταν η εν λόγω δραστηριότητα δεν συνδέεται με την επιχειρηματική δραστηριότητα ή το ιστορικό του πελάτη, ή πελάτης αποδέχεται τακτικά μεγάλου ύψους εμβάσματα από χώρες που είναι γνωστές για την παραγωγή, επεξεργασία ή διακίνηση ναρκωτικών, ή όπου υπάρχουν επικηρυγμένες τρομοκρατικές οργανώσεις.

2.4. Διενεργούνται συναλλαγές που αφορούν “back to back” καταθέσεις/δάνεια, όταν οι συναλλαγές αυτές πραγματοποιούνται σε υποκαταστήματα και θυγατρικές εταιρείες πιστωτικών ιδρυμάτων, που εδρεύουν σε χώρες που είναι γνωστές για την παραγωγή και διακίνηση ναρκωτικών και εμπορία ανθρώπων, κλπ.

2.5. Πολλές μικρές εισερχόμενες μεταφορές κεφαλαίων ή καταθέσεις πραγματοποιούνται με τη χρήση τραπεζικών επιταγών (checks) και χρηματικών εντολών. Σχεδόν αμέσως όλες ή οι περισσότερες μεταφορές κεφαλαίων ή καταθέσεις γίνονται σε άλλη πόλη ή χώρα με τρόπο ασυμβίβαστο με την επιχειρηματική δραστηριότητα ή το ιστορικό του πελάτη.

2.6. Εισερχόμενες μεταφορές κεφαλαίων μεγάλων ποσών εισπράττονται στο όνομα ενός ξένου πελάτη, χωρίς να υπάρχει σαφής λόγος ή να παρέχονται ικανοποιητικές εξηγήσεις.

2.7. Η κίνηση κεφαλαίων είναι ανεξήγητη, επαναλαμβανόμενη ή εμφανίζει ασυνήθεις μορφές.

2.8. Αποδοχή πληρωμών ή εισπράξεων χωρίς εμφανείς δεσμούς με νόμιμες συμβάσεις, αγαθά ή υπηρεσίες.

2.9. Κεφάλαια αποστέλλονται ή λαμβάνονται από το ίδιο πρόσωπο από και προς διαφορετικούς λογαριασμούς.

2.10. Πελάτης πραγματοποιεί τακτικές και μεγάλου ύψους πληρωμές συμπεριλαμβανομένων και ηλεκτρονικών μεταφορών κεφαλαίων, που δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως συναλλαγές «καλής πίστεως» (bona fide).

2.11. Γίνονται συνεχείς πιστώσεις τραπεζικού λογαριασμού με ταξιδιωτικές επιταγές σε ξένο συνάλλαγμα, οι οποίες μάλιστα προέρχονται από το εξωτερικό.

2.12. Πραγματοποιούνται αδικαιολόγητες ηλεκτρονικές μεταφορές κεφαλαίων με σκοπό την παρεμπόδιση ανίχνευσης των τελικών δικαιούχων.

2.13. Γίνονται τακτικές μεταφορές κεφαλαίων σε μη πελάτη της τράπεζας.

2.14. Πραγματοποιείται μεταφορά κεφαλαίων, της οποίας ο σκοπός δεν είναι σύμφωνος με την επαγγελματική δραστηριότητα του πελάτη.

Συναλλαγή «Back-to-back» = συναλλαγή στην οποία οι συμβαλλόμενοι συναλλάσσονται σε ένα νόμισμα έναντι μιας άλλης συναλλαγής που εκφράζεται σε άλλο νόμισμα, για συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Στη συμφωνημένη λήξη εκπληρώνουν τη σύμβαση στο νόμισμα του άλλου αντισυμβαλλόμενου.

2.15. Πραγματοποιούνται επαναλαμβανόμενες μεταφορές κεφαλαίων σε δικαιούχο στο εξωτερικό με την εντολή ο δικαιούχος να πληρωθεί σε μετρητά.

2.16. Δίδονται εντολές μεταφοράς κεφαλαίων για τις οποίες ο εντολέας πληρώνει με πολλά διαφορετικά μέσα πληρωμών, π.χ. τραπεζικές επιταγές διαφόρων τραπεζών ή μέσω πολλαπλών εμβασμάτων μικρού ποσού από το εξωτερικό.

2.17. Δίδεται εντολή μεταφοράς κεφαλαίων προς το εξωτερικό και στη συνέχεια γίνεται αντίστοιχα λήψη ισόποσων κεφαλαίων στο όνομα του εντολέα από διαφορετική χώρα ή/και χρηματοπιστωτικό ίδρυμα.

- 2.18.** Πραγματοποιούνται διασυνοριακά εμβάσματα από το εξωτερικό προς πελάτη στην Ελλάδα, ο οποίος στη συνέχεια εκδίδει επιταγές ή χρησιμοποιεί άλλα μέσα πληρωμής στο όνομα τρίτων.
- 2.19.** Εμβάσματα αξίας μικρών ποσών λαμβάνονται στο όνομα πελάτη, ο οποίος στη συνέχεια δίδει εντολή διασυνοριακής μεταφοράς μεγάλων ποσών.
- 2.20.** Υποπτες κινήσεις κεφαλαίων πραγματοποιούνται από μία τράπεζα σε άλλη και μετά τα κεφάλαια γυρίζουν στην πρώτη τράπεζα.
- 2.21.** Παρατηρείται μεγάλη κίνηση κεφαλαίων προς και από το εξωτερικό, ενώ η εταιρία δεν έχει εισαγωγές και εξαγωγές αγαθών ή υπηρεσιών.

3.Δραστηριότητα ασύμβατη με την επιχειρηματική δραστηριότητα του πελάτη

- 3.1.** Σημαντική αύξηση καταθέσεων χωρίς αντίστοιχη αύξηση της δραστηριότητας της επιχείρησης (δύναται να αποτελεί ένδειξη ανάμιξης νομίμων εσόδων με έσοδα από εγκληματικές δραστηριότητες).
- 3.2.** Κατάθεση μεγάλων ποσών σε μετρητά, τα οποία δικαιολογούνται από τη φύση εργασιών της επιχείρησης, χωρίς αντίστοιχες αναλήψεις μετρητών.
- 3.3.** Συναλλαγές εμπορικής εταιρείας, της οποίας ιδιαίτερα οι καταθέσεις και αναλήψεις από ή σε λογαριασμούς πραγματοποιούνται κατά κανόνα με μετρητά παρά με επιταγές, γραμμάτια ή συναλλαγματικές κλπ, δηλ. δεν χρησιμοποιούνται ευρέως, τα συνήθη αξιόγραφα και μέσα πληρωμής, για την τακτοποίηση εμπορικών συναλλαγών.
- 3.4.** Τραπεζικός λογαριασμός που τηρείται στο όνομα φυσικού ή νομικού προσώπου, ειδικότερα δε στο όνομα εταιρείας που αναπτύσσει εξωχώρια δραστηριότητα,

χρεώνεται και πιστώνεται με μεγάλα ποσά, τα οποία δεν δικαιολογούνται από τη φύση του λογαριασμού και τη δραστηριότητα του δικαιούχου (δηλαδή δεν παρουσιάζει ομαλή κίνηση σύμφωνα με τις επαγγελματικές δραστηριότητές του).

3.5. Οι τύποι των χρηματικών συναλλαγών μιας επιχείρησης δείχνουν ξαφνική αλλαγή που δεν συνδέεται με κανονικές δραστηριότητες.

3.6. Μεγάλος όγκος επιταγών, χρηματικών εντολών ή μεταφορών κεφαλαίων κατατίθενται σε λογαριασμό ή αγοράζονται μέσω ενός λογαριασμού, όταν η φύση της επιχειρηματικής δραστηριότητας του δικαιούχου του λογαριασμού δεν φαίνεται να δικαιολογεί τέτοια δραστηριότητα.

3.7. Επιχειρηματική δραστηριότητα λιανικού εμπορίου εμφανίζει σημαντικά διαφορετικές μορφές κατάθεσης μετρητών από παρόμοιες επιχειρήσεις στην ίδια ευρύτερη περιοχή.

3.8. Γίνονται ασυνήθεις μεταφορές κεφαλαίων μεταξύ σχετιζόμενων λογαριασμών ή μεταξύ λογαριασμών που αναφέρονται στους ίδιους ή σχετιζόμενους εντολείς (principals).

3.9. Αγοράζονται τίτλοι μεγάλης αξίας, που κρατούνται από τα πιστωτικά ιδρύματα για φύλαξη, ενώ αυτή η αγορά δεν δικαιολογείται από τη δεδομένη οικονομική κατάσταση του δικαιούχου τους.

3.10. Γίνεται αυξημένη χρήση πιστωτικών διευκολύνσεων και άλλων χρηματοδοτήσεων του διεθνούς εμπορίου, που έχουν ως αποτέλεσμα διευρυμένη κίνηση κεφαλαίων μεταξύ χωρών όπου τέτοια εμπορική συναλλαγή δεν θεωρείται αναμενόμενη, λαμβανομένης υπόψη και της συνήθους επιχειρηματικής δραστηριότητας του πελάτη.

3.11. Υπάρχουν μεγάλα υπόλοιπα σε λογαριασμούς καταθέσεων, που δεν δικαιολογούνται από τον κύκλο εργασιών της επιχειρηματικής δραστηριότητας του πελάτη, και ακολούθως μεταφορά τους σε λογαριασμούς στο εξωτερικό.

3.12. Γίνονται συχνές και αδικαιολόγητες για την επιχειρηματική δραστηριότητα του πελάτη αιτήσεις για έκδοση ταξιδιωτικών επιταγών, τραπεζικών τραβηκτικών σε ξένο συνάλλαγμα ή άλλων διαπραγματεύσιμων τίτλων.

3.13. Γίνονται ασυνήθιστα μεγάλες καταθέσεις σε μετρητά από άτομα ή επιχειρήσεις των οποίων η φανερή επιχειρηματική δραστηριότητα θα έπρεπε να εξυπηρετείται με επιταγές και συναφή αξιόγραφα.

3.14. Συναλλασσόμενοι επιθυμούν να διατηρούν έναν αριθμό θεματοφυλάκων – εντολοδόχων ή λογαριασμούς τρίτων, η διακίνηση των οποίων δεν είναι σύμφωνη με το αντικείμενο της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας.

3.15. Πελάτης αιτείται την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών διαχείρισεως χαρτοφυλακίου του, είτε σε ξένα νομίσματα, είτε σε χρεόγραφα, όταν η πηγή κεφαλαίων του είναι αδιαφανής ή δεν συμβιβάζεται με την οικονομική του επιφάνεια και την επιχειρηματική του δραστηριότητα.

3.16. Γίνονται σημαντικά αυξημένες (στον αριθμό ή και τα ποσά) καταθέσεις σε μετρητά από άτομα ή/και εταιρίες χωρίς προφανή αίτια, ιδιαίτερα εάν στη συνέχεια οι καταθέσεις αυτές μεταφέρονται, εντός συντόμου χρονικού διαστήματος από τον λογαριασμό του πελάτη, σε προορισμό που δεν φαίνεται να συνδέεται λειτουργικά με τις δραστηριότητές του.

4. Άλλες ύποπτες δραστηριότητες ή κινήσεις του πελάτη

4.1. Το τηλέφωνο του σπιτιού ή της επιχείρησης του πελάτη είναι απενεργοποιημένο.

4.2. Λογαριασμοί κλείνονται με μεταφορά των κεφαλαίων, μέσα σε πολύ μικρό διάστημα από τότε που ανοίχτηκαν.

4.3. Ένας πελάτης, με σκοπό να αποφύγει την υποχρέωση αναφοράς των στοιχείων της ταυτότητάς του και συνεπώς της συναλλαγής ή για να εμποδίσει την τήρηση αρχείου με τα στοιχεία αυτά, αποσύρει από τραπεζικό λογαριασμό ποσό μικρότερο των 15.000 ευρώ.

4.4. Ένας πελάτης, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ή ομάδα πελατών προσπαθεί να πείσει ή να παρεμποδίσει έναν τραπεζικό υπάλληλο από το να διατηρήσει αρχείο με τα απαιτούμενα στοιχεία της ταυτότητάς τους και της συναλλαγής ή ζητεί να εξαιρεθεί από την υποχρέωση να παράσχει τα στοιχεία του για καταγραφή ή τήρηση αρχείου με αυτά.

4.5. Ανοίγεται λογαριασμός στο όνομα πελάτη, φυσικού ή νομικού προσώπου, του οποίου η κατοικία ή ο τόπος εργασίας, ή η έδρα, αντίστοιχα, δεν είναι στην περιοχή που εξυπηρετείται από το κατάστημα.

5. Συναλλαγές σε μετρητά

- 5.1. Κάτοχος προσωπικού λογαριασμού καταθέσεων δεν εμφανίζεται στην τράπεζα, αλλά καταθέτει μεγάλα ποσά μέσω τρίτων ή αντιπρόσωποι εταιριών αποφεύγουν να έχουν προσωπική επαφή με το προσωπικό της τράπεζας.
- 5.2. Ένα πρόσωπο συνήθως χρησιμοποιεί Α.Τ.Μ. για να κάνει διάφορες καταθέσεις κάτω από το καθορισμένο ποσό.
- 5.3. Γίνεται κίνηση λογαριασμών με πολλές καταθέσεις μικρών ποσών και αναλήψεις μέσω μικρού αριθμού επιταγών μεγάλων ποσών, το δε υπόλοιπο των λογαριασμών παραμένει χαμηλό.
- 5.4. Ενεργοποιούνται αδρανείς λογαριασμοί, ιδίως με κινήσεις μέσω καταστημάτων διαφορετικών από αυτό στο οποίο τηρείται ο λογαριασμός.
- 5.5. Ανταλλάσσονται μεγάλες ποσότητες χαρτονομισμάτων μικρής ονομαστικής αξίας έναντι χαρτονομισμάτων μεγαλύτερης αξίας.
- 5.6. Γίνονται πολυάριθμες, διαδοχικές καταθέσεις μικρών ποσών των οποίων το ύψος είναι ιδιαίτερα σημαντικό. Επιβαρυντικό πρέπει να θεωρείται και το γεγονός ότι κατατίθενται μεγάλα ποσά από μη καταμετρηθέντα και μη δεσμιδοποιημένα χαρτονομίσματα (χαρτονομίσματα σε ιμάντες ή τυλιγμένα σε λάστιχο γεγονός που δημιουργούν προβλήματα στο να αναγνωρισθούν και να καταμετρηθούν).
- 5.7. Γίνεται πληρωμή ή κατάθεση μετρητών, κάλυψη αγοράς τραπεζικών τραβηκτικών, χρηματικών εντολών ή άλλων διαπραγματεύσεων και άμεσα εμπορεύσιμων χρηματικών μέσων.
- 5.8. Παρουσιάζεται αδικαιολόγητη αύξηση του όγκου των συναλλαγών σε μετρητά σε ορισμένα υποκαταστήματα.
- 5.9. Γίνεται συχνή αλλαγή μετρητών/νομισμάτων από ένα νόμισμα σε άλλο.
- 5.10. Γίνεται συχνή εμφάνιση από τα ίδια πρόσωπα πλαστογραφημένων χαρτονομισμάτων, αξιόγραφων, ακάλυπτων επιταγών κ.λπ.
- 5.11. Ένας πελάτης αγοράζει αριθμό τραπεζικών επιταγών, χρηματικών εντολών ή ταξιδιωτικών επιταγών για μεγάλα ποσά, κάτω από το καθορισμένο όριο.
- 5.12. Πραγματοποιούνται καταθέσεις μέσω περισσότερων καταστημάτων της ίδιας τράπεζας ή από ομάδες ανθρώπων, που συναλλάσσονται με το ίδιο κατάστημα συγχρόνως.

5.13. Συναλλασσόμενοι, οι οποίοι διατηρούν πολλούς λογαριασμούς, καταθέτουν ποσά σε μετρητά σε κάθε έναν λογαριασμό, κατά τέτοιο τρόπο ώστε το συνολικό άθροισμα των ποσών αυτών να ανέρχεται σε μεγάλο ύψος.

5.14. Τηρούνται περισσότεροι λογαριασμοί, στους οποίους κατατίθενται συχνά μικροποσά τα οποία μεταφέρονται σε τακτά χρονικά διαστήματα σε έναν λογαριασμό στην ίδια ή σε άλλη τράπεζα.

5.15. Συναλλασσόμενοι χρησιμοποιούν ταυτόχρονα διαφορετικούς ταμειολογιστικούς υπαλλήλους για να ενεργούν συναλλαγές με μετρητά μεγάλων ποσών σε εγχώριο νόμισμα ή σε συνάλλαγμα.

6. Χρήση χρηματοθυρίδων

6.1. Ο πελάτης χρησιμοποιεί μια θυρίδα ή λογαριασμό θυρίδας αρκετά συχνά.

6.2. Γίνονται συχνές καταθέσεις μεγάλων ποσών με χρήση νυχτερινών χρηματοθυρίδων αποφεύγοντας την άμεση επαφή με την τράπεζα.

6.3. Χρηματοθυρίδες ανοίγονται όλο και περισσότερο ιδιαίτερα από ιδιώτες που δεν διαμένουν ή δεν εργάζονται στην περιοχή εγκατάστασης του Ε.Ι., παρά την ύπαρξη ανάλογων υπηρεσιών σε Ε.Ι. πιο κοντά σε αυτούς. Παρουσιάζεται δηλαδή αδικαιολόγητα υψηλή διακίνηση σφραγισμένων φακέλων που συχνά κατατίθενται και αποσύρονται. Επίσης, πελάτης νοικιάζει πολλαπλές θυρίδες για να φυλάξει μεγάλα χρηματικά ποσά, νομισματικά μέσα ή υψηλής αξίας περιουσιακά στοιχεία, αναμένοντας να τα ρευστοποιήσει, για την τοποθέτησή τους στο τραπεζικό σύστημα. Ομοίως, ανοίγει πολλούς τραπεζικούς λογαριασμούς θεματοφυλακής για να καταθέσει μεγάλα ποσά τίτλων, αναμένοντας πώληση και ρευστοποίησή τους, νομισματικά μέσα, μεταφορές κεφαλαίων (ή συνδυασμός όλων αυτών) με σκοπό να τα τοποθετήσει στο τραπεζικό σύστημα.

6.4. Θυρίδες χρησιμοποιούνται με ασυνήθιστο τρόπο π.χ. περισσότεροι ιδιώτες μπαίνουν, πιο συχνά (από το κανονικό), ή μεταφέρουν τσάντες ή κιβώτια που μπορούν να κρύψουν μεγάλα χρηματικά ποσά, νομισματικά μέσα ή μικρά αντικείμενα μεγάλης αξίας.

7. Διάφορα

7.1. Εκδηλώνεται ασυνήθης νευρική συμπεριφορά προσώπων κατά τη διεξαγωγή της συναλλαγής.

7.2. Μεγάλα ποσά κατατίθενται σε μετρητά και μεγάλου αριθμού επιταγές εκδίδονται αντίστοιχα στο όνομα ατόμων ή/και επιχειρήσεων, που δεν έχουν συναφή εμπορική σχέση με την εταιρία.

7.3. Γίνεται συμψηφισμός πληρωμών με απαιτήσεις οι οποίες εξοφλούνται σε μετρητά την ίδια ή την προηγούμενη ημέρα.

7.4. Εξοφλείται λογαριασμός πελάτη με επιταγές μεγάλων ποσών έκδοσης τρίτου, οπισθογραφημένες υπέρ του πελάτη (χωρίς να διακρίνεται ύπαρξη εμπορικής συνεργασίας πελάτη-τρίτου).

7.5. Σημαντικές αυξήσεις παρουσιάζονται σε καταθέσεις μετρητών ή εμπορεύσιμων τίτλων από εταιρία ή επιχείρηση, με χρήση λογαριασμών πελατών της ή λογαριασμών εταιριών του ομίλου στον οποίο είναι ενταγμένη, ή λογαριασμών στο όνομα τρίτων ή εντολοδόχων, ιδίως αν αυτές οι καταθέσεις μεταφέρονται αμέσως σε άλλους λογαριασμούς καταθέσεων τρίτων φυσικών ή νομικών προσώπων.

7.6. Γίνεται ασυνήθης χρήση συνήθων τραπεζικών υπηρεσιών, όπως π.χ. αποφυγή μεταφοράς μεγάλων ποσών σε μορφές τοποθετήσεων για τις οποίες ο πελάτης θα απολάμβανε υψηλότερο επιτόκιο.

7.7. Νομισματικά μέσα κατατεθειμένα με ταχυδρομείο (e-mail) αριθμούνται διαδοχικά ή έχουν ασυνήθη σύμβολα ή σφραγίδες.

8. Δάνεια

8.1. Παρέχεται εγγύηση για δάνειο από εγγυητή, άγνωστο στην τράπεζα και χωρίς εμφανή οικονομική – οικογενειακή σχέση με τον δικαιούχο του δανείου.

8.2. Ο σκοπός του αιτούμενου δανείου είναι απροσδιόριστος με ταυτόχρονη επίδειξη προθυμίας για καταβολή μετρητών ως εγγύησης.

8.3. Πελάτες εξοφλούν προβληματικά δάνεια απρόσμενα ή λαμβάνουν λοιπές πιστοδοτήσεις σε σύντομο χρονικό διάστημα μετά τη λήξη τους.

8.4. Υποβάλλεται αίτηση για τη λήψη δανείου με εμπράγματη εξασφάλιση περιουσιακά στοιχεία, που δεν έχουν εύλογη προέλευση ή είναι ασυμβίβαστα προς την οικονομική κατάσταση των αιτούντων.

8.5. Υποβάλλεται αίτηση από πελάτη για πιστοδότηση, όταν η προέλευση της ίδιας συμμετοχής είναι αδιαφανής ή αδικαιολόγητη.

9.Αγοραπωλησία τίτλων

9.1. Αγοράζονται τίτλοι μεγάλης αξίας, που κρατούνται από τα πιστωτικά ιδρύματα για φύλαξη, ενώ αυτή η αγορά δεν δικαιολογείται από τη δεδομένη οικονομική κατάσταση του δικαιούχου τους.

9.2. Αγοράζονται τίτλοι μεγάλης αξίας με μετρητά.

9.3. Αγοράζονται και πωλούνται συγκεκριμένοι τίτλοι χωρίς να υπάρχει εύλογη αιτία ή κάτω από ασυνήθεις συνθήκες.

10.Αλλαγές στις συναλλαγές από τράπεζα σε τράπεζα

10.1. Συναλλασσόμενοι διατηρούν λογαριασμούς σε αρκετά πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην ίδια περιοχή και ειδικότερα όταν διαπιστώνεται συχνή ανάληψη ποσών από αυτούς τους λογαριασμούς, πριν από τη διενέργεια ενός εμβάσματος σε άλλη περιοχή.

10.2. Ο όγκος και η συχνότητα των καταθέσεων σε μετρητά αυξάνει ταχέως χωρίς να αυξάνονται αντίστοιχα οι εισροές από άλλες πηγές (εμβάσματα κλπ.)

10.3. Γίνεται σημαντική κυκλοφορία τίτλων μεγάλης ονομαστικής αξίας, η οποία δεν είναι αντιπροσωπευτική της περιοχής εγκατάστασης της τράπεζας.

10.4. Οι αλλαγές στις μορφές χρηματικών φορτίων / αποστολών μεταξύ των ανταποκριτριών τραπεζών είναι σημαντικές.

11.Υποπτη συμπεριφορά υπαλλήλου

11.1. Υπάλληλος κάνει σπάταλο τρόπο ζωής που δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από το μισθό του.

11.2. Υπάλληλος παραλείπει να συμμορφωθεί με αναγνωρισμένες πολιτικές, διαδικασίες και μεθόδους, ειδικώς στο private banking.

11.3. Υπάλληλος είναι απρόθυμος να πάρει άδεια.

12.Ξέπλυμα χρήματος μέσω του Διεθνούς Εμπορίου

12.1. Υπέρ (ή υπό) τιμολόγηση προϊόντων και υπηρεσιών, μέσω διαφόρων τεχνικών όπως π.χ. παραπλανητικής περιγραφής του εμπορευόμενου προϊόντος ή υπηρεσίας.

12.2. Έκδοση πολλών τιμολογίων για το ίδιο εμπόρευμα ή υπηρεσία.

12.3. Υπερεκτίμηση ή υποεκτίμηση της ποσότητας του προϊόντος ή της υπηρεσίας, αναφέρεται συνήθως στα «φορτία φαντάσματα».

6.1.3. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΣ ΥΠΟΔΗΛΩΝΟΥΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

1. Διενεργούνται συναλλαγές από φυσικά ή νομικά πρόσωπα οι οποίες εμφανίζουν χαρακτηριστικά που θα μπορούσαν να συνδεθούν με τη διάδοση όπλων μαζικής καταστροφής (ΟΜΚ) περιλαμβανομένης της διασποράς της τεχνολογίας παραγωγής ΟΜΚ και της παραγωγής ή διάθεσης συστημάτων μεταφοράς ή εκτόξευσής τους :

- Στη συναλλαγή εμπλέκονται φυσικά ή νομικά πρόσωπα από χώρα υψηλού κινδύνου όσον αφορά στη διάδοση όπλων μαζικής καταστροφής.

- Αγοραπωλησία αγαθών διττής χρήσεως κατά την έννοια του Κανονισμού (ΕΚ) 1334/2000 περί του κοινοτικού συστήματος ελέγχου των εξαγωγών ειδών και τεχνολογίας διπλής χρήσης

- Ο αγοραστής δεν έχει ιστορικό αγορών του ίδιου ή αντίστοιχων αγαθών.

- Χρησιμοποιούνται παρακαμπτήριες οδοί για τη μεταφορά του φορτίου ή τη διεκπεραίωση χρηματοοικονομικών συναλλαγών.

- Ο εξαγωγέας έχει ιστορικό διοικητικών παραβάσεων όσον αφορά στις εξαγωγικές του δραστηριότητες.

2. Πραγματοποιούνται συναλλαγές σε λογαριασμούς μη κερδοσκοπικών ή φιλανθρωπικών οργανώσεων που δεν δικαιολογούνται από το σκοπό της οργάνωσης με βάση τούς σκοπούς ή το καταστατικό της.
3. Πραγματοποιείται μεγάλος αριθμός εμβασμάτων από ή προς χώρες υψηλού κινδύνου, χωρίς να υπάρχει εύλογος επιχειρηματικός ή άλλος οικονομικός σκοπός.
4. Παρουσιάζονται ελλιπή στοιχεία αναφορικά με τον πληρωτή σε εισερχόμενα εμβάσματα που πιστώνονται σε λογαριασμούς μη κερδοσκοπικών ή φιλανθρωπικών οργανώσεων.
5. Γίνονται μεταφορές κεφαλαίων σε μικρά ποσά, ώστε να πιθανολογείται προσπάθεια να αποφευχθεί η πιστοποίηση της ταυτότητας του πελάτη ή η καταγραφή των στοιχείων της συναλλαγής.
6. Δίνεται εντολή στην τράπεζα να αποστείλει έμβασμα στο εξωτερικό, ιδίως σε χώρες υψηλού κινδύνου, με ελλιπείς ή παραπλανητικές πληροφορίες σχετικά με τον δικαιούχο.
7. Πελάτης εμπλέκεται σε εμπορικές συναλλαγές με περιοχές υψηλού κινδύνου, όταν δεν φαίνεται να υπάρχουν εύλογοι επιχειρηματικοί λόγοι για τη διενέργεια συναλλαγών με αυτές τις περιοχές.
8. Παρουσιάζονται ενδείξεις λειτουργίας παράνομου μηχανισμού μεταφοράς κεφαλαίων («hawala»), για παράδειγμα αποστολή από ιδιοκτήτες καταστημάτων εμβασμάτων σημαντικού ύψους, που δεν δικαιολογούνται από την εμπορική τους δραστηριότητα, ιδίως σε περιοχές με έντονη παρουσία μεταναστών.

6.2. ΕΙΔΙΚΗ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΑΣΥΝΗΘΩΝ Ή ΥΠΟΠΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡ.13-14 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4 ΤΟΥ Ν.3691/2008,ΕΙΔΙΚΩΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΗΡΙΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

6.2.1. Παροχή ανεπαρκών ή ύποπτων πληροφοριών και στοιχείων για την πιστοποίηση της ταυτότητας του πελάτη

1.1 Πελάτης κατά τη διενέργεια συναλλαγής, αρνείται να προσκομίσει τα προβλεπόμενα έγγραφα επαλήθευσης ταυτότητας, προσκομίζει έγγραφα αμφιβόλου γνησιότητας, δίνει ανεπαρκείς ή ανακριβείς πληροφορίες ή διαπιστώνεται ότι έδωσε πληροφορίες που είναι δύσκολο ή δαπανηρό να επαληθευθούν.

1.2 Πελάτης διενεργεί συχνές συναλλαγές ή συναλλαγές μεγάλης αξίας χωρίς να παρέχει επαρκή στοιχεία για την επαγγελματική ή οικονομική του δραστηριότητα.

1.3 Πελάτης, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, παρά το ότι ενημερώνεται για τις υποχρεώσεις ταυτοποίησής του, αρνείται, δεν ανταποκρίνεται με προθυμία ή προσπαθεί να πείσει ή να παρεμποδίσει τον υπάλληλο από το να καταγράψει τις αναγκαίες πληροφορίες που αφορούν την ταυτότητά του ή να συμπληρώσει τα έγγραφα της συναλλαγής με τα απαιτούμενα στοιχεία ή ζητεί να εξαιρεθεί από την υποχρέωση να παράσχει τα στοιχεία του για καταγραφή και τήρηση αρχείου με αυτά.

1.4 Εκτελείται συναλλαγή όπου η ταυτότητα του δικαιούχου είναι άγνωστη ή ανεπαρκώς προσδιοριζόμενη.

1.5 Εκτελούνται συναλλαγές οι οποίες είναι λίγο κάτω από τα όρια που απαιτούνται για την εφαρμογή της διαδικασίας πιστοποίησης της ταυτότητας του πελάτη ή καταγραφής της συναλλαγής.

1.6 Η δηλωμένη απασχόληση του πελάτη δεν δικαιολογεί τη συχνότητα και το ύψος των εισερχόμενων και εξερχόμενων εμβασμάτων από το λογαριασμό του.

6.2.2. Ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων και συναλλαγές σε μετρητά

2.1 Παρουσιάζονται ελλιπή στοιχεία αναφορικά με τον πληρωτή σε εισερχόμενα εμβάσματα.

2.2 Λαμβάνονται εμβάσματα με χρήση κωδικού χωρίς να προσδιορίζεται η ταυτότητα του δικαιούχου.

2.3 Γίνονται μεταφορές κεφαλαίων προς συγκεκριμένο δικαιούχο από πληθώρα ατόμων χωρίς επαρκή αιτιολόγηση.

2.4 Πραγματοποιείται μεταφορά κεφαλαίων από ή προς χώρες που θεωρούνται φορολογικοί παράδεισοι ή περιοχές υψηλού κινδύνου, χωρίς να συνδέεται με την επιχειρηματική δραστηριότητα ή το οικονομικό/συναλλακτικό προφίλ του πελάτη.

2.5 Γίνονται συχνές μεταφορές κεφαλαίων, χωρίς εύλογο οικονομικό σκοπό, από και προς νομικά ή φυσικά πρόσωπα που προέρχονται από χώρες υψηλού κινδύνου (π.χ. χώρες καθορισμένες από τη FATF ως μη συνεργάσιμες ή χώρες που δεν εφαρμόζουν επαρκώς τις συστάσεις της FATF).

2.6 Πελάτης αποδέχεται τακτικά μεγάλου ύψους εμβάσματα από χώρες που είναι γνωστές για την παραγωγή, επεξεργασία ή διακίνηση ναρκωτικών, ή όπου υπάρχουν επικηρυγμένες τρομοκρατικές οργανώσεις.

2.7 Πραγματοποιούνται πολλές μικρές εισερχόμενες μεταφορές κεφαλαίων, τα οποία, σχεδόν αμέσως, όλα ή τα περισσότερα, μεταφέρονται σε άλλη πόλη ή χώρα κατά τρόπον ασυμβίβαστο με την επιχειρηματική δραστηριότητα ή το ιστορικό του πελάτη.

2.8 Εισερχόμενες μεταφορές κεφαλαίων μεγάλων ποσών εισπράττονται στο όνομα τρίτου, χωρίς να υπάρχει σαφής λόγος ή να παρέχονται ικανοποιητικές εξηγήσεις.

2.9 Πολλαπλά εμβάσματα μικρής αξίας λαμβάνονται στο όνομα πελάτη, ο οποίος στη συνέχεια δίδει εντολή διασυνοριακής μεταφοράς μεγάλων ποσών.

2.10 Παρατηρείται μεγάλη κίνηση κεφαλαίων από νομικά πρόσωπα προς ή από το εξωτερικό, ενώ το νομικό πρόσωπο δεν δραστηριοποιείται στο διεθνές εμπόριο.

2.11 Εκτελούνται μεταφορές μεγάλων ποσών σε σύντομα χρονικά διαστήματα ή μεταφορές κεφαλαίων που αποκλίνουν από τη συνήθη συναλλακτική πρακτική του πελάτη.

2.12 Εκτελούνται μεταφορές κεφαλαίων προς φυσικά ή νομικά πρόσωπα που δραστηριοποιούνται σε εντελώς διαφορετικό αντικείμενο εργασιών από αυτό του πελάτη.

2.13 Γίνονται πολυάριθμες, διαδοχικές συναλλαγές μικρών ποσών, των οποίων το άθροισμα είναι ιδιαίτερα σημαντικό.

2.14 Γίνονται συναλλαγές σε μετρητά μεγάλου ύψους, ιδιαίτερα με μη καταμετρημένα χαρτονομίσματα (χαρτονομίσματα σε ιμάντες ή τυλιγμένα σε λάστιχο γεγονός που δημιουργεί προβλήματα στο να αναγνωρισθούν και να καταμετρηθούν).

2.15 Ανταλλάσσονται μεγάλες ποσότητες χαρτονομισμάτων μικρής ονομαστικής αξίας έναντι χαρτονομισμάτων μεγαλύτερης αξίας.

2.16 Παρουσιάζεται αδικαιολόγητη αύξηση του όγκου των συναλλαγών σε μετρητά σε ορισμένα σημεία συναλλαγών.

2.17 Γίνεται συχνή μετατροπή τραπεζογραμματίων από ένα νόμισμα σε άλλο.

6.3. ΕΙΔΙΚΗ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΑΣΥΝΗΘΩΝ Ή ΥΠΟΠΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡ.13-14 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4 ΤΟΥ Ν.3691/2008,ΕΙΔΙΚΩΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΡΙΤΩΝ

1. Πραγματοποιείται αιφνιδίως αποπληρωμή και λήξη συμβάσεων οι οποίες έχουν πρόσφατα τεθεί σε ισχύ, ιδίως συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης αυτοκινήτων.
2. Πραγματοποιείται αιφνιδίως αποπληρωμή καθυστερημένων για μεγάλο διάστημα οφειλών.
3. Παρέχεται εγγύηση από πρόσωπο χωρίς σαφή ή εμφανή σχέση, οικογενειακή ή οικονομική με τον πιστούχο.
4. Ο πελάτης αρνείται να χορηγήσει πρόσθετα οικονομικά στοιχεία ή στοιχεία δραστηριότητας όταν η εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης θεωρεί απαραίτητο να ζητηθούν, κατά το στάδιο της αρχικής έγκρισης ή της επανεξέτασης του φακέλου του πελάτη.
5. Υποβάλλεται αίτημα για έναρξη συμβατικής σχέσης από εξωχώρια εταιρεία (offshore) για την οποία υπάρχει αμφιβολία ως προς τον πραγματικό της δικαιούχο.
6. Υποβάλλεται αίτημα για σύναψη χρηματοδοτικής μίσθωσης με αδιαφανή ή απροσδιόριστη προέλευση της ίδιας συμμετοχής.
7. Υποβάλλεται αίτημα για μίσθωση εξοπλισμού, με βάση τιμή η οποία δεν ανταποκρίνεται στην αγοραία αξία.
8. Εξοφλείται οφειλή πελάτη με επιταγές μεγάλων ποσών εις διαταγή τρίτου, οπισθογραφημένες υπέρ του πελάτη, χωρίς να υπάρχουν στοιχεία για την οικογενειακή, εμπορική ή άλλη επαγγελματική σχέση του τρίτου με τον πελάτη.

9. Διαπιστώνεται υπερτιμολόγηση ή υποτιμολόγηση προϊόντος κατά τον έλεγχο των τιμολογίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

7.1. ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕΣΩ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Η Συνεισφορά της πληροφορική στην ανάπτυξη νέων συστημάτων διεθνών και εθνικών πληρωμών είναι κοινώς αποδεκτό ότι αποτέλεσε καταλυτικό παράγοντα. Οι χρηματοοικονομικές ροές γίνονται καθημερινά όλο και περισσότερο μέσω μεταφοράς ηλεκτρονικών δεδομένων. Οι συναλλαγές μικρών ή μεγάλων ποσών, τοπικές ή παγκόσμιες, καθώς και οι νέες νομισματικές μορφές είναι ουσιαστικά ηλεκτρονικές. Τα ηλεκτρονικά συστήματα συμψηφισμού και διακανονισμού τελειοποιούν τα ηλεκτρονικά νέα μέσα πληρωμών (αυτόματες μεταφορές κεφαλαίων, αυτόματες τραπεζικές θυρίδες, κάρτες πληρωμών). Οι τραπεζικές συναλλαγές μπορούν πλέον να διεκπεραιώνονται από παντού, χωρίς τη μεσολάβηση πιστωτικού ιδρύματος, απλοποιώντας την έννοια του νομίσματος και επαναθέτοντας το ζήτημα των σχέσεων μεταξύ νομίσματος, τραπεζών και πελατών του. Η παραδοσιακή αντίληψη του χρήματος (και των χρηματοοικονομικών εργαλείων) δεν ισχύει πλέον. Εξετάζοντας τις διάφορες εκδοχές ορισμού του ηλεκτρονικού χρήματος μπορούμε να πούμε, ότι το ηλεκτρονικό χρήμα, χωρίς να αποτελεί απλά μία αυτοματοποιημένη έκφραση του λογιστικού χρήματος, αποτελεί τελικά ένα" πληροφορικό νόμισμα ", δηλαδή το

διάνυσμα μίας εξέλιξης προς ένα παγκόσμιο χρηματοοικονομικό σύστημα, βασισμένο σε ένα σύστημα τυποποίησης της πληροφορίας. Παρά το γεγονός ,ότι η μείωση των κινδύνων αποτελεί ένα από τα κύρια επιχειρήματα υπέρ της χρήσεως και της επέκτασης της τεχνολογίας, σύντομα θα καταστεί αντιληπτό, ότι πρόκειται απλώς για μία ποιοτική μεταφορά του προβλήματος.

7.2. Ο ΚΥΒΕΡΝΟΧΩΡΟΣ

Η εμφάνιση και η διαρκής επέκταση του παγκόσμιων δικτύων και ιδιαίτερα του δικτύου Internet, ως το κυριότερο και πλέον διαδεδομένο τηλεπικοινωνιακό δίκτυο του κυβερνοχώρου, αποτελεί το χαρακτηριστικότερο δείγμα των νέων τεχνολογιών, οι οποίες αδιαμφισβήτητα έχουν ήδη, και πρόκειται στο μέλλον με μεγαλύτερη ένταση να δημιουργήσουν νέες πολιτιστικές και συναλλακτικές συνήθειες, με όλα τα προσδοκώμενα ευεργετικά αποτελέσματα και τις πιθανές παρενέργειες τους, με την έννοια της εκμετάλλευσης των απεριόριστων δυνατοτήτων του για την πραγμάτωση εγκληματικών στόχων: το πρόβλημα δεν εντοπίζεται τόσο στη δυνατότητα χρησιμοποίησης ενός παγκοσμίου εμβέλειας ηλεκτρονικού συστήματος πληρωμών – όπως το Internet - από εγκληματικά συμφέροντα, όσο στην αδυναμία εποπτείας του και εντόπισης των δραστών από τις εθνικές εποπτικές και διωκτικές αρχές. Πρόκειται για εξελίξεις που θετούν τους νομοθέτες ενώπιον της αυξανόμενης σχετικότητας της εδαφικής κυριαρχίας και της κατά τόπο αρμοδιότητας μέσα σε μία ηλεκτρονική παγκόσμια αγορά.

Το νέο ηλεκτρονικό ρευστό χρήμα σηματοδοτεί την έναρξη μίας διαδικασίας παγκόσμιας νομισματικής ενοποίησης, δίνοντας τη δυνατότητα να χρησιμοποιηθεί τόσο από ιδιώτες, όσο και από εταιρίες για οποιουδήποτε είδους συναλλαγή, με λιγότερο κόστος και περισσότερη διακριτικότητα. Από την άλλη πλευρά πέραν των υπαρκτών κινδύνων μίας ανεξέλεγκτης ροής E-cash, της πιθανότητας εξαφάνισης τεράστιων ποσών σε περίπτωση σοβαρής βλάβης του συστήματος και της διαγραφόμενης ανισορροπίας μεταξύ αυτών που έχουν και αυτών που δεν έχουν πρόσβαση στο δίκτυο, το E-cash αποτελεί μία νέα πρόκληση για τους δράστες της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Πρόκειται για ένα νέο πεδίο με ανοικτή και απεριόριστη πρόσβαση σε κάθε χρήστη, του οποίου οι προσπάθειες κανονικοποίησης (regulation) θα έχουν καταλυτική επίδραση στη νομική αντιμετώπιση φαινομένων, τόσον όσον αφορά το πεδίο του εμπορικού όσο και του ποινικού δικαίου.

Παρά την απεριόριστη πρόσβαση στο δίκτυο και την ταχύτατη διασπορά πληροφοριών -χαρακτηριστικό το οποίο από μόνο του θα έδινε τη δυνατότητα άσκησης ελέγχων από τις αρμόδιες αρχές-, οι εξελιγμένες τεχνικές κρυπτογράφησης (encryption techniques) καθιστούν εφικτή τη διατήρηση του απόλυτου προσωπικού απορρήτου, εξουδετερώνοντας κάθε δυνατότητα των αρχών να αποκωδικοποιούν τα αποστέλλόμενα μηνύματα στις περιπτώσεις υπονοιών για τέλεση εγκληματικών πράξεων. Ως επακόλουθο αυτών των εξελίξεων, έκαναν την εμφάνιση τους στην ορολογία οι όροι "ηλεκτρονικά μετρητά" (E-cash), "τραπεζική του κυβερνοχώρου" (cyberspace banking) και "νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες μέσω του κυβερνοχώρου" (cyberspace money laundering).

7.3. ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΥΒΕΡΝΟΧΩΡΟ

Οι τραπεζικές υπηρεσίες του κυβερνοχώρου (cyberbanking) αφορούν κυρίως πληρωμές για αγορές προϊόντων ή υπηρεσιών μέσω της συνεχώς αυξανόμενης αγοράς του Internet, ενώ οι τράπεζες του κυβερνοχώρου έχοντας ένα ευρύτατο πεδίο δραστηριοποίησης, ασχολούνται όλο και πιο έντονα με τον ρόλο του διαμεσολαβητή σε συναλλαγές που αφορούν αγοραπωλησίες αγαθών, λογισμικού, οικονομικών υπηρεσιών και πληροφοριών, με αποκορύφωμα την έναρξη αποδοχής καταθέσεων (deposit taking), δραστηριότητα την οποία διαφημίζουν ήδη μέσω του δικτύου. Πρόκειται για μία εξέλιξη που μπορεί να αποτελέσει την απαρχή μίας διεθνούς διαστάσεων ανώνυμης ροής ρευστού χρήματος, η οποία θα επιτρέπει την διασυνοριακή μετακίνηση δισεκατομμυρίων δολαρίων ετησίως, γεγονός που χωρίς αμφιβολία είναι σε θέση να προκαλέσει ανεξέλεγκτες καταστάσεις, τόσο στον τομέα των εθνικών νομισματικών και συναλλαγματικών πολιτικών, όσο και στα εθνικά ισοζύγια λογαριασμών, αποσταθεροποιώντας ακόμη και την υπόσταση της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας.

7.4. ΥΠΟΠΤΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Η χρήση πληροφοριακών συστημάτων για την πραγματοποίηση συναλλαγών μέσω του κυβερνοχώρου καθιστά την διαδικασία Ξεπλύματος Μαύρου Χρήματος ευκολότερη. Ωστόσο υπάρχουν κανόνες οι οποίοι καθιστούν μια ηλεκτρονική συναλλαγή ύποπτη.

Μερικοί από αυτούς είναι οι εξής: παρουσιάζονται Ελλιπή στοιχεία αναφορικά με τον πληρωτή σε εισερχόμενα εμβάσματα. Λαμβάνονται εμβάσματα με χρήση κωδικού χωρίς να προσδιορίζεται η ταυτότητα του δικαιούχου. Γίνονται μεταφορές κεφαλαίων προς συγκεκριμένο δικαιούχο από πληθώρα ατόμων χωρίς επαρκή αιτιολόγηση. Πραγματοποιείται μεταφορά κεφαλαίων από ή προς χώρες που θεωρούνται φορολογικοί παράδεισοι ή περιοχές υψηλού κινδύνου, χωρίς να συνδέεται με την επιχειρηματική δραστηριότητα ή το οικονομικό / Συναλλακτικό προφίλ του πελάτη. Πελάτης αποδέχεται τακτικά μεγάλου ύψους εμβάσματα από χώρες που είναι γνωστές για την παραγωγή , Επεξεργασία ή διακίνηση ναρκωτικών, ή όπου υπάρχουν επικηρυγμένες τρομοκρατικές οργανώσεις. Εισερχόμενες μεταφορές κεφαλαίων μεγάλων ποσών εισπράττονται στο όνομα τρίτου , χωρίς να υπάρχει σαφής λόγος ή να παρέχονται ικανοποιητικές εξηγήσεις. Πολλαπλά εμβάσματα μικρής αξίας λαμβάνονται στο όνομα πελάτη , ο οποίος στη συνέχεια δίδει εντολή διασυνοριακής μεταφοράς μεγάλων ποσών Εκτελούνται μεταφορές κεφαλαίων προς φυσικά ή νομικά πρόσωπα που δραστηριοποιούνται σε εντελώς διαφορετικό αντικείμενο εργασιών από αυτό του πελάτη. Παρακάτω θα επικεντρωθούμε στα προβλήματα και τις ιδιαιτερότητες που προκύπτουν στα θέματα ελέγχου των διαδικασιών Ξεπλύματος Μαύρου Χρήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ

8.1. ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΑ Ή ΥΠΑΛΛΗΛΟ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

α. Με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και με χρηματική ποινή από είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ τιμωρείται ο υπαίτιος πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

β. Ο υπαίτιος των πράξεων του προηγούμενου στοιχείου α' τιμωρείται με κάθειρξη και με χρηματική ποινή από τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ έως ένα εκατομμύριο πεντακόσιες χιλιάδες (1.500.000) ευρώ, αν έδρασε ως υπάλληλος υπόχρεου νομικού προσώπου ή αν το βασικό αδίκημα περιλαμβάνεται στα αδικήματα των στοιχείων γ', δ'

και ε' του άρθρου 3 του παρόντος, ακόμη και αν για αυτά προβλέπεται ποινή φυλάκισης.

γ. Ο υπαίτιος των πράξεων του στοιχείου α' τιμωρείται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και με χρηματική ποινή από πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ έως δύο εκατομμύρια (2.000.000) ευρώ, αν ασκεί τέτοιου είδους δραστηριότητες κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια ή είναι υπότροπος ή έδρασε για λογαριασμό, προς όφελος ή εντός των πλαισίων εγκληματικής ή τρομοκρατικής οργάνωσης ή ομάδας.

δ. Με φυλάκιση μέχρι δύο ετών τιμωρείται ο υπάλληλος του υπόχρεου νομικού προσώπου ή όποιο άλλο υπόχρεο προς αναφορά ύποπτων συναλλαγών πρόσωπο παραλείπει από πρόθεση να αναφέρει αρμοδίως ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές ή δραστηριότητες ή παρουσιάζει ψευδή ή παραπλανητικά στοιχεία, κατά παράβαση των σχετικών νομοθετικών, διοικητικών ή κανονιστικών διατάξεων και κανόνων, εφόσον για την πράξη του δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή από άλλες διατάξεις.

ε. Η ποινική ευθύνη για το βασικό αδίκημα δεν αποκλείει την τιμωρία των υπαιτίων (αυτουργού και συμμετοχών) για τις πράξεις των στοιχείων α', β' και γ' της παραγράφου αυτής, εφόσον τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι διαφορετικά από εκείνα του βασικού αδικήματος.

στ. Αν η προβλεπόμενη ποινή για βασικό αδίκημα είναι φυλάκιση, ο υπαίτιος αυτού τιμωρείται για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και με χρηματική ποινή από δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ έως πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) ευρώ. Με την ίδια ποινή τιμωρείται ο υπαίτιος του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων, που δεν είναι συμμετοχος στη διάπραξη του βασικού αδικήματος, εφόσον είναι συγγενής εξ αίματος ή εξ αγχιστείας σε ευθεία γραμμή ή εκ πλαγίου μέχρι και του β' βαθμού ή σύζυγος, θετός γονέας ή θετό τέκνο του υπαίτιου του βασικού αδικήματος.

ζ. Αν εκχώρησε καταδίκη του υπαίτιου για βασικό αδίκημα, η τυχόν ποινή κατ' αυτού ή τρίτου από τους αναφερόμενους στο δεύτερο εδάφιο του στοιχείου στ' για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων που προέκυψαν από το ίδιο βασικό αδίκημα δεν μπορεί να υπερβαίνει την επιβληθείσα ποινή για την τέλεση του βασικού αδικήματος.

η. Οι διατάξεις των στοιχείων στ' και ζ' δεν ισχύουν στις περιστάσεις του στοιχείου γ' και στα βασικά αδικήματα που αναφέρονται στην περίπτωση β' του παρόντος άρθρου.

θ. Αν η προβλεπόμενη ποινή για βασικό αδίκημα είναι φυλάκιση και τα προκύψαντα έσοδα δεν υπερβαίνουν το ποσόν των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ, η ποινή για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι φυλάκιση έως δύο ετών. Αν στην περίπτωση αυτή συντρέχουν στο πρόσωπο του υπαιτίου του βασικού αδικήματος ή τρίτου οι περιστάσεις του στοιχείου γ', η ποινή για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων είναι φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή από τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ έως πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) ευρώ.

8.2. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ

Με χρηματικά πρόστιμα και απαγόρευση επαγγελματικής δραστηριότητας απειλούνται πλέον όλα τα νομικά και φυσικά πρόσωπα (ανάμεσά τους ορκωτοί λογιστές, φοροτεχνικοί, συμβολαιογράφοι, δικηγόροι κ.ά.) που είναι υπόχρεα να τηρούν τη νομοθεσία για το ξέπλυμα μαύρου χρήματος.

Σε αντιστάθμισμα μειώνεται αισθητά το ύψος των απειλούμενων προστίμων.

Η ισχύουσα νομοθεσία θεσπίζει διοικητικά πρόστιμα μόνο στις εταιρείες του χρηματοπιστωτικού τομέα. Με τροπολογία σε νομοσχέδιο του υπουργείου Δικαιοσύνης, η επιβολή των διοικητικών κυρώσεων θα γίνεται σε όλα τα υπόχρεα πρόσωπα του άρθρου 5 του νόμου 3691/08 (κατά της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες) τα οποία παραβαίνουν τις υποχρεώσεις τους.

Στα πρόσωπα αυτά ανήκουν ορκωτοί λογιστές-ελεγκτές, κτηματομεσίτες, καζίνα, οίκοι δημοπρασίας, έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας, εκπλειστηριαστές, ενεχυροδανειστές, συμβολαιογράφοι, δικηγόροι, φυσικά και νομικά πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες σε εταιρείες.

Τα πρόστιμα κατά νομικών προσώπων κινούνται μεταξύ 10.000 ευρώ και 1.000.000 ευρώ (αντί των 30.000-2.000.000 ευρώ), ενώ για τα φυσικά πρόσωπα ξεκινούν από τις 5.000 ευρώ (αντί των 10.000) και φτάνουν στις 100.000 ευρώ (υποτροπή) αντί των 300.000 ευρώ.

Όλοι κινδυνεύουν με οριστική ή προσωρινή απαγόρευση της άσκησης της επιχειρηματικής ή επαγγελματικής τους δραστηριότητας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελεί φαινόμενο παγκοσμίας εμβέλειας και έχει ιδιαίτερο χαρακτηριστικό να διαπράττεται συχνά από φυσικά ή νομικά πρόσωπα υπεράνω υποψίας. Θα μπορούσε κάποιος να πει ότι είχαν εξευγενισμένο χαρακτήρα ως πράξη που προσπαθεί να αναπτυχθεί μέσω "νομότυπων" διαδικασιών, εκμεταλλευόμενο τα διάφορα νομοθετικά κενά όπου υπάρχουν άλλα χωρίς τον ελλιπή έλεγχο.

Ο νέος νόμος 3681/2008 επιδιώκει να ενσωματώσει διεθνείς οδηγίες και αποφάσεις και πλέον αναθέτει την ευθύνη και σε νέους παράγοντες.

Με το νέο νόμο έγινε αναβάθμιση των εν γένει μηχανισμών της χώρας μας για την πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας καθώς και η προστασία της ακεραιότητας και φήμης του χρηματοπιστωτικού τομέα από τα ανώτερα αδικήματα.

Το γεγονός ότι το συνολικό ποσό που “ξεπλύθηκε” εντός του 2008 στην Ελλάδα σύμφωνα με εκτιμήσεις της FATF ανήλθε στα 5 δις ευρώ ποσό που αποτελεί ποσοστό 2% επί του ΑΕΠ της χώρας.

Επιλέγοντας έτσι τη σύγκρουση με το ξέπλυμα αντί τη μάχη με την ίδια την εγκληματική δραστηριότητα που δημιουργεί “βρώμικο” πλούτο μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα ότι οι παραβάτες δεν θα μπορούν να ξεπλύνουν το βρώμικο χρήμα και άρα δεν θα δύνανται να το χρησιμοποιήσουν για νόμιμους σκοπούς και έτσι θα είναι υποχρεωμένοι να το επενδύσουν εκ νέου σε μια νέα εγκληματική δραστηριότητα

Άρα συμπεραίνουν ότι οι πόροι που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος θα πρέπει να διοχετευθούν στην καταπολέμηση του εγκλήματος ειδάλλως θα εμποδίζουμε απλώς την επιστροφή του χρήματος από την υπόγεια στην κανονική οικονομία . Βέβαια συμπληρώνουν ότι “ τα μακροπρόθεσμα αποτελέσματα είναι διαφορετικά και καταλήγουν στο ότι πρέπει να λάβουμε υπόψη την ανασταλτική επίδραση μιας εγκληματικής δραστηριότητας στερούμενης κερδών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν νομίμως.

Στην πραγματικότητα όμως είναι ότι ο νέος νόμος έχει όλα όσα επιβλέπει η διεθνής νομοθεσία για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ,όμως θα ήταν σκόπιμο να δοθεί έμφαση με περισσότερη επιμονή στους εποπτικούς ελέγχους και τη συχνότητα αυτών ενώ είναι εξίσου σημαντικό να υπάρχει συνεπής και άρτια εφαρμογή του νόμου όταν επιβάλλονται κυρώσεις στους ενόχους.

Είναι γνωστό ότι στη χώρας μας τα ποσοστά της διαφθοράς είναι πολύ μεγάλα για μια χώρα που θέλει να κατατάσσεται ανάμεσα στις ανεπτυγμένες και όχι αναπτυσσόμενες χώρες και έχει ως βασική της προϋπόθεση τη μείωση της διαφθοράς και της παραοικονομίας .

ΠΗΓΕΣ

Bankersreview.gr

Opengor.gr (εφημερίδα της κυβερνήσεως)

Eur.lex.europa.eu

Hba.gr (χρηματοπιστωτικό δίκτυο)

Atebank.gr

τράπεζα της Ελλάδος.gr

Hellenic-fiu.gr (αρμόδια Ελληνική επιτροπή)